

BULLETIN

Národní protidrogová centrála Praha

ročník V

čtvrtletník

1/99

Bulletin
Národní protidrogové centrály

Vydavatel :
Národní protidrogová centrála ÚOOZ S
KP P ČR

Vedoucí redakční rady:
npor. Miloš Vaněček

Adresa :
Policie ČR, PS 41/V5, 156 08 Praha 5,

Vydává :
oddělení vydavatelství obchodního
odboru Tiskárny MV, Hybernská ul.č.2,
112 19 Praha 1,
tel: 24212671 fax :24217313

Tiskne:
Tiskárna MV, p.o.Bartůnkova 4,
149 01 Praha 4
tel.7957011 fax 7952603
Vychází 4x ročně, cena 63,- Kč
Roční předplatné 252,-Kč
Objednávky přijímá a vyřizuje Obchodní
odbor Tiskárny MV, Hybernská 2, 112 19
Praha 1

**Distribuci a předplatné pro Slovenskou
republiku zabezpečuje :**

Magnet-Přes Slovakia s.r.o.
P.O.Box 169, 830 00 BRATISLAVA
tel./fax: předplatné 07/525 45 59
(07/444 545 59)
tel./fax: administrativa 07/525 46 28
(07/444546 28)
sidlo firmy :
Teslova 12, 821 02 Bratislava

Za věcnou správnost příspěvků ručí autoři
Přetisk povolen pouze se souhlasem
redakční rady

Podávání novinových zásilek povolila
Česká pošta s.p., Odštěpný závod Praha,
čj.6119/96 ze dne 15.10.1996

Určeno pro služební potřebu policie ČR,
obecní policie, SZ, soudů a vybraných
institucí

Povoleno MK ČR - 7834
ISSN 1211 - 8834

Grafické zpracování titulní strany:
Tereza ŠMAHOVÁ

Obsah:

- 1) **MUDr. Jaromír RUBEŠ**
PhDr. Jan Sochůrek
strana 3
- 2) **Za pervitin kladivo a mačetu**
Bc. Jaromír Badin, Jaroslav Šejvl
strana 6
- 3) **Bylo to dávno, hodně dávno I.**
Jiří Panuš
strana 9
- 4) **Vývoj drogové kriminality v prvních pěti letech České republiky**
*Doc.Ing. Renata Štablová, CSc.,
PhDr. Vratislava Černíková CSc.
JUDr. Zdeněk Budina CSc.*
strana 21
- 5) **Jezdili jsme tramvají**
Mgr. Věra Kramerová
strana 29
- 6) **Albánské drogové organizace**
PhDr. Miroslav Nožina
strana 32
- 7) **Balkánská cesta**
Zdroj - Národní protidrogová centrála
strana 39
- 8) **Historie DEA**
Hana Šturmová
strana 46
- 9) **Pohled do zahraničí**
strana 52

MUDr. JAROMÍR RUBEŠ

PhDr. JAN SOCHŮREK

Bylo to někdy v roce 1987, když na jednom zasedání sekce sociální patologie Sociologické společnosti vystoupil MUDr. Jaromír Rubeš s příspěvkem „Reportáž ze země, kde morfiu bylo lacinější než pivo“. Se svým neopakovatelným šarmem shrnul svůj dlouhý boj s volně prodejnými léky s psychotropními účinky, zejména analgetiky. Naštěstí Gorbačova perestrojka nesla i na tomto poli své první ovoce a nad volnou dostupností Alnagonu se stáhla černá mračna. Zasloučil jsem dokonce historku o tom, když v dobách hluboké normalizace veřejně požadoval na jedné „Purkyňce“ po přítomném tehdejší generálním prokurátorovi, aby podal žalobu na ministra zdravotnictví, že dovoluje prodávat volně Alnagon. Takového jej znali a měli rádi všichni, kdo se ocitli v jeho blízkosti. My, tehdy mladí odborníci, prokousávající se problematikou alkoholismu a drogových závislostí, jsme hltali každé jeho slovo, jeho zkušenost a pokaždé, když se vztyčil, ožil sál zájmem a dychtivostí. Byl a je znám jako nekompromisní bojovník proti drogám, jehož jediným cílem bylo chránit zdraví populace před touto hrozbou.

Jaromír RUBEŠ se narodil 16.3. 1918. Svou psychiatrickou kariéru začal v roce 1947 v Plzni, kde se původně věnoval porodnictví a chirurgii. Téměř současně se začal věnovat problematice alkoholu, později drogám. Oficiální doktrína tehdejší doby zněla, že s alkoholiky toho nelze moc dělat. Jeho tehdejší nadřízený prof. Evžen Vencovský přivezl recept na emetinovou dávivou kůru. Popularizace tohoto léčebného postupu v tisku přivedla do Plzně celé řady pacientů s diagnózou *chronický alkoholismus*. Jaromír Rubeš brzy pochopil, že pouhým vytvářením podmíněného reflexu se mnoho nezmuže, že ve hře jsou ještě jiné důležité momenty. Prof. Vencovský získal díky svým osobním stykům dánský přípravek Antabus a klinika jej začala jako jedna z prvních v Evropě používat. V té době již Jaromír Rubeš vedl Protialkoholní poradnu, kterou zřídil a financoval Abstinentský svaz ČSR. V ní se, zvláště při styku s rodinami pacientů, naučil vidět problematiku z podstatně širšího hlediska, než jen psychiatricky-klinického, nýbrž především též sociologického a sociálně psychologického.

V roce 1951 byl však náhle a více méně proti své vůli jmenován ředitelem největší československé psychiatrické léčebny v Dobřanech. Ústav převzal ve stavu totálního rozvratu. V léčebně, která měla kapacitu 750 pacientů jich bylo nacpáno 2000. V těžko popsatečných podmínkách odvedl velký kus těžké práce, která se však ukázala velmi plodnou a léčebnu významně pozvedl. Hned po svém nástupu soustředil pacienty-alkoholiky, tehdy rozptýlené po celé léčebně, do jednoho pavilonu. Zde vytvořil (bohužel jen dočasně) na tehdejší dobu naprosto unikátní situaci spolehlivé detoxikace a nenarušované terapeutické abstinence alkoholových i všech ostatních toxikomanií a přesvědčil se, jak výrazně se v ní redukuje abstinentský syndrom. V Dobřanech stačil provést ještě celou řadu dalších zásadních reforem, které pak přejímaly i jiné ústavy.

Schopnosti Jaromíra Rubeše nezůstaly utajeny a na naléhání ministerstva zdravotnictví a zejména tehdejšího hlavního psychiatra prof. Hádlíka přešel v roce 1955 do funkce ředitele Lázní Jeseník. Nechal se přesvědčit zejména díky příslibu, že celé lázně budou postupně vyhrazeny pro psychiatrii, k čemuž však nikdy nedošlo. V Jeseníku se mu v roce 1959 též podařilo zorganizovat Mezinárodní jesenícký kongres o neurozách, kde došlo k historicky prvnímu setkání amerických a sovětských psychiatrů.

V této době narazil ve švýcarském odborném časopisu na článek o tamním abuzu a šířící se toxikomanii tzv. komplexních analgetik. Problém jej okamžitě zaujal a zainteresoval do něho svého tehdejšího sekundáře MUDr. René Grumlíka. Spolu s ním provedl první průzkum problematiky a jeho alarmující výsledky publikovali v roce 1962. Článek byl

naléhavým varováním před přímo epidemicky se šířící hrozbou „toxikomanie malých drog“ také u nás a voláním po neprodleném zrušení jejich volného prodeje, bez lékařského předpisu a provádění důrazné zdravotně výchovné prevence. Nedokázal však mobilizovat ani lékařskou veřejnost, ani zdravotnické administrátory, což otevřelo dveře k tomu, aby v průběhu dalších let epidemie maminek nepřerostla v ještě daleko nebezpečnější a dravější epidemii jejich dětí.

V roce 1960 byl Jaromír Rubeš jmenován ředitelem Severomoravské lázeňské oblasti. Toto jmenování však odmítl s tím, že by jej ještě více vzdálilo od práce s pacienty.

Po nemilostivém rozchodu s lázeňstvím získal protialkoholní primariát v Bohnicích. Hlavní osazenstvo primariátu představovaly nucené a detenční léčby kriminálních a jinak deprivovaných alkoholiků, k nimž v průběhu let přibývalo stále více toxikomanií nealkoholových při současně klesajícím průměrném věku. Primariát byl pro tyto druhy pacientů nedostatečně vybaven personálně i technicky, takže hlavním problémem bylo udržet na uzdě jejich nehrubší disociální projevy a návyky. Podle svým zkušeností z opakovaných vězeňských pobytů se snažili pokračovat i tam v abuzu alkoholu i drog a násilném chování. V té době bylo započato s prováděním nařízené ochranné léčby už během výkonu trestu odnětí svobody, které se Jaromír Rubeš účastnil s Jaroslavem Skálou a dalšími.

S vývojem naší národní toxikomanické scény přibývalo toxikomanií nealkoholových, zvláště u mladé populace. Doktor Rubeš proto začal na malý úvazek vést i první československé ambulanti Středisko drogových závislostí a posléze rozvinul i širokou preventivně výchovnou akci, zvláště ve sdělovacích prostředcích. Nejhouževnatější a přitom nejméně efektivní boje sváděl ale s ministerstvem zdravotnictví a jeho volným prodejem toxikomanicky vysoce rizikových léků. Od školicí akce pro soudce Nejvyššího soudu, přes parlamentní výbor, až po kdejaký časopis a noviny poukazoval naprosto otevřeně, ale marně, že zvláště volně prodejné a navíc velmi levné „analgetikum široké spotřeby“ Alnagon, obsahující kodein, snadno upravitelný pro nitrožilní aplikaci, zamožuje léta naší mládež klasickým morfinismem. Určitého úspěchu bylo dosaženo až po známém „suchém programu“ Michaila Gorbačova v SSSR. V únoru 1987 byl Alnagon definitivně spoután lékařským předpisem a krátce po něm i ostatní, volně prodejná léčiva obsahující kodein.

Jaromír Rubeš se výrazně angažoval i mimo medicínské obory, zejména ve dvou sekcích Československé sociologické společnosti. Zde se snažil zlepšit komunikaci mezi vědními obory a zintenzivnit boj s narůstajícími sociálně patologickými jevy, ale doba byla pro toto snažení málo příznivá. „V oblasti sociální patologie mi zůstala hlavně jen smutná role Kassandry, věšticí zkázu Troje, když jsem jako první začal upozorňovat na hrozbu drog, která se nakonec začala valit hlavně v tragickém směru k naší mládeži. Červánky svítání změny k přístupu k této problematice v naší republice byly pro mne spíše už červánky zapadajícího slunce mého odchodu do emeritury, ve funkci staršího nebo snad dokonce nejstaršího psychiatrického sekundáře, i s jeho slušnou penzí,“ napsal ve svých vzpomínkách Jaromír Rubeš.

Ani odchodem na zasloužený odpočinek neskončil boj Jaromíra Rubeše proti drogám. Zvláště bolestivě se jej dotýkaly snahy o legalizaci některých tzv. „měkkých drog“ odůvodňované tím, že proti nim nic stejně nezmůžeme. Za zvláště naivní považuje představy o tom, že bychom postiženým jedincům předepisovali návykové látky a přebrali tak kšeft drogových mafií. Každá lidská společnost, píše Jaromír Rubeš, má od nepaměti nějaké své drogy, kterých se už nikdy nedokáže úplně zbavit, ale naučila se s nimi nakonec žít tak, aby škody a ztráty, které způsobí na zdraví, životech a skutečné radosti ze života byly co nejmenší. Běda však, začne-li pošilhávat po nějakých drogách nových, se kterými nemá dostatek zkušeností a nemá dosud vyvinuty účinné mechanismy alespoň na jejich účinnou regulaci společenskou a biologicko-genetickou. Za inovační pokusy s drogami se platí krvavá daň a některá etnika zaplatila celou svou existencí vůbec, shrnuje své postoje.

Jaromír Rubeš rozhodujícím způsobem ovlivnil několik generací psychiatrů, psychologů a dalších, kteří pracovali nebo pracují v oblasti alkoholismu, drogových závislostí a jiných sociálně patologických jevů.

Další z významných českých bojovníků s drogami MUDr. Jiří Drtil, Csc. Napsal : „Postava Jaromíra Rubeše do značné míry sjednocuje všechno, co se u nás v oblasti drogových závislostí na odborné půdě dělo, od léčby závislých pacientů až po poznání jejich značně specifických lidských vztahů a sociálních struktur.“

Na základě písemných podkladů, článků, vystoupení na odborných seminářích, laskavě zapůjčených dr. Jaromírem Rubešem, i vlastních vzpomínek zpracoval autor.

ZA PERVITIN KLADIVO A MAČETA

BC. JAROMÍR BADIN, JAROSLAV ŠEJVL - ÚŘAD VYŠETŘOVÁNÍ HL. M. PRAHY

V poslední době se stále větší počet "odborníků" na problematiku drog snaží zviditelnit svým horováním pro legalizaci "měkkých drog". S dělením drog na "měkké" a "tvrdé" zásadně nesouhlasíme. Jsme názoru, že ať je jed sladký nebo kyselý, pořád je to jed.

Svým článkem popisujícím skutečnou událost z nedávné doby chceme prokázat neexistenci nějaké hranice mezi zneužíváním takzvaně měkkých drog či takzvaně tvrdých drog a zejména pak ukázat, jak tragické následky může mít tzv. experimentování s drogou

Jakožto vyšetřovatelé se velice často při výslechu osob zneužívajících omamné či psychotropní látky nebo jedy setkáváme s výpověďmi, které jsou si podobné jako vejce vejci: "S experimentováním s drogami jsem začal ještě na základní škole. Nejdříve jsem kouřil marihuanu a potom mi kamarádi nabídli pervitin. Šňupal jsem ho, ale ostatní se mi smáli, že jsem srabik, a že když si perník píchnu, tak "to bude vo něčem jiným"... Od té doby si drogu aplikuji nitrožilně..." Takováto slova zazněla i v našem příběhu:

Dne 25. března 1998 ve večerních hodinách oznámil Policii ČR pracovník bazaru a zastavárny umístěné v podchodu pod ulicí Novodvorská na Praze 4, že navštívil svoje pracoviště a po odemčení dveří našel uvnitř svého třicetiletého kolegu ležícího na podlaze v louži krve.

Policejní hlídka, která se na místo dostavila k prověření oznámení zjistila, že skutečně v nejzazší části bazaru leží za psacím stolem v rohu místnosti dekou přikryté tělo muže bez známek života. Hlava a krk vykazovaly známky razantního útoku. Na židli postavené vedle těla ležela zakrvácená mačeta. Pod stolem bylo nalezeno kladivo s přelomenou násadou. Při ohledání místa činu bylo zjištěno, že prostory provozovny někdo prohledával a že chybí větší množství věcí.

Další ze spolupracovníků usmrceného uvedl, že jejich bazar má nonstop provoz a že v něm pracují tři prodavači, kteří se střídají po 48 hodinách. On měl "službu" do dnešního rána, kdy vše předal svému nyní mrtvému kolegovi. Měl proto perfektní přehled o tom, co se v bazaru nacházelo a co chybí. V seznamu odcizených předmětů se proto objevily mobilní telefony a příslušenství k nim, walkmany, kompaktní fotoaparáty, databanky, erotické videokazety, autorádia, dokonce i plynová pistole, ale také zlaté prsteny a řetízky a hlavně částka takřka 40.000,- Kč. Z evidenčních seznamů věcí byla získána také výrobní čísla těchto věcí.

Kriminalistům se tedy jako motiv vraždy téměř vnucovala touha po rychlém zbohatnutí. Bylo vytyčeno několik vyšetřovacích verzí a rozeběhlo se pátrání po pachateli tohoto velmi brutálního činu. Na seznam mezi potenciální pachatele se ještě v noci dostal i mladistvý J. K. - učeň středního odborného učiliště, který nedlouho před činem oslavil své šestnácté narozeniny.

V dopoledních hodinách byl tedy pracovníky kriminální policie ze školy převezen k podání vysvětlení. Na žádost policistů ze své školní tašky vyndal látkový batůžek obsahující nefungující mobilní telefon, walkmena, plynovou pistoli, částku 34.200,- Kč, jeho doklady, ale také několik injekčních stříkaček. Tvrdil, že věci mu včerejšího dne kolem 18.30 hodin předali dva jemu neznámí cikáni, kteří uvedli, že je má prodat a že je sebrali v zastavárně, jehož prodavače zbili.

Výrobní čísla věcí nalezených u mladistvého souhlasila s výrobními čísly věcí ze seznamu předmětů odcizených v zastavárně na Praze 4. Bylo tedy zřejmé, že kriminalisté před sebou mají mladíka, který je minimálně účastníkem trestného činu spáchaného na prodavači bazaru. Soudce nařídil u jmenovaného domovní prohlídku, při které ovšem nebyly žádné další věci z bazaru nalezeny.

Současně však byl vytěžen kamarád podezřelého mladistvého - o rok starší R.N. Ten uvedl, že mu mladistvý J.K. předchozího večera předal nějaké věci, mj. mobilní telefony, fotoaparáty, walkmany, autorádia, prsteny s tím, aby věci u sebe schoval, že jsou od nějakého kamaráda, a že jsou na prodej.

Na žádost vyšetřovatelů tedy R.N. věci dobrovolně vydal. Výrobní čísla těchto předmětů také zcela souhlasila se seznamem v bazaru odcizených věcí a když policisté spojili seznamy věcí nalezených u podezřelého mladistvého J.K. a u mladistvého R.N., měli kompletní seznam věcí postrádaných bazarem.

Podezřelý J.K. ještě několik hodin vymýšlel nové a nové smyšlenky o tom, jak se k němu dostaly věci pocházející z bazaru, které kriminalisté trpělivě a pečlivě prověřovali a jednu po druhé vyvraceli. Výsledkem bylo spontánní a podrobné doznání, které mladistvý po sdělení obvinění ze spáchání trestného činu vražda dle ustanovení § 219 odst. 1, odst. 2, písm. h) trestního zákona vypověděl vyšetřovateli za přítomnosti svého obhájce do protokolu o výsledku obviněného.

Z výpovědi obviněného mladistvého pachatele velice brutální vraždy vybíráme:

" Do kontaktu s drogami jsem se dostal někdy v 7. třídě základní školy, kdy jsem si občas vykouřil jointa marihuany. Později jsem přešel na šňupání pervitinu. Nitrožilně jsem si drogu začal aplikovat někdy v srpnu 1997. Myslím, že jsem nepropadl fyzické závislosti, neboť jsem v poslední době bral asi tak jednu až dvě dávky týdně. Peníze jsem si obstarával legálně, nebyl jsem nucen páchat trestnou činnost. Drogy jsem užíval v partě. Motivem ke zneužívání drog bylo vlastně experimentování.

S poškozeným jsem se seznámil asi před půl rokem. Kamarád si u něj dal do zástavy hodinky a dostal za ně pervitin v ceně 200,- Kč s tím, že peníze přinese druhý den. Od té chvíle jsem tam začal chodit i já. Zpočátku nepravidelně, později pravidelně. Poněvadž jsme se více znali, tak jsem od něj dostal i "na dluh" pervitin v ceně 2.000,- Kč, avšak hned jsem mu zaplatil 200,- Kč, takže dluh byl jen 1.800,- Kč. Tehdy jsem však o drogu přišel, neboť mne o ni obrali moji povedení kamarádi, takže jsem U. nemohl zaplatit peníze. Občas jsem mu volal a sliboval, že peníze dodám, on mne třikrát navštívil doma. Ten den kdy se to stalo jsem do zastavárny přišel abych s ním nějak dohodl ten dluh. On se mě ptal zda mu nesu ty peníze l a když jsem zase odvětil, že je nemám tak se rozčílil. Vstal a já jsem vstal také. Říkal jsem mu, ať neřve. On říkal, že proč by neřval, když mu mám dát peníze. Vytáhl jsem tedy to kladivo, které jsem měl v batohu. Když U. viděl kladivo, tak se mne zeptal, co to má znamenat, ..., nejdříve mi to řekl a potom vzal mačetu. Udělal krok ke mně. V tu chvíli jsem se leknul a opakovaně jsem ho udeřil do hlavy, až se kladivo zlomilo.

Spadl na židli a pak na zem a upustil mačetu. Já jsem jí sebral a opakovaně - asi 3 x jsem jej mačetou udeřil. Sekal jsem jej mačetou do hlavy. Přikryl jsem ho povlakem z postele.

Pak jsem se porozhlídnul, vzal hotovost, asi 34.000,- Kč, autorádia, fotoaparáty, pistoli, mobilní telefony, zamkl jsem a odešel na autobusovou zastávku. Když jsem ten den před tou událostí přijel ze školy, tak jsem si dal dávku za 200,- Kč (mělo to být 0,2 gramu) a to tak, že jsem pervitin nasypal na lžičku, vstříknul vodu, nožem rozmíchal roztok, nezahříval jsem nic, nasál jsem to do stříkačky a píchnul jsem si to

Považujeme po předchozích řádcích za potřebné podtrhnout, že obviněnému bylo v době spáchání skutku 16 let a 2 měsíce.

Během přípravného řízení byl mladistvý vrah zkoumán psychiatry a psychologem, z jejichž posudku vybíráme:

- jeho intelektuální schopnosti se aktuálně pohybují v pásmu průměru - IQ 98
- početně úsudková reaktivita je podprůměrné úrovně
- jednal ve stavu prostého afektu vzteku, který byl nedostatečně tlumen vlivem psychostimulačních látek
- jeho vztah ke společnosti je spíše pozitivní, avšak v důsledku zneužívání drog se jeho chování mění; stal se méně spolehlivý, zhoršil se prospěch ve škole, poněvadž se více zajímal o drogu a způsob, jak získat na její nákup finanční prostředky - není jedincem závislým na omamných ani psychotropních látkách
- v současné době (ve vyšetřovací vazbě - pozn. autora) přehodnocuje své postoje, největším přáním je, aby se vrátil čas do doby před zneužíváním drog, jelikož si myslí, že k trestnému činu by bez drogy nedošlo.
- existují předpoklady, že výkon trestu bude mít výchovný vliv

Rozsudek Městského soudu v Praze, který již nabyt právní moci, poslal šestnáctiletého experimentátora s drogou a pozdějšího vraha na tři a půl roku do zvláštní věznice pro mladistvé.

BYLO TO DÁVNO, HODNĚ DÁVNO ...

aneb pašeráci a finanční vzpomínají

JIRÍ PANUŠ, CELNÍ INSPEKTOR

Zpracováno podle autentických vzpomínek bývalých pašeráků i příslušníků finanční stráže ČSR v období předmnichovské republiky.

Už je to dávno, co kvetlo v Orlických horách pašeráctví. Bylo jako zakázané ovoce, a zřejmě proto mnohým chlapům tolik chutnalo. Říkávalo se, že každý pašerák je jednou nohou v kriminále a druhou v hrobě, takže chléb získaný pašováním byl tvrdě zasloužený. Ale časy byly těžké, práce málo a na nuzných políčkách se toho také moc neurodilo.

Zvláště pak v době velké hospodářské krize, a zejména po převzetí moci Hitlerem v Německu na počátku roku 1933, se začala situace na hranicích přiostrřovat. Prudce se zvýšilo podlounictví, které bylo ve většině případů způsobeno katastrofální bídou v pohraničních oblastech, a také tak bylo většinou celními úřady chápáno a vysvětlováno. Chudina v pohraničí považovala podlounictví za svůj oprávněný zdroj příjmů, a německé obyvatelstvo na československé straně bylo naladěno proti finanční strážci. Dokonce i někdy podlouníky násilím bránilo. Každé udání, které přivedlo na stopu pašeráctví a vedlo k zabavení zboží, bylo placeno, nehledě na peněžitou odměnu finanční strážci samé, která v určitých obdobích činila 20% ze zabaveného zboží.

Hlídky finanční stráže (dále FS) stíhaly podlounictví a snažily se přitom postupovat rozvážně, i když i přes tuto rozvahu došlo k nežádoucím incidentům.

Obyvatelstvo podhorských a horských vesniček se odvolávalo na to, že má hlad a pašovalo v podstatě jen pro vlastní potřebu. S větším důrazem pak bylo stíháno podlounictví pro obchod a ze zvyku.

Skutečné příčiny rozmachu podlounictví tak spočívaly ve snaze buržoazie přenášet důsledky krize na bedra pracujících a mimo jiné i zaváděním vysokých ochranných agrárních cel a obilního monopolu, čímž došlo k vzestupu cen základních životních potřeb.

Vzestup podlounictví se později projevil i v ostatních oblastech, které byly zvláště citelně postiženy pro nepříznivou skladbu svého průmyslu, zejména pak textilního. Šlo hlavně o oblasti sousedící s Německem, o Krkonoše, Krušnohoří, tj. o celkovou oblast Sudet, kde průmyslová výroba byla v totální krizi, nebo o ty oblasti, které nebyly zasaženy industrializací, jako byla především Šumava.

Vysoké ceny cukru na vnitřním trhu vedly zejména k pašování umělých sladidel - cukerinu, který se za krize stal neobyčejně rozšířeným potřebným statkem mezi širokými vrstvami.

Předmnichovská republika zásadně převzala daň z výroby cukru z předválečného Rakouska-Uherska. Tato daň se postupně zvyšovala, a tím cena cukru neúměrně rostla. Od 1. října 1926 byla pak sazba daně z cukru zákonem č. 98/26 Sbírky zákonů a nařízení opět progresivně zvýšena, a tak provedena prakticky valorizace předválečné sazby. Sazba řepného cukru činila 184 Kč za 100 kg, z bramborového cukru 30 Kč za 100 kg a z jiného pak 50 Kč. V roce 1937 platilo v oboru daň z cukru asi 35 převzatých zákonných rakouských norem a celá řada normativních výnosů.

Zvláštním druhem podloudnictví, k jehož velkému vzestupu došlo před Mnichovem a potom před 15.březnem 1939, bylo pašování valut a zlata. Tímto druhem podloudnictví se však spíše zabývaly mezinárodně dobře organizované skupiny a místní pamětníci si na něco podobného nevzpomínají.

Pozoruhodným zjištěním je pašování drogy - kokainu, který se v tomto popisovaném regionu přenesl několikrát, a vzpomínají na to jak pašeráci, tak i někteří pamětníci z řad příslušníků FS.

V letech 1935-36 se také začala do ČSR pašovat nacistická literatura, jejímž účelem bylo rozvracet demokratické zřízení buržoazní republiky a šířit u nás nacistickou ideologii. K tomuto způsobu ideologického podloudnictví docházelo zejména v oblasti Krušných hor.

„Jemně po mechu, zticha bez dechu ...“ zpívá sbor pašeráků ve Smetanově Hubičce. Zticha bez dechu chodívali pašeráci v Orlických horách. Cenové rozdíly lákaly a co na tom okrást císaře pána o nějaký ten groš, když bída obcházela hory.

Dnes už jsou pašerácké příhody opředeny legendami a dávnou minulostí. Pamětníci vymírají, a těm žijícím už tolik paměť také neslouží. Proto jsem se snažil vyzpovídat alespoň ty „poctivé“, kdy se přecházeli hory, aby se vyhnala bída a hlad, aby se mohlo pokouřit trochu tabáku a staré báby nemusely drtit bramborovou natí a mohly si osladit kafe.

Jiří Panuš

BYLO TO DÁVNO, HODNĚ DÁVNO I.

Jaroslav BEDNÁŘ, * 19.ledna 1908 ve Studeném

zpracováno dle autentických vyprávění v roce 1983

Narodil jsem se ve Studeném v bývalém politickém okrese Žamberk a své mládí jsem prožíval v bývalé zájezdní hospodě, která byla postavena na cestě spojující Čechy s Pruskem. Během první války jsem chodil ve Studeném do školy a vychodil tamní dvoutřídku. Pak jsem se učil řezníkem v Nekoři, kde jsem také později pracoval jako tovaryš.

Přes hranice jsem začal běhat asi tak od 15 let a dělal jsem to až do výstavby pevností. Pak už to bylo moc nebezpečné a většinou jsem chodil jako nosič.

O počátcích a způsobech pašování jsem nejprve slýchal u nás doma v hospodě, kde jsme měli obchod i hospodářství. Tam se scházela různá společnost - jako byli formani, vojáci a samozřejmě pašeráci. Můj táta Daniel bednář pašoval už před vznikem první republiky.

První případ, na který si vzpomínám, ten se udál tak někdy v letech 1913-14 a znám jej z vyprávění. Tehdy žil v Kunvaldě v cikánském mlýně nějaký Ladislav Langer. O něm se tenkrát vyprávělo, že byl tehdy králem pašeráků. A tak na přechodě v Bartošovicích, kde hranici mezi Čechami a Pruskem tvořila řeka Divoká Orlice, jel tento Langr v cestovním landauru z německého Marientálu do Kunvaldu. Aby se maskoval, protože už ho znali, byl přestrojen za kněze.

Při přejezdu mostu, když ujížděl pruským finančákům, kteří asi taky už něco tušili, zastavil na české straně. Langer se snažil odpoutat pozornost tím, že začal těm našim finančákům kněžskou monstrancí, kterou měl po ruce, žehnat. Ti mu však už také nevěřili a chtěli landauer prohlídnout. Proto práskl do koní, aniž by prohlídku umožnil, a pokračoval dále v cestě do Kunvaldu. Finančníci ho nedohnali, a on i s pašem, jak se říkalo, jim ujel a více jak metrác cukerinu šťastně převezl.

Za nějaký čas potom, asi tak ve stejných místech, když chumelilo a dalo se cestovat na saních, které též byly přikryty korbou, jel můj táta s Langrovým bratrem jako kočí. Zapřažení byli koně černé barvy, hřebec a valach od nás ze Studeného, a proto dobře znali cestu. Když přijeli ke mlýnu, na místo velkého srázu nad řekou, byli dopadeni pruskými finančníky. Ti naskákali na korbu saní a snažili se zachytit za postroje koní. Když se hřebec postavil na zadní, strhl jednoho finančnicka pod sebe a saně se na cestě vzpřičily. O chvíli později všichni i se saněmi sjeli ze srázu dolů. Tam se strhla velká bitka mezi finančníky a pašeráky, když vzadu na saních se bránil Langr a vpředu můj táta. Nakonec se jim podařilo finančnicků zbavit a přejet na českou stranu.

Hned ujížděli ke Kunvaldu, kde museli zboží přeložit do kočáru a ujížděli dále k Žamberku, aby zmátli stopu. Než došla zpráva na četnickou stanici v Žamberku, nezbyvalo žamberským četníkům nic jiného, než ohlásit, že takový povoz tady vůbec ještě nejel.

Do dnešních dnů si pamatuju, že když dorazili k naší hospodě, nebyli to koně černí, ale bílí, jak byli zpěnění a zplaveni potem po tak rychlé jízdě. Zboží se hned ukrylo na různých místech, neboť dům byl plný skryší a koně se pak celý den prováděli v lese, aby se uklidnili. To mně bylo asi šest roků a to byly také dvě hlavní události z období ještě před první válkou.

Jinak celé hranice od Bartošovic až tady po Adam a Lichkov, tady se běžně pašovalo a „pašařina“, to bylo zaměstnání. Jeden, také můj bývalý soused Štěpánek z Těchonína prožil komický případ na Adamu.

Přešli hranice a když přišli k hlavnímu lesu, tak je chytil financ, a byl to nějaký „zelenáč“. Štěpánek dělal zrovna předáka, a když ho tedy financ chytil a zastavil ho, povídá Štěpánek: „Franto, jak stojíš, dobře stojíš, ale jestli chceš odtud zdravý odejít tak se neopovaž pohnout!“ a zůstal u něho stát s napřaženou holí. Celá řada pašeráků za noční tmy pak s rancema klidně procházela dál k Vlčkovcům a domů. A když to bylo skončeno, pokračoval: „Franto, dej sem flintu, a sebral mu náboje. Teď můžeš jít domů!“

A takovéhle to bylo. I přestřelky se někdy odehrály. Byli to zejména petrovičtí financí, jako Růžička, Košťál a javornický Matyk. Ti byli postrachem pašeráků.

To nás však neodradilo. Mezi nás patřily zejména rodiny Netušilových, František a Marie i děti Doležalovi, pak Vondra a můj táta. Dále k této branži patřili Kostkovi, Bárnetovi - ti patřili k těm „lepšími“. A později, to už bylo za první republiky, se přidružili Strnadovi. To byli všechno pašerácké rodiny.

Pašovalo se převážně z Německa k nám, a to cukerin, potom také český cukr - protože tam byl levnější, sůl se pašovala, krémy, rozinky, různé léky a jiné věci. Samostatnou kapitolou bylo pašování zbraní a to zejména pistole a revolvery. Ale to ne na kousky, ale plné ruksaky. Němečtí financové to propouštěli a trpěli nám to. Někdy nám i pomáhali a ukázali nám, kde naši mají hlídku a nebo jsou v poli uschováni.

Naši to však stíhali, mnozí z nás to i těžce odnesli. Nejhůře dopadl Pepa Netušilů. To byl tenkrát ve Steinbachu s mámou a snad tenkrát nesl 15 krabiček toho 1/4 kg krému na boty. A bylo to na Adamu, poblíže kapličky a tam byly dva stromy. Pepča utíkal k nám jako do hlavního lesa a dostal ránu zezadu. Zůstal tam ležet a když nepřišel večer domů, tak ho šli hledat. To bylo před třicátým rokem a snad je pohřbený v Petrovicích. Bylo mu tenkrát asi patnáct roků.

Také byla postřelená Paulína Slavíková z Bredůvky a Václav Doleček měl průstřel nohy, další průstřel pak utrpěl později v autě.

Na stanici FS v Mladkově v té době sloužili takoví, jako byl respicient Šimek, pak tam byl Vošmik, Falta, Zimčík a jiní. To byli vyhlášení financí - „běhouni“, ti uměli utíkat a také nám to mnohokrát ukázali.

Odehrály se i případy, kdy jsme se dostali do přímého styku, kdy došlo mezi námi ke rvačkám. Šel jsem jednou s Josefem Kostrekem - pašerákem a přišli jsme na hranice v Českých Petrovicích.

Díváme se okolo, byla tma a nic nevidíme. A než jsme se rozkoukali, kudy jako dál, v tom momentě jsme ucítili nad hlavami ránu - holí. Hodil ji po nás, jenže nás minul a zachytil pouze Kostkovo rameno. Naráz jsme se oba otočili a chytili jsme právě toho finančníka Šimka a to zrovna do náruče. Praštili jsme s ním o zem a vytáhli jsme arzén, který jsme zrovna nesli, a měli jsme ho za kabátem. Dali jsme mu asi tři rány pytlíkem na hlavu. Šimek zachroptěl a zůstal ležet. My jsme potom klidně pokračovali dále, ale další dny jsme měli starost, zda-li jsme to nepřehnali. Dopadlo to ale dobře.

Jak už jsem říkal, pocházím z pašerácké rodiny a i ostatní pašeráci se u nás scházeli. Staří tam vyprávěli své příhody a my poslouchali jejich vyprávění. Nouze byla, korunky nebyly, a tak ten kdo byl odvážnější, se nechal naverbovat a šel s nima jako nosič. A za ty cesty nám platili. A to tolik, že za cestu tam i zpátky jsem dostal od 2 zlatých do 50-ti korun. Neslo se cukerinu a jiného zboží tak do 30 kg v pytli, když polovina váhy byla na zádech a druhá polovina vpředu.

Pytel ležel ve váze přes rameno, jako bandalír při vojenském maširování. Po levém boku vedla pak „trapšňura“, která spojovala roh pytle k jeho uzávěru. Byla dlouhá asi tak

metr, či půl druhého. Na roh pytle byla pevně uvázána a aby nevyklouzla, vložil se tam předem kamínek. Pytel byl jinak sám o sobě pevně uzavřen, aby zboží nevypadlo. Druhý, volný konec šňůry se pak na ten čuček uvázal, ale jenom na smyčku - kličku. A konec té kličky se držel neustále v ruce. Když nastala honička, a vidíte, že neutečete, tak se šňůrou trhne, smyčka se rozváže, shodíte to z ramene a utíkáte dál už volnej.

Bylo výhodnější chodit na kraji, lepší než v chumlu. Většinou se stávalo že finanční stráž se snažila nás do chumlu nahnat a pak snadněji mohla někoho chytnout. Když jsme byl na kraji, rychle jsem se od skupiny odpojil a byl samostatnej. Protože toho jednoho samostatného většinou nehonili, vždycky zasahovali tam, kde byla větší naděje na úspěch. Málo kdy se však stalo, že bychom zboží zahodili, téměř vždy jsme přišli s plnou domů.

Také jsme nosili trhací střelný prach. To se nosil ranec až 50 kg těžký. Ale 50 korun odměny jako nosič se neměnilo. Ohled na to, jaká se nesla zátěž, se nebral, tak jako nosiče nesmělo zajímat, jaký druh zboží nese. Šéf party, kterému se to neslo, platil samozřejmě na víc pití a jídlo na cestu a po skončení cesty. K vedoucím part patřili především Kostkové, Strnadové a hlavní pašeráci, kterým se zboží nosilo, byli Bárnetové.

Z party, která šla přes hranice, byl vždy jeden ustanoven předákem. Ten nesl zboží jako my, případně měl udělaný falešný ranec. V případě potřeby, kdyby došlo ke stíhání finanční stráž, by se byl falešný ranec odhodil a ostatní by se rozutekli. Financům záleželo nejvíce na zboží než na chlapovi.

Jednou při jedné takové přecházce hlavního petrovického lesa, šla tenkrát s námi Netušilka, a to jako předačka. Když přišla k lesu, financi ji propustili, ale stačila dát dozadu „echo“. Jak jsme potom utíkali házeli nám finančníci pušky pod nohy, aby zatarasili cestu. Chlapům se podařilo jednu či dvě pušky sebrat a utéct i s nimi. Nikoho tenkrát nechytli. Ty pušky se potom rozebraly, do hlavní se nastrkala hlína a strčili se ve Vlčkovcích do pařezu. Tam byly snad dva měsíce, než se jim vrátily. Prostě jsem jim prováděli různé čertoviny, co jsme kde mohli. Kdo byl teda z mladých odvážný, tak to zkusil, a s jídlem roste chuť.

Jednou se nám stal také zajímavý případ, když jsem šli ze Steinbachu, kde byl králem vyhlášený Brauner. Ten Brauner týž den pašoval celý metrák cukerínu, a to se svojí vlastní partou z Německa. Bylo v tom zapojeno celé jeho příbuzenstvo. Nás tenkrát vedl Sedlický od Poličky jako hlavní pašerák a byla s námi i Pepína Čížková. Nesli jsme takových 80 kg.

Když jsme došli k lichkovskému kraji, šli jsme nahoru k Suchému vrchu. Tím úvozem co je dneska kravín státního statku a nahoře více doleva byla taková mýtina osvěcená měsícem. Tam jsme si řekli, že si odpočineme. Jak jsme chtěli odpočívat, zaslechli jsme šustot v nedaleké houštině. My jsme hned zařvali: „Halt! Finnazwache!“ A teď se stala taková příhoda, že ten les hučel, jak ti jiní pašeráci utíkali pryč. A tak my za nima do té houštiny a tam ležely čtyři rance na zemi. My jsme rance sesbírali a říkali si: „Tak, teď máme svůj náklad a ještě tento“. Nabrali jsme to všechno a zatáhli to na Studené. Tam jsme to naložili na kola a vezli jsme to všechno k Poličce.

Byla to velká dřina a když jsme přijeli od Svitav k Vendolí, předjelo nás auto, které se za chvíli vracelo proti nám. Z toho auta vyšel král pašeráků Brauner ze Steinbachu a povídá. „Chlapi, co to vezete? Vy jste nám ukradli ty rance. Ta bylo mé zboží!“ A tak chtěj nechtěj, museli jsme mu to vrátit. Nacpal to do auta a odjel pryč. My jsme si mysleli, kdo ví jak na tom vyděláme, a ono to dopadlo tak, že jsme se s tím celou cestu dřeli zadarmo.

Nevydat do Braunerovi nebylo možné, to byl velký pán. Pocházel původně z Boříkovic a do Steinbachu se přiženil.

U Braunera jsme tedy koupili všechno. On to všechno, co bylo potřeba, měl na skladě. Platili jsme českýma penězma. Tam platily český jako německý. My jsme jenom přešli s penězma na druhou stranu a zaplatili těmi, co jsme měli. Jedno kilo cukerinu stálo v Německu 100 až 120 korun, a jeden pašerák nosil 25 - 35 kilo. To se vozilo směrem Polička, Svitavy, až k Jihlavě a také až do Trnavy. To se potom rozváželo autama, na motorkách, ale stejně nejvíce na kolech.

Prodávali jsme to tady za 120 až 130 Kč za kilo. Nebyl to tak velký zisk, ale tenkrát ta 10-ti koruna rozdíl, byly přece jenom peníze. To bylo řekněme: „ Dvacet korun zisku z kila a nesl jste 20kg cukerinu. A to už bylo 400 Kč, a nosič dostal padesátku. Vedoucí party si nesl zboží pro sebe, takže vydělal čtyři stovky z toho, co rozprodal.

Nosič, kterému zboží nepatřilo, dostával vždy jenom padesátku, a pokud se to potom vezlo dále do míst ve vnitrozemí, na která jsem vzpomínal, dostal ještě druhou.

Já jsem dělal také partu, ale jenom ve dvou či ve třech. To jsme pašoval na vlastní konto, jinak jsem převážně dělal nosiče.

Zlato, prsteny a drahé kovy se tenkrát nepašovaly, ani brilianty. Ale co bylo dražší a nebezpečnější, to bylo pašování **kokainu**. Kokain stál tehdy 120-140.000 korun kilo a kolik za něho platili Braunerovi, to sám nevím

K přenášení ho nedostal každý pašerák, prostě žádný trouba. **Kokain** byl nebezpečný na nošení. když chytili, tak za to byli léta. Do Steinbachu chodil zřejmě od Heidenu z Německa a dováželi ho speciální obchodníci a velkoobchodníci na objednávku.

Tak ten **kokain jsem přenášel i já**. Ale nikdy se ho více neneslo než to kilo, což byl stejně kapitál. Pašoval se v takových tubičkách, které nám zašili do kabátu. Ty tubičky byly skleněný, slabě průhledný. Možná, že to sklo ani nebylo, spíše jako průhledný bakelit. Kokain vypadal jako krupice nepatrně zažloutlé barvy. Na jedno kilo bylo těch trubiček opravdu hodně.

Ten kabát tedy sešili a všechno to dali na vás. To se absolutně nedalo zahodit, jako třeba pytel s pašem. To se nedalo sundat !

Za tu cestu jsem dostal 200-400 korun. Ale to také každému nedali. Pašerák musel být bystrý a rychlý. Doprovázeli ho 2 - 3 předáci, kteří ho zepředu a ze stran hlídali. Já pak jsem šel uprostřed za nima. Oni mě kryli. A když se něco šustlo, to musely být jistý nohy na útěk a na všechno vůbec musela být jistota.

Finanční kapitál do toho vkládali zejména Strnadovi ze Studeného, to byli hlavní pašeráci v té době. Byli velice majetní, měli v té době autobus, auto i motocykl.

Kokain směřoval nejčastěji ke Hlinsku, tam za tu stranu, za Poličku, za Litomyšl. Já jsem ho v podstatě donášel jenom do Studeného ke Strnadům. Ti už si další jeho cesty určovali sami. Pokud jsem s ním někdy šel až dolů, do Hlinska, byl u předávání vždycky někdo ze Strnadů, aby zboží přišlo do správných rukou. Během cesty platili jídlo a pití královsky a další cesty kokainu mně už nezajímaly. Já jsem působil jen jako stoprocentní nosič. Kokain pak používali v rodinách vysoce majetných lidí, jako byli továrníci, lékaři a advokáti.

Zboží ostatního charakteru jsme tedy hlavně nosili přes rameno v pytli, někdy i v ruksaku. To bylo ale málokdy. To se nosilo tehdy, když se pašovaly pistole. Balené byly v krabičkách, v každé bylo ponaučení, jak s ní zacházet, prostě německý návod. Jenže když se nesly pistole, tak se zase nikdy nenesly náboje. Když se nesly náboje, tak zase nikdy pistole. Najednou se neslo 60 až 80 pistolí a rozhodovala váha, aby se to vůbec uneslo. Nábojů se

nosilo na tisíce kusů, zase rozhodovala váha, i když bývala celkově menší než při přenášení cukerinu. Pistole, to byly ráže 7,65 a 6,35 mm a někdy se tahaly lovecké pušky - brokovnice.

Všechno sháněl Brauner a v Německu byly zbraně volné a u nás prakticky také. Brauner zásoboval všechny pašeráky z okolí.

Nějaké dvojité podrážky či duté kramfleky jsme nepoužívali, i když boty jako takové jsme jeden čas pašovali. A jak se to švindlovalo? Tady odsud jsme nosili podpatkové gumy zn. Palma a tam jsme německé podpadky strhly a přibíli jsme naše. A bylo to!

Nosili jsme i klobouky, kamaše, gumové zástěry, pečené ryby v krabicích i jiné gumové zboží - všechno prostě u Braunera bylo. Čokolády, rozinky - těch jsme natahali celé metráky. Rozinky jsem vůbec nosil nejraději. Protrhl jsem vždycky v pytli díru a cestou jsem je ujídal. Byli to takové obyčejné jutové pytle a tak to šlo docela snadno.

Pak se také pašovali hodně krémy na boty zn. Kavalír a to z Německa k nám. Vážily asi 1/4 kg a u nás se prodávaly za 1,50 Kč a tam stály ani ne korunu. Neslo se 200 až 300 krémů, docela slušný výdělek to byl.

Když nás někdo z pašeráků shodil, prostě zradil nebo nám v tom směru něco provedl, tak vypořádání bylo jednoduché. Vzal s sebou jako obyčejně, aniž věděl, a v příhodném volnějším místě, kde se nedali čekat finaci, jsme si ho vzali do kruhu. A tam dostal na „chrám páně sv. Bouchala“, tolik co se do něj vešlo. A řekli jsme mu: „Zkus si ještě jednou jedinkrát překročit hranici a domů živý nepříjdeš“. A tak už nikdy nešel! To už se bál, protože kdokoliv z nás by ho odpravil, ať už to byl pašerák náš nebo německý. Byl tedy nastálo z pašování vyřízený!

Také se nikdy pašerák nenechal od financů koupit či podplatit, aby shodil kamarády. A to, abychom mi podplatili finance, to neexistovalo! To vůbec nešlo, ty se nikdy podplatit nedali!

Při svých cestách jsme navštěvovali různé hospody, nejvíce na Studeném a pak na Dolních Boříkovicích, je tam hospoda dodnes. Na horním Lichkově, u řezníka a hospodského Rosenbergra jsme se ani tak moc nescházeli, protože Lichkov byl jaksi mimo hlavní trasy a jím jsme jenom procházeli. V Mladkově u Celného jsme se zastavovali v první hospodě, pak na Celném, ale v samotném Mladkově moc málo. Tam bylo oddělení FS a byli tam také četníci. V Německých Petrovicích u Bárnetů, to byl ten, co nás udal s tou solí, a v Českých Petrovicích v hospodě hned vzhůru od Adamu, možná že tam ještě je. V Bartošovicích jsme do hospody hned tak nepřišli, tam byla zase stanice.

Dále jsme měli stavuňky v Klášterci, když jsme šli na Klášterec, to byla hospoda u mostu a na Lhotce u druhého Bárnetu. To byl příbuzný.

Na hranicích ta hospoda mezi Německejma a Českýma Petrovicema se jmenovala u Steinstulců a do té hospody chodili jak český lidi tak i německý. První pašerácké nákupní středisko byl pod hospodou první statek - doprava, nějaký sedlák Fiedler. Tam byla taková nákupna, když se spěchalo narychlo něco koupit.

Jinak se chodilo dolů do Steinbachu k tomu Braunarovi. U Foglů, to byl obchod, kde byli také příbuzní s Braunerem.

Pašerák musel být bystrý chlap, a tak se tam moc pít nemohlo. Pašeráctví bylo náročné a vyžadovalo přísnou disciplínu a sebekázeň, a její nedodržení se dokázalo i krutě vymstít.

Nejblíže pod chatou na Šerlichu v Orlických horách stojí bývalá škola z roku 1928, která byla v době první republiky nejvýše položenou školní budovou v Čechách. Původní škola stála na okraji lesa, západně od chaty. Později v ní bydleli manželé Lutzkovi.

A starý Lutzke to byl vůdce pašeráků v tamním kraji. V roce 1929, asi tak nějak to bylo, spolu s dalšími pěti kamarády tragicky zahynul v místech, kde se říkalo „ na pruském rohu “. Tehdy pašovali z Německa kořalku a unaveni přemírou alkoholu, zaskočení ledovým větrem - všichni umrzli !

Když jsme přišli do Steinbachu, tak Brauner vždycky každému nosičovi něco dal. Dostali jsme příkladně prut salámu dlouhý asi půl metru, k tomu německou hořčici - náhodou byla dobrá. Jedno „ bavrbíre “, což bylo to černé německé pivo. A taky každý osminku toho německého „ kornu “, to byla kořalka. To byl takový pašerácký přídatek u každého toho obchodníka, nebo u koho se nakupovalo. Někdy nám dali ještě nějakou tu cigaretu nebo nějakou tu drobnost. To bylo jako na pohoštění, na posilnění před cestou.

Doma to pak bylo podobný. Bylo to u toho, kdo tu partu ved, nebo komu to zboží patřilo. Jídla bylo vždycky dost, pivo taky. Když jsme přišli domů, mohlo té kořalky být více, ale většinou byl každý tak utahaný, že se jen najedl a šel po svých.

Já jsem mohl vypít hodně, člověk byl dost vyběhaný, dneska by se řeklo vytrénovaný, ale to pití bylo zbytečné. Vyskočit z okna z prvního patra z hospody, vyhodit někoho ze dveří při tancovačce to spíše patřilo k věci. Dost často jsme jako mladí mezi sebou cestou zápasili, a tak jsme byli na tom se silou dobře. Žádná padavka by běžat se zbožím dlouho nevydržela !

Jinak Javorničáci to byli od nás zejména odběratelé cukerinu a jiných drobností, jako byly krémy, gumové zboží, arsén. Oni sami také pašovali, ale málo. V každém čísle tam však byl rozprodáváč, a těch rozprodáváčů tam bylo strašně moc. Hlavní středisko pašeráků asi bylo na Studeném a druhé doupě pak v Písařově.

Písařováci, to byli pašeráci jiného druhu. Ti chodili směrem kolem Sněžníku a tam tudy přecházeli. Tam šlo o pašování i se střelbou, jedny po druhých. Tam stříleli pašeráci i po financích, to byli gauneři. Chodili také do Steinbachu a nosili stejné druhy zboží. Těm nezáleželo na tom jestli finance odstřelí My jsme takoví nebyli !

Nějaká ta facka padla, ten kopanec či rána holí Zbraně jsme u sebe nikdy neměli. I kdyby jsme je měli, tak jsme je nepoužili. Když se nesly zbraně, nebyly náboje ! Protože nést oboje to bylo strašně trestné, to bylo něco jako je dneska nedovolené ozbrojování a ještě přes hranici. Když jsme to táhli jednotlivě, tak to byl vždycky jenom paš. „ Je to pašerák, pašuje sice zbraně, ale není nijak ozbrojen ... “ říkalo se !

Na nohách jsme také nosili bačkory. Byly udělaný z pytle. Pytel se složil na obdélník, asi 20-30 cm široký pás, takže byl asi čtyřikrát na sebe. Vzadu na patě se sešil a to švem na venek, aby nedřel nohu. Pak se pytel napřed ustříhne a přehne přes nárt, asi tak 15-20 cm a v prostředku toho přehybu se opět k prstům rozstříhne. Z boku se složí zprava i zleva, nahoře se sešíje špagátem a je hotová bačkora.

To se dávalo na holou nohu a když chtěl mít opravdu dobrou chůzi, tak se do toho dalo pár stýbel slámy. Sláma se položila pod nohu, aby to více pérovalo. To netropilo žádný rámus, to šel člověk jako kočka. Ani na sněhu to neklouzalo. To utíkáte jako když jste bos. Nehlučí to, nedusá. To může být financ kousek od vás a nic neslyší.

Vzpomínám si také na jeden případ, který se nám stal právě ve Steinbachu. Tentokrát nás honili němečtí financí a ten jeden se jmenoval Baumann. My jsme to tentokrát ještě tak dobře neznali, zvláště pak potmě. To jsem byl já a můj švagr Ferda Rous. Jak nás tak honili, a my jsme nevěděli kudy kam, tak jsme jim vlítli zrovna pod nos. To jsme ale ještě nic nenesli. To bylo při cestě tam. No a tak nás tam přes noc někde zavřeli.

Byli jsme zavřeni nahoře ve „ štoku “ a tak jsme si tak říkali: „ Bejt zavřenej v Německu, to nebude žádněj med ... “ a uvažovali jsme co a jak. Až jsme přišli na to, že za

oknem stál strom a od toho okna v patře se dalo sáhnout na větve. Tak jsme se odhodlali a jeden za druhým jsme jim po tom stromě utekli. Asi nás vůbec nehlídali, protože ty větve přece jenom trochu praskaly. Ráno jsme teda byli pryč, ale domů jsme radši nic nenesli.

Jednou, takhle v letních měsících se od nás nějaký Stáňa Kostků odhodlal a šel si také zapašovat. Když šel zpátky, tak ho němečtí financí chytili a odstrojili ho. Přišel domů jen ve spodkách, ale zboží mu nechali. A on zakrátko tam šel znovu a u toho Fiedlera si něco koupil a němečtí financí ho tam zase objevili. Chtěli ho chytit přímo v baráku, ale Stáňa když viděl, že je zle, skočil z půdy ze štítu oknem do zahrádky. A jak skočil, tak po něm jeden financí střelil a prostřelil mu zadnici. Byla to spíše nešťastná náhoda, protože ho pak sami odvezli do nemocnice v Kladsku, a když se vrátil, tak od té doby už vícekrát pašovat nešel.

Do Steinbachu jsme chodili, tak dvakrát do týdne, někdy i vícekrát. Podle toho jaká byla situace, jaká byla po čem poptávka. Chodilo se i za nejhoršího počasí - to bylo nejbezpečněji, to i financové hlídky odbývali a mohlo se jít i za bílého dne. Jindy se zase šlo za tmavé noci. Když však bylo něco objednáno, muselo se proto jít, protože překupník a obchodníci na to čekali. To jsem šel třeba i pro drobnější věci - cennějšího charakteru. Třeba pro léky a ty jsme nosili za vestou, pod paží, a proto se tomu říkalo „ podpažek “ .

Financové chodili také dělat prohlídky po barákách. To chodili každou chvíli ! Jenže většinou nic nenašli. Jednou nás hnali od Mladkova do lichkovských lesíků. To tenkrát šli financí až k tomu Fiedlerovi ke krajímu statku, který už byl v Německu. A tam oknem pozorovali, kdo tam co nakupuje, a pak na nás čekali. Na naší straně zalezli do bodláčí a byli si jistý, že jim vlezeme přímo do ruky. Já šel tenkrát jako předák a tam v těch místech byly ještě nataženy dráty od lnu, jak se ten len staví. Když jsme přišli na ty dráty, tak ještě nic, ale za nima byli zalehlí. My jsme se přes ty dráty rozlezli do strany a přideme teda zrovna na ně. Nevím kolik jich tenkrát bylo, nejmíň tři, možná i pět. To bylo překvapení !

Oni takhle leží a my jim přijdeme na ten břeh. Najednou řev jako když vylítne stádo divokejch prasat. Samí halt a střelba ! Chlapi to hned zaházeli a otočili to k Lichkovu. Já to zahodit ani nemoh, já to měl nastrkané ve vestě, bylo toho asi 10 kilo cukerínu, zapnuté kabátem. Tak jsem to sebral zpátky jako na Německé Petrovice a přes ty pole jsem jen krčil k zemi. Protože oni začali pálit už po mně, před tím to bylo do vzduchu. Utíkal jsem skrčený a kličkoval, abych nebyl vidět proti obloze a byl jsem taky jediný, kdo to přinesl celé. To byl takový „ trapáč “, já hnál celou cestu až na Studené, co mně dech stačil.

Přišel jsem domů, jen jsme to uklidili a už jsem slyšel motor. Povídám „ a už jsou tu “. Vyjdu tedy z domů, jako když chci někam jít a hned za druhým barákem na mě vylít financí: „ Halt ! Ty seš Horníček ! “. Já Horníček co, já jsem Bednář ! Kde ste byl ? Říkám: „ Jdu z Mistrovic z hospody a spal jsem támhle u obrázku, akorát tam zastavil motor. Ten mě probudil ! “

Kde je teda Horníček ? Bydlí naproti, povídám, přes silnici. A pak začala baráková prohlídka. U nás i u Horníčka, asi si ho někdo z financů se mnou splet.

Ale máma to zboží, co jsem přines, drapla a hodila to do zahrady. tam jsme měli studánku, tak k té studánce a dala na to trávu. Vlítli k nám, prohlídka u nás. Pak zase prohlídka u Horníčka, ten spal. Znova ! Ale nenašli nic.

Ještě se také pamatuju na jednu příhodu za Rakouska. To byla tenkrát hlavní finanční stanice v Jablonném, ještě nebyly tak stanice na hranicích. Tam sloužil nějaký Stehlík. Takovej vysoký, krásnej chlap, jako jedle. Přišel k nám, s tátou se hádal a pak s ním smýkl u dveří, kde stál sud s vodou, až se rozlil. A hned utek. Prostě to byl financ - gauner.

A v Jablonném byl nějaký Lojza Krčků a ten převážel na trakaři obchodníkům zboží. Za korunu na chlast byl ochoten udělat všechno na světě. A tak ho tenkrát starý pašeráci

navedli, tam byla taková stodola u Jamného. Ať tam zrichtuje celý patro a to tak, že když potáhne za špagát, aby to všechno slítlo dolů. A Lojza to všechno připravil a když to bylo hotový, tak chlapi šli a udali tomu Stehlíkovi, že tam mají pašeráci schované rance. Lojzovi zaplatili a ten šel za ním, a jak ten financ po tom patře lital a hledal, tak ten Lojza potáh za ten špagát, a on se s tím celým patrem zrachotil dolů. To se stalo za mejch dětskejš let.

Příhod bylo mnoho, to se nedá zapamatovat. Jednou to bylo také při cestě, když jsme šli od lichkovských lesíků, tak jsme nad Mladkovem procházeli k Těchonínu. A právě nad tím Mladkovem u lesa, tam kde končí silnice, tam jsme vlastně honili pašerák pašeráka, a k tomu z jedné party. Zkrátka roztrhli jsme se a potom jsme se lekali jeden druhého. Oba jsme se potkali a dole u Celného se srazili zase, a nevěděli jsme, kdo co je. Zase jsme se rozeběhli a když jsem přišel na Studené k prvnímu stavení a zacházím zase ze silnice do lesa, tak z roští vyběhne chlap a dál to žene lesem. A zase to byl někdo z naší party. Když jsme přišli domů, tak jsme vypravovali, jakou jsme měli cestou honičku a přitom jsme se domluvili, jaký jsme byli troubové a co jsme se zbytečně nalítali.

V Mladkově byl tak nějaký financník, jmenoval se Fořt. Ale převít, ostrostřelec. Jednou táhli ze Steinbachu nějaký Franta Votava a Josef Sedlický z Lubné u Poličky. Oba nebezpeční zloději a pašeráci všeho druhu. A ten Fořt je chytil někde v lese a vedl je tak „ pod puškou “ před sebou. A ten Votava, když docházeli k dalšímu lesu, směrem do kraje, zůstal stát, svlíknul kalhoty a sedl si na bobek, jako když se chce vydělat. Ten Fořt stál s tou puškou a držel je oba v šachu. Votava si hůl, co měl s sebou, zapíchl vedle sebe do země. A jak tak seděl, chytil tu hůl těsně u země, vyskočil a praštil s ní toho Fořta po hlavě. Ten spad, a tak ho chytili a uvázali ke stromu a klidně odešli domů. Jak tam byl dlouho, to nevím, ale byl asi v bezvědomí, až ho někdo našel. To byli oba nebezpeční lidi.

Manželka Sedlického a družka Votavova, to byly také pašeračky. Někdy roznášely zboží, někdy chodily i přes hranice. To byly podvodnice, že jim nebylo rovno. Ty zase roznášely a rozprodávaly místo cukerinu tu fixační sůl a jiné věci. Vypůjčovaly si peníze, nikdy je neodvedly, kradly přitom - no, zkrátka zločinecká společnost.

Když nás financové chytli, tak za to byly pokuty, třeba i tisíc korun i více. Také to někdy záleželo i na známostech.

Já jsem jednou převážel tomu Sedlickému dvacet kilo cukerinu a to tak, že deset kilo jsem měl na sobě ve vestě a deset kilo jsem vezl v krabici. To bylo ve vlaku. Když jsme přijeli do Ústí nad Orlicí, tak ústecký důchodkář chytil toho Sedlického s tou Pepinou, ale ty nic neměli. Ale nádražáci zase vyžvanili, že jsem jeho nosič a šli a „ zabírali mě “. Ale já když jsem viděl co je, tak k té krabici jsem se nehlásil. Jeden nádražák, když mne na druhé straně nádraží sbalili, tvrdil, že je ta krabice moje a tak ji přisuzovali mně. Já ji tvrdošijně zapíral. Tak mě ten důchodák zavedl do basy a tam byl bachař a jmenoval se Bakus. Ten Bakus mě pak odvedl na cimru. Teď já na té cimře a těch deset kilo cukerinu jsem měl na sobě. Co teď s tím a tak si povídám: „ To je škoda, vždyť oni by si taky doma rádi osladili, tak já mu ten cukerin dám !“

Když jsem ten cukerin dával, tak on ho sebral a znovu mě udal. A tak jsem v tom byl až po uši, protože měli důkaz. Já si tam odseděl celý měsíc.

Ale ten cukerin, obojí i ten z vlaku byl určenej pro nějakého Kozderku z Lačnova. A ten Kozderka byl za to potrestanej. Já si odseděl měsíc za to přenesení a dál to odnesl on.

Ten cukerin byl balenej v půl kilových či kilových balíčkách. Byly modrý a měly takové nálepky.. To byl cukerin zn. Heiden a pak se prodával cukerin rakouský a ten se jmenoval „ Fallberg “. Ten byl v jinačích krabičkách, to bývaly tabletky. Většinou se však pašoval Heiden. To právě vysypali ten dobřej a nasypali tam tu fixační sůl. Někdy půl na půl,

jindy třeba i všechno. To nebylo fér ! Tím vlastně okrádali ještě ty chudáky, kteří neměli na pořádné živobytí. Vydělali jsme, to teda jo, ale všechno má mít svý meze !

Za první války, pokud se pamatuju, se převážně ale pašovalo kuřivo: doutníky, tabák, veržinka. Byly to speciální věci, protože tady to kouření nebylo. A u nás v tom záchodě se to schovávalo a my jako kluci jsme na to chodili a ty balíky jsme vybírali. Z tabáku to byl třeba Bursičan. To byly takový krabičky 10 až 20 cm dlouhý a asi tak 5cm vysoký. Tabákové vlákna byly po celé krabičce, to si jen odebral pramínek a zabalil do papírku. To byl tenkrát nejdražší tabák, který byl. Cukerín byl tehdá málo na pašování, o to více veržinka.

Také někdy i léky, těch bývá za války vždycky nedostatek, protože to všechno veme fronta. V období inflace se pak pašovalo všechno co mělo jméno a bylo výdělečné. To se pak přenášelo.

Jak už jsem řekl, byl jsem chycenej jenom jednou a to tenkrát v tom Ústí. Odseděl jsem měsíc, než se to všechno prošetřilo, jao komu sem to nes, pro koho sem to nes a podobně. Ale žádněj soud nebyl. Jestli mně to počítali do trestu to nevím, za měsíc mě pustili a bylo to. O tom rozhodoval chrudimský důchodkový rada. Pokutu jsem neplatil a zboží bylo pryč. Tu zaplatil ten Kozderka, pro kterého se to neslo, ale kolik platil, to taky nevím.

Pokud se někdo dostal do Ústí, tak to se odbylo tou vyšetřovací vazbou. Ta trvala měsíc nebo šest týdnů. Jak u koho. Takže když nás drapli, tak nás předali tam.

Když šlo o maličkost, tak nám financi sebrali zboží, sepsali protokol a poslali nás domů. Pokud se pak zjistilo, komu to vůbec patří, pro koho se to neslo, tak ten to zaplatil. Nosič neplatil, když, tak hlavní pašerák. Pokud se to nezjistilo a my jsme vždycky tvrdili, že to není naše, zboží propadlo, pokuta pro nedobytnost nemohla být vybrána a tak byl případu konec. Finančníci rozeznávali nosiče a pašeráka.

Když jsme zboží odhodili, tak jsme se dobře dívali, zda finančníci ty pytle odnášeli. Když ne, tak jsme šli ty věci hledat. Ale většinou jsme pak už nic nenašli.

Stal se mi taky případ, zrovna na Adamu. To jsem šel já a nějakej Ferda Apllů. Tehdy jsme nesli pro Sedlického deset kilo cukerínu a bylo to ve dne. Ferda nes ranec a já jsem šel prázdněj. Šli jsme celou cestu vedle sebe. Ferda začal utíkat a ten financ za ním. A jak Ferda utíkal, neměl to v krabici, ale jenom v pytlíčkách, tak ty pytlíčky zahazoval, aby byl lehčí a přitom se toho nechtěl najednou vzdát.

Ten financ ho hnal až k lesu a já za nimi. Ferda utíkal dál k Vlčkovcům a já šlapal za nimi a balíčky jsem sbíral. Tak, že jsem to skoro všechno posbíral. Ferda utek, nechytнул ho a já jsem tak přišel domů. Seděl doma celej nešťastnej a já když jsem k němu došel, tak povídám: „ Ty vole, tady to máš ! Tys to vyhazoval a já to vzadu za financem sbíral “.

A proč se tedy v té době vůbec pašovalo ? Byla to zejména sociální chudoba a rodinné důvody. Tenkrát dělník vydělal dohromady pár korun, takže to na obživu nestačilo. A my svobodní to samý. Na tu zábavu jsme chtěli, byli jsme přeci mladí a kolik z nás na to mělo. Žádněj prakticky nic, neměli jsme ani na vstupný.

Tyto důvody nás k tomu vedly. Já jsem sice práci měl, ale přesto jsem to při práci dělat musel. Ta moje mě neuživila natolik, abych na tu zábavu mohl jít. Takhle když jsem přišel do hospody, kdekoliv v celém okolí, kdybych v tom okamžiku neměl ani halíf peněz, tak jsem všude dostal, jak mě znali.

Často jsem platil za druhé kluky a za holky, aby také něco měli z toho života, ne jen samou dřinu. „ Nalejte jim všem po štamprleti, dejte jim všem po pivu ... “ říkal jsem, já to platím.

A financové, také nebyli všichni stejní. Rok už si přesně nepamatuju, ale bylo to už za republiky. Tehdy jsem byl v Javornici, kam jsem asi donášel nějaké to pašerácké zboží, krémy nebo co. Strnad tam vocud' odejel a já jsem se tam zdržel. Měl jsem tam holku, a tím jsem se dostal do sousední obce, která se jmenuje Jahodov. Na tom Jahodově bylo známé, že se to tam dycky sepralo. Když ne jinak, tak aspoň kamarádi mezi sebou. Rvačka se tam také odehrála, když jsem tam byl. Něco jsem chytil, ale taky rozdal.

No, a když jsme se tak bavili, byl tam také financ Matyk, který jinak sloužil v Petrovicích. Byli jsme rozdovádění a veselí, že jsme si dali spolu zahrát sólo. Financ s pašerákem. Odtancovali jsme sólo a v nejlepším kamarádství jsme se rozcházeli, až dolů do té Javornice. On byl jinak dobrej, jeho rodiče byla taky pašerácká rodina.

VÝVOJ DROGOVÉ KRIMINALITY V PRVNÍCH PĚTI LETECH ČESKÉ REPUBLIKY

**DOC. ING. RENATA ŠTABLOVÁ, CSC, PPLK. PHDR. VRATISLAVA
ČERNÍKOVÁ, CSC, PPLK. JUDR. ZDENĚK BUDINA, CSC**

Také v letech 1993-97 prošla naše drogová scéna výraznými změnami. Působení rizikových faktorů, které ji ovlivňovaly po roce 1989 a k nimž v obecné rovině patří zejména otevření hranic, strategická poloha ČR v Evropě, liberalizace společnosti, změny hodnotového systému, výrazné změny v ekonomice a ve vlastnických vztazích v důsledku privatizace, nevyhovující legislativa, bylo ještě prohloubeno působením specifických faktorů, jakou byla rozvinutá база domácí výroby pervitinu, která umožnila rychlou transformaci na profesionální výrobu, dobrá úroveň chemického a farmaceutického průmyslu vyrábějícího značný sortiment látek zneužitelných při výrobě drog a to zejména v podmínkách nevyhovující legislativy. Dále je to otevření dalších drogových cest, vedoucích do naší republiky přes území států bývalého Sovětského svazu. V oblasti drogové legislativy to byla i beztrestnost držení drogy pro vlastní potřebu a relativně nízké tresty za nedovolenou výrobu a obchod s drogami /ve srovnání se zeměmi EU/. Výrazně se zde odráží i módnost drog mezi mládeží, nízké ceny drog, které umožňují nejen jejich větší šíření mezi populací, ale přinášejí další problémy např. v podobě "drogové turistiky". Zanedbatelná není přirozeně ani nedostatečná pozornost a péče věnovaná tomuto problému se strany rodiny a školy.

Působení naznačených rizikových faktorů uplatňujících se po roce 1989 bylo ještě umocněno dalšími okolnostmi, které "příznivě" ovlivnily činnost zločineckých skupin na našem území po roce 1993 a zejména pak v letech 1995-7. Patří k nim např. nedostatečné požadavky na uznání legálního pobytu cizinců v ČR, snadný přístup k zakládání krycích firem, téměř bezrizikové praní "drogových peněz", etnická soudržnost, dobrá etablovanost některých těchto firem v oblasti finančnictví a v neposlední řadě i nízké tresty ukládané v ČR za drogové delikty.

Rapidní šíření drog mezi populací v devadesátých letech si vynutilo pozornost nejen sociálně kulturní sféry, ale i represivních složek, neboť tento jev se nepromítá negativně jen v sociálně zdravotních charakteristikách populace, ale v současné době si již našel své pevné místo v kriminálních a vězeňských statistikách. Každým rokem se jeví potřeba zvýšit počet specializovaných zdravotnických zařízení, zejména pro dětskou populaci, dále léčebně kontaktních center, poraden a různých druhů sociálních služeb pro drogově závislé, toxikologických laboratoří, specializovaných oddělení vězeňských zařízení. Nedostatečný je i počet specializovaných pracovníků PČR včetně vybavení pracovišť.

Na základě usnesení vlády ČR č.446/93 bylo zřízeno Centrální pracoviště pro drogovou epidemiologii, které provádí šetření mezi mladými uživateli drog. Lze konstatovat, že přináší rok od roku znepokojivější výsledky. Tak např. v roce 1997 bylo evidováno 3 132 nových problémových uživatelů drog, zatímco v roce 1995 to bylo 2 470 klientů. Nejvyšší incidenci problémových uživatelů vykazuje nepřetržitě věková skupina 15-19 letých a nejpočetněji zastoupenou drogou je pervitin a heroin.

Již v letech 1993-4 začínala nabývat trestná činnost spojená s nezákonným drogovým trhem výrazných rysů. Např. růst výroby a distribuce pervitinu s cílem uplatnit tuto drogu na zahraničních trzích zůstává v rukou českých seskupení. Do tranzitu heroinu jsou zapojeni nejvíce Kosovští Albánci, ale postupně narůstá i zastoupení českých občanů. Na druhé straně tranzit orientovaný na ponechání části zásilky pro český trh realizují zpravidla seskupení, v nichž jsou zastoupeni občané ČR /zvláště reemigranti/, bývalého Sovětského svazu a částečně

těž Afričané. V této době se těž začíná objevovat klasický dovoz do ČR, roste organizovanost, konspirativnost, snahy o pronikání do bezpečnostních a politických struktur a zaznamenáváme těž pokusy o nelegální obchod s prekurzory

TRESTNÁ ČINNOST NA ÚSEKU DROGOVÉ PROBLEMATIKY V LETECH 1993-1997

Vznik samostatné České republiky v roce 1993 znamená důležitý mezník při hodnocení stavu a vývoje jak celkové kriminality, tak i kriminality s drogovým prvkem. Tato důležitá změna je základním kriteriem při zkoumání stavu a vývoje kriminality a pachatelů. Nepříznivé trendy drogové kriminality nacházejí svůj výraz v trestné činnosti na úseku nedovolené výroby, držení a obchodu s omamnými a psychotropními látkami a šíření toxikomanie. Narůstá rapidně nejen počet trestných činů podle §§187, 188 a 188a trestního zákona, ale i počet pachatelů. Do páchání trestné činnosti se postupně zapojují i ženy a věk pachatelů má klesající tendenci. Tento nepříznivý trend souvisí jednak s dynamikou vytváření drogového trhu /nabídky/, jednak i s rostoucí poptávkou po širokém sortimentu drog, na níž se nemalou měrou podílí i několikaletý tolerantní postoj řady subjektů i představitelů sociální kontroly, který pak nachází výraz i v celkově tolerantním postoji společnosti jak k užívání, tak i k uživatelům drog. Docházelo tak po řadu let k podceňování nebezpečí drog pro společnost, a to jak zdravotních, tak i sociálních rizik spojených s jejich konzumací. V dlouhodobém výhledu si občané rovněž ani neuvědomují rizika spojená s poklesem konkurenceschopnosti ekonomiky v důsledku šíření tohoto sociálně negativního jevu.

V porovnání s celkovým nápadem kriminality ve sledovaném období se však zdá, že drogová kriminalita zaujímá zanedbatelnou část. /tab.1/. Je však třeba vzít v úvahu vysokou latentnost a společenskou závažnost této trestné činnosti.

Podíl drogové kriminality na celkové kriminalitě					
Rok	1993	1994	1995	1996	1997
celková kriminalita	398505	372427	375630	394267	403654
drogová kriminalita	261	562	1226	2156	3039
procento	0,06	0,15	0,33	0,55	0,75

Od vzniku samostatné České republiky jsou sledovány kriminální statistikou trestné činy nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle §§187 a 188 trestního zákona a trestný čin šíření toxikomanie podle § 188a trestního zákona. Vývoj trestné činnosti podle uvedených ustanovení včetně přehledu o pachatelích je uveden v tabulkách č.2 a 3. Policejní statistiky zaznamenávají každým rokem stoupající podíl pachatelů z řad žen a mládeže.

Drogová kriminalita §§ 187,188, 188a tr.zákona					
ROK	1993	1994	1995	1996	1997
skutky celkem	261	562	1 226	2 156	3 039
pachatelé celkem	251	373	549	1 147	1 336
pachatelé do 18 let	24	51	120	248	323
pachatelé ženy	33	44	63	110	167

Věková struktura pachatelů drogové trestné činnosti					
věk	1993	1994	1995	1996	1997
0-15	0	6	3	43	69
15-18	23	44	89	186	234
18-20	12	28	99	185	264
20-24	51	84	128	312	302
24-30	87	101	108	209	241
30-40	61	88	91	164	169
40-60	12	21	30	46	55
60 a více	3	1	1	2	2

Na páchaní této trestné činnosti se podílejí především osoby bez pracovního poměru a u mladistvých pachatelů převládají osoby připravující se na budoucí povolání. Oproti předcházejícím obdobím začalo od roku 1996 docházet ke zvyšování počtu podnikatelů na páchaní trestné činnosti podle §§187 a188 TZ.

Pachatelé trestné činnosti drogového charakteru pocházejí převážně z dělnického výchovného prostředí. Pokud jde o vzdělání převládají osoby se základním vzděláním a vyučením. Od roku 1996 mírně narůstá počet pachatelů se středoškolským vzděláním. Pachatelé jsou vesměs svobodní, teprve v posledních dvou letech jsme zaznamenali nárůst podílu osob ženatých a vdaných. Dalším sledovaným ukazatelem pachatelů drogové trestné činnosti byl podíl recidivistů, osob v minulosti vyšetřovaných a pachatelů, kteří tuto trestnou činnost spáchali v podmíněném odsouzení. Podíl osob s kriminální minulostí činí ve sledovaném období zhruba jednu třetinu, mezi mládeží však narůstá.

Také trestná činnost páchaná pod vlivem drog nebo v souvislosti s jejich obstaráváním není zanedbatelná. Musíme však uvážit mimořádně vysokou latenci spočívající jednak v tom, že průkaz metabolitů drog v biologickém materiálu je v terénních podmínkách daleko obtížnější než v případě alkoholu, orgány PČR nejsou zatím na takovéto orientační detekční zkoušky dostatečně vybaveny ani technicky ani legislativně a také se zde odráží skutečnost, že pozornost policie je přednostně soustředována pochopitelně na omezování nabídky drog, t.j. na skutkové podstaty obsažené v §§ 187,188 a 188a TZ. Kromě toho při spáchání jakéhokoliv trestného činu v souvislosti s nealkoholovou toxikomanií je pochopitelně pro orgány činné v trestním řízení prioritní vznést obvinění za trestné činy spáchané pod vlivem drog /např. majetkové/, neboť okolnost, že pachatel vzal drogu není trestně stíhatelná. Navíc zde přistupují i nemalé obtíže spojené s odběrem vzorku a vyžádáním znaleckého posudku včetně nákladů s tím spojených.

I když více než 50% těchto trestných činů má charakter majetkové kriminality /krádeže motorových vozidel, jízdních kol, věcí z automobilů, vloupání do víkendových chat, bytů, obchodů a jiných objektů/, projevuje se stoupající trend násilných a mravnostních trestných činů, k nimž patří zejména úmyslné ublížení na zdraví, loupeže, vydírání, násilí na veřejném činiteli, znásilnění a dokonce i vraždy. Např. v roce 1996 bylo pod vlivem drog registrováno 11 vražd /v roce 1993 pouze 5/ a to devět z nich poměrně mladými pachateli ve věkovém pásmu 19 - 30 let.

Mezi pachateli převládají muži, podíl žen činí zhruba 7 -8%. Na trestných činech, jichž je vykazováno ročně kolem jednoho tisíce, se nejvíce podílejí pachatelé z věkového pásma 20 - 30 let, vesměs se základním vzděláním nebo vyučením /70 - 80%/, svobodní /65 -

70 %/. Většinou se i zde jedná o občany České republiky /90 - 93 %/. Z ostatních se nejvíce uplatňují občané Slovenské republiky, dále Polska, Německa a Ukrajiny. Mezi pachateli je dosti vysoký podíl osob s kriminální minulostí /40 - 45%/, což je zřejmě ovlivněno i tou skutečností, že řada toxikomanů se rekrutuje z prostředí kriminální subkultury.

VÝSLEDKY ŠETŘENÍ VE VĚZEŇSKÝCH ZAŘÍZENÍCH

Problémy s drogou se dostávají i za zdi věznic. Nositeli drogové scény jsou pachatelé trestných činů dle §187 188 188a, 201 a 202 TZ a také ti jedinci, kteří aktuálně pod vlivem drogy nebo v důsledku dlouhodobějšího užívání drogy spojeným s nežádoucími kvalitativními změnami psychiky, spáchali trestný čin. Do drogové scény ve věznicích náleží i ti vězňové, kteří se dostávají do kontaktu s drogou náhodně, situačně až v prostředí věznic. Narůstající celospolečenský problém užívání drog, drogové závislosti se promítá i do prostředí věznic jak vyplývá z tab.4.

V evidenci zdravotní služby je vedeno asi 11% vězeňské populace, ve skutečnosti je však počet vězňů, které mají problém s drogou mnohem vyšší, neboť i zde je nutno počítat s vysokou latencí přesto, že braní drog, držení drog i jejich příprava a konzumace jsou posuzovány jako kázeňský přestupek řešený v rámci zákonem uvedeného výčtu trestů.

Problém s drogou je u každého vězňového závažným problémem. Ve vyšetřovací vazbě se často jedná o abstinenci syndrom, abstinenci příznaky, které vždy negativně ovlivňují, komplikují a často prodlužují vazební vyšetřování. Ovlivňují i spolužití obviněných a jsou zdrojem konfliktů a podnětem k heteroagresím nebo autoagresím. Ve výkonu trestu odnětí svobody se téměř neobjevují náhlé abstinenci příznaky, ale odsouzený se orientuje na situace jak se k droze dostat, jak si ji připravit, jak zahnat dotěrnou každodennost chudou na podněty, jak ohlušit psychosomatické příznaky frustrace hodnoty sama sebe, nezdaru najít smysl života, cíl životní cesty nebo jak se hned a bez námahy dostat alespoň k některým pozitivním prožitkům, byť jen na chvíli. V každém případě jsou drogové problémy vězňů závažnou překážkou v dosahování sociokorektivních cílů penitenciárního procesu.

Vězeňská služba na základě Usnesení vlády ČR č.446/93 vypracovala Soubor protidrogových opatření na ochranu vězňů před destruktivními vlivy drog a na motivaci a podporu jejich individuálního rozhodnutí pro život bez drogy. Realizace přijatých opatření se opírá o spolupráci Vězeňské služby s orgány činnými v trestním řízení, s Národní protidrogovou centrálou, se zdravotnickými subjekty a s institucemi léčebně-terapeutickými a resocializačními ve fázi postpenitenciární. Zvláštní pozornost je věnována mladistvým a prvovězňům.

Výzkumná šetření ve věznicích probíhala v průběhu let 1995-1996 a to ve věznicích Říčany, Opava, Všehrady, Heřmanice a na Mírově. Empirický materiál byl získán analýzou spisové dokumentace o každém odsouzeném a zpracováním informací poskytnutých pracovníky věznic.

Z provedeného pilotážního zkoumání se ukázalo, že ve výkonu trestu odnětí svobody lze rozlišit tři základní skupiny odsouzených, kteří mají problémy s drogou:

1.skupina - kde je závislost prokázána, často je nařizováno léčení, které se má vykonat, nebo bylo v minulosti vykonáno neúspěšně

2.skupina - odsouzení s astmatickým onemocněním, kteří jsou odkázáni na pravidelné užívání léků, bývají zdrojem nátlaku, šikanování, vydírání a často jsou vmanipulováni do obchodu s léky

3.skupina - časté je nadbytečné užívání až cílené zneužívání léků /v případě jejich nedosažitelnosti nahrazování drogou, alkoholem/ v situacích deprese, somatizace, prožívané

bezvýchodnosti životní situace, z neřešení, odsouvání a hromadění problémů samotným odsouzeným

Věkové složení souboru- 28% odsouzených zahrnutých do skupiny jedinců s problémy s drogou tvoří věk od 19 do 21 let, 26% odsouzení od 21 do 25 let, 45% odsouzených představuje skupina od 25 do 30 let, zbytek tvoří odsouzení do 36 let.

Dosažené vzdělání- u mladistvých vzhledem k jejich věku jde převážně o nedokončenou profesní přípravu, zatímco u odsouzených dospělých šlo v 10% o dokončené středoškolské vzdělání s maturitou a v 15% případů o dokončené středoškolské vzdělání bez maturity /nedokončení učebního oboru/, pět procent odsouzených bylo vyučeno a ostatních 70% pouze se základním vzděláním.

Pokud jde o zaměstnání před VTOS, byl v souboru od 19 do 21 let 1 odsouzený zaměstnán, ostatní nezaměstnaní. V souboru dospělých odsouzených bylo 15,7% zaměstnáno a 84,7% nezaměstnáno a jedna osoba v invalidním důchodu. Více než polovina dospělých odsouzených byla svobodná, jedna třetina rozvedena a zbývajících 13 % bylo ženatých. Ve zkoumaném souboru se vesměs jedná s hlediska trestné činnosti o více druhovou trestnou činnost. Alarmující je skutečnost, že 86,5% je odsouzeno za několik trestných činů. V trestné činnosti převažuje majetková /84,6%/, drogová trestná činnost podle §§187,188,188a TZ představuje 14,8% a ostatní trestné činy jsou charakteru násilné trestné činnosti a proti pořádku ve věcech veřejných. Ochranná léčba protidrogová nebo psychiatrická byla nařízena v 10% případů

Nejčastějšími cestami drog do vězení jsou balíčky s potravinami, osobním prádlem a hygienickými potřebami, které odsouzení dostávají z domova, od příbuzných a od známých, dále balíčky s knihami, časopisy, psacími potřebami, kde droga bývá ukryta ve hřbetech knih, mezi slepenými stránkami, pod poštovní známku, v propisovací tužce a pod.

Pokud odsouzený dochází na pracoviště mimo věznic, bývají zdrojem drog kontakty s jinými osobami, které jim drogu předají. Také zneužívání léků představuje možný zdroj, proto se v poslední době zavádí ve věznicích kontrolovaný režim podávání léků pracovníky věznic a nejsou povoleny balíčky s léky z domova.

Ojedinele byly zaznamenány i přísuny drog prostřednictvím civilních zaměstnanců věznic, přenosem v tělních dutinách odsouzeného při návratu z přerušení trestu, při návštěvě příbuzného nebo i při návštěvě obhájce.

Odsouzení, kteří jsou evidováni jako toxikomani nebo spáchali trestný čin pod vlivem drogy, případně se toxikomanie projeví v průběhu VTOS jsou zařazováni do tzv. bezdrogového režimu, v němž jsou vytvořena opatření, která sledují minimalizaci možnosti kontaktu s drogou.

Z Á V Ě R

Problém šíření drog v ČR, se kterým se stále obtížněji potýkáme, má své hluboké historické, sociální a geopolitické kořeny. Stejně jako v celém světě řídí se nezákonný obchod s omamnými a psychotropními látkami i v České republice též hledisky ekonomickými, t.j. úsilím zločineckých skupin o dosažení maximálního zisku. Vzhledem k tomu, že je jedním z rozhodujících aktivit organizovaného zločinu jsou možnosti jeho omezování úzce spjaty též s opatřeními, která jsou v ČR činěna v rámci regulace organizovaného zločinu. Patří k nim náprava nedostatků v legislativních opatřeních upravujících pohyb finančních prostředků, kontrola zakládání "krycích firem", uznávání legálního pobytu cizinců v ČR a řada dalších.

Mají-li policisté též účinněji stíhat a dokumentovat trestnou činnost páchanou pod vlivem drog, bylo by třeba přijmout řadu opatření, k nimž patří např.

-pravidelné proškolení v drogové problematice i ostatních služeb PČR jaké existuje pro policisty na úseku mládež-toxi

-zlepšit vybavenost policistů v terénu moderními testovacími pomůckami jak pro zadržené zasilky tak i pro orientační testy metabolitů drog v biologickém materiálu

-zvýšit objem prostředků na znalecké posudky

-zavedení periodických testů , prokazujících užití drog ve vybraných povoláních a u řidičů motorových vozidel,

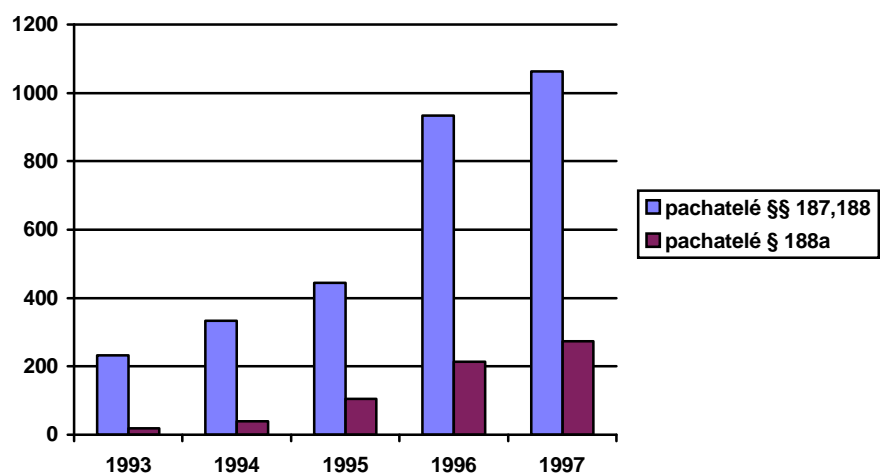
-legislativní zakotvení diferencovaných sankcí při zjištění, že byla užitá droga při výkonu povolání, podléhajícího periodických testům

Dosavadní vývoj i výsledky analýz z NPDC, opírající se o vyhodnocení ukončených případů i operativní informace z drogové scény v kontextu celosvětového vývoje ukazují, že i v budoucnu nás čeká dynamický nárůst počtu drogově závislých, upevňování propojení zločineckých skupin cizinců a s tím spojené vytváření nových otevřených drogových scén, zakládání dalších laboratoří na výrobu syntetických drog a vznik velkodistribučních podniků. Alarmující jsou zejména snahy zločineckých skupin o infiltraci do orgánů státní správy. Těmto nebezpečím můžeme čelit jen rozhodným odmítnutím legalizačních snah v jakékoliv podobě, spoluprací zainteresovaných orgánů uvnitř ČR i mezinárodní spoluprací.

Přehled o počtech odsouzených za vybrané trestné činy v souvislosti s požíváním a distribucí návykových látek

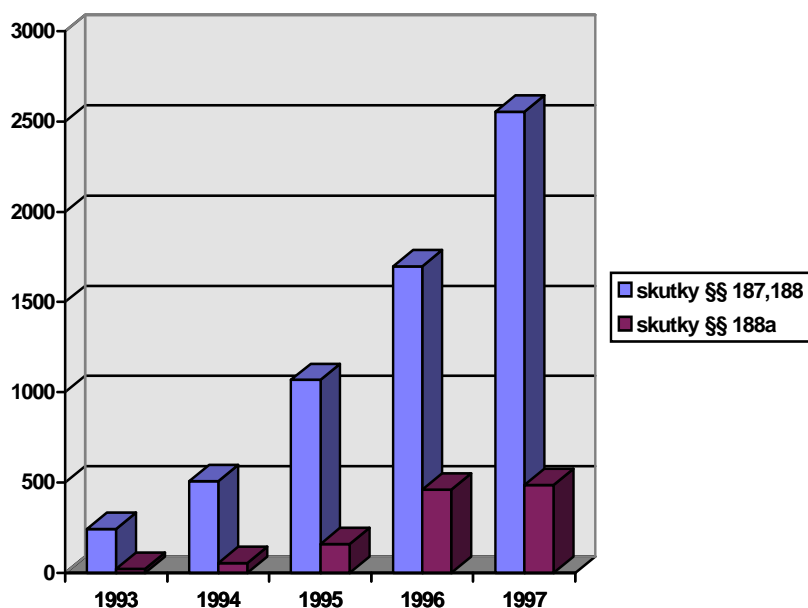
stav ke dni	31.12.1993	31.12.1994	31.12.1995	31.12.1996
§ 187	45	49	64	118
§ 188	14	16	13	38
§ 188a	1	3	2	20
§ 201	0	121	170	235
§ 201a	213	44	59	45
celkem	273	233	308	456

Počty pachatelů trestných činů podle §§ 187,188, 188a trestního zákona

rok	1993	1994	1995	1996	1997
pachatelé §§ 187,188	233	334	444	934	1 063
pachatelé § 188a	18	39	105	213	273

Počet trestných činů podle §§ 187,188,188a trestního zákona

rok	1993	1994	1995	1996	1997
skutky podle §§ 187,188	242	508	1 068	1 698	2 555
skutky podle § 188a	19	54	158	458	484

Literatura

1. Štablová, R., Černíková, V., Budina, Z.: Trestná činnost na úseku drog a možnosti prevence. Závěrečná zpráva grantového úkolu 509, Policejní akademie ČR, Praha 1998.
2. Komorous, J., Berzsi, G: Česká republika a drogy v roce 1996 z pohledu NPDC, Bulletin NPDC č.1, str, 1997
3. Incidence problémových uživatelů návykových látek v ČR za rok 1995,1996,1997. Hygienická stanice Praha.
4. Report of the International Narcotics Control Board for 1994, Vídeň 1995.
5. Ročenka Vězeňské služby ČR za rok 1996, VS ČR, Generální ředitelství, Praha, 1997.

JEZDILI JSME TRAMVAJÍ

MGR. VĚRA KRAMEROVÁ - ŠKOLNÍ PSYCHOLOG VOŠ A SPŠD

Studenti Vyšší odborné školy a Střední průmyslové školy dopravní (dále VOŠ a SPŠD) z Prahy 1, Masné ul. se rozhodli, že zaujmou veřejně svůj negativní postoj k drogám. Za pomoci několika profesorů a školní psycholožky uspořádali pro širokou veřejnost akci, zaměřenou na prezentaci svých názorů na uvedenou problematiku. Vzhledem ke svému odbornému zaměření zvolili formu jim blízkou. Počátkem listopadu projížděli po dvě odpoledne vyzdobenou historickou tramvají centrem Prahy a rozdávali materiály s protidrogovou tematikou, a to zejména dětem a mládeži.

Akci připravili, organizačně zajistili a realizovali převážně sami studenti, a to včetně výroby transparentů a letáků. Přípravě a uskutečnění akce věnovali mnoho ze svého volného času. Projektu se zúčastnili jak absolventi peer programu s prvky sekundární prevence zneužívání návykových látek, tak další studenti školy, kteří chtěli aktivně prezentovat svůj negativní postoj k drogám. Na akci se podíleli rovněž studenti Konzervatoře a ladičské školy J. Deyla z Prahy 1, Maltézského nám.

Všichni zúčastnění přistupovali k projektu nejen s velkým nadšením a iniciativou, ale i velmi kreativně a zodpovědně. V průběhu příprav si také sami prakticky ověřili prostřednictvím neformálních besed se studenty 1. ročníku školy, že negativní postoj k drogám sdělený vrstevníky, je přijímán lépe a více adolescenty oslovuje než některé formální přednášky dospělých.

Problematika zneužívání návykových látek a dalších sociálně patologických jevů s ním souvisejících je vzhledem k situování školy přímo v centru Prahy (nedaleko náměstí Republiky) možná aktuálnější než v jiných obvodech hlavního města. Cestou do a ze školy naši studenti patrně o něco častěji vidí dealery „v akci“, snad tedy i proto nechtějí zůstat lhostejní. Dalším motivem k účasti na projektu byla patrně i určitá forma školního patriotismu, snaha udělat něco pozitivního a současně smysluplného pro dobrou pověst školy.

Pokud jde o reakce Pražanů na akci „Droga není řešení“, lze říci, že byla jednoznačně kladná.

Většina reagovala velmi vstřícně, lidé projevovali zájem, usmívali se. Často oceňovali, že mládež prezentuje také svůj názor **proti** drogám, a nejen pro legalizaci marihuany. Akce se shodou okolností konala krátce po manifestaci za legalizaci marihuany na Staroměstském náměstí, již sdělovací prostředky věnovaly značnou pozornost.

Co se týká ohlasu médií na akci našich studentů, byl samozřejmě poněkud skromnější. Informace o akci a fotografie uveřejnily čtyři deníky, prostor této akci věnoval i regionální zpravodaj Prahy 1 a konečně jedna rozhlasová stanice vysílala přímo z jízdy tramvají živě do vysílání.

Zhodnotíme-li efekt projektu, lze nastínit několik dílčích výsledků.

Nezanedbatelným přínosem pro studenty - aktivisty byl nepochybně zážitek ze společné práce, vymýšlení a plánování celé akce, z přípravy a výroby transparentů, z vedení besed se studenty 1. ročníku a konečně i ze samotné jízdy. Důležitým prvkem bylo i osobní předávání „letáků“ konkrétním příjemcům. Většinou bylo totiž třeba dodat pár slov na vysvětlenou. Nešlo tedy o masové rozhazování letáků do prostoru, ale o osobní oslovení každého jednotlivce.

Zejména je však třeba zdůraznit, že jsme si nečinili nároky ani iluze o tom, že některý z narkomanů či dospívajících již s drogou experimentujících se na základě této akce rozhodne změnit svůj život. Zaměřili jsme se tedy především na zdravou populaci dětí a mládeže s tím, zda se v jejich okolí nevyskytuje někdo, kdo potřebuje pomoci s řešením svých problémů.

Studenti měli spíše ambice vyburcovat lidi z lhostejnosti, přimět je k zamyšlení o sobě samých i o druhých.

Za zmínku jistě stojí i názory a motivy studentů, kteří se akce zúčastnili, jejich stanovisko k této problematice apod. Pro ilustraci uvádíme úryvky ze závěrečného hodnocení akce, tak jak ji studenti (anonymně) posoudili a vyjádřili své mínění.

Na otázku „**Proč jsem se akce zúčastnil/a?**“ odpovídali např.:

- dává mi to možnost být aktivní a něco dělat
- pomoc kamarádům
- sympatie k postoji proti drogám
- chtěl jsem něco udělat pro školu
- byl to dobrý nápad a určitě bych akci zopakoval
- možná proto, že jsem aktivní, možná proto, že s braním drog nesouhlasím, možná jen tak

Můj postoj - názor na drogy:

- plně vystihuje transparent na tramvaji
- drogy neuznávám ani jako frajeřinu, ani jako způsob projevování se. Jsou i jiné způsoby jak využít čas, i kdyby to bylo sledování televize a požívání cukroví.
- zásadně proti
- NE !
- podle hesla „Nezkusíš - nevíš“ už vím ... je to svinstvo
- když si chce někdo fetovat, ať to dělá, ale ať s tím neobtěžuje ostatní.

Názory, pocity zážitky z průběhu akce:

- nečekal jsem tak pozitivní přijetí veřejností
- mezi námi byla příjemná a veselá nálada
- lidé byli i navzdory zimě přátelští a milí
- jednoznačně pozitivní pocity
- velmi na mne zapůsobila příjemná atmosféra
- vzhledem k tomu, že jsem předem moc nevěřila, že to bude dobré, musím uznat, že to bylo fajn
- příjemné mezi mladými lidmi, ze začátku trochu nervozita, která rychle odpadla. Později to byla vlastně spíš zábava.
- pocít, že někam patřím a dělám něco smysluplného

Názor na prevenci sociálně patologických jevů obecně:

- prevence je nedostačující, lidé by si měli uvědomit, proti čemu vlastně bojují
- zvyšuje se sice informovanost, ale člověk si někdy připadá, že když nekouří, nepije, nefetuje a nikdy se s nějakou závislostí nebo úchylkou nepotýkal, tak je „divnej“
- prevence je velmi malá a nedostačující - měla by být už od útlého mládí na základních školách

- besedy a přednášky by se měly dělat spíš v malých skupinách než masové akce v kině Blaník
- zákon s žádným než malým smyslem
- neinformovanost - pokud v tom někdo lítá, dostane se mu spíš opovržení než pomoci
- nedostačující

Tolik tedy nejtypičtější, nejfrekventovanější nebo nejzajímavější vyjádření některých účastníků akce.

Cílem projektu bylo veřejně deklarovat negativní postoj našich studentů vůči zneužívání návykových látek. Současně adekvátní formou upoutat pozornost zejména mladé populace na skutečnost, že většině adolescentů není lhostejný osud jejich vrstevníků, sahajících po droze. Uvedené cíle jistě projekt splnil, navíc jeho příprava a realizace nebyla pouze záležitostí několika aktivních studentů a profesorů, ale doslova jím žila celá škola.

ALBÁNSKÉ DROGOVÉ ORGANIZACE

PHDR. MIROSLAV NOŽINA, ÚSTAV MEZINÁRODNÍCH VZTAHŮ

V Rakousku, Německu, Belgii, Maďarsku, Polsku, České Republice a dalších zemích Evropy v posledních pěti letech vzrostl počet etnických Albánců pocházejících zejména z Makedonie a srbského Kosova, kteří byli u zadržení v souvislosti s nelegálním obchodem s drogami. Roku 1996 se Albánci stali téměř výlučnými dodavateli heroinu pro Švýcarský ilegální trh. V Německu dnes stojí v tomto oboru „podnikání“ na druhém místě za Turky. Albánské organizace se staly ve světě nelegálního obchodu s drogami pojmem.

Národ na okraji

Novodobá historie Albánců, to je téměř nepřetržitý řetěz snah o vymazání tohoto nepoddajného etnika z mapy na jedné straně i zavilé snahy o zachování si národní identity pod dusivým tlakem mnohonásobně mocnějších sousedů na straně druhé. Ve víru historických procesů se území kdysi mocného národa stalo součástí Makedonie (25% albánského obyvatelstva), srbské provincie Kosova (85% albánského obyvatelstva). Srbové a Chorvati považovali již v dobách bývalé Jugoslávie Albánce za podřadné spoluobčany. Ani v samostatné Albánii neměli prostí Albánci na různých ustláno. Režim stalinistického diktátora Envera Hodžy zde tvrdě potlačoval jakékoliv svobodné projevy a zdevastoval domácí ekonomiku. Ta už po léta patří k nejslabším v Evropě.

Když se začal rozpadat komunistický blok, zdvihla emigrační vlna Albánců, putujících za vidinou lepších existenčních podmínek na Západ. Tuto emigraci ještě zintenzívnilo propuknutí konfliktu v Jugoslávii, vyhlášení nezávislé Makedonie v roce 1992, pád režimu Envera Hodžy v Albánii v roce 1992 a narůstající konflikt mezi Srby a Albánci v Kosovu.

Nejnovější odhady tvrdí, že mimo území „Velké Albánie“ (tedy vlastní Albánie a albánských enkláv v Kosovu a Makedonii) se dnes pohybuje 600 tisíc až 1 milion etnických Albánců. Tito lidé, stejně jako i další uprchlíci, nebyli v evropských zemích rozhodně vítáni s otevřenou náručí. Pracovní příležitosti jsou pro ně značně omezeny. Mnozí z nich si záhy uvědomili, že je pro ně výhodnější věnovat se sice riskantnějším, ale o to výnosnějším kriminálním aktivitám, než trávit život v utečeneckém táboře či třeba zametat ulice. Výnosný „obchodní“ artikl se sám nabízel - drogy. Pašování a překupnictví drog se pro tyto lidi stal regulérní podnikatelskou aktivitou, ve které se mimořádně „osvědčili“. Mezinárodní drogové kruhy dnes albánské sítě hojně využívají k přepravě drog z Kavkazu a Turecka na Západ.

Albánský kanál

Oblasti bývalé Jugoslávie osídlené Albánci byly již v dobách komunismu významnou součástí tzv. „Balkánské cesty“, po níž putovaly drogy, zejména heroin, z produkčních center Blízkého a Středního východu do západní Evropy. Překupníci z Kosova pak do umění drogového byznysu zasvětili i své krajany a příbuzné, prchající z Albánie po pádu komunistické diktatury.

Tradičním zdrojem drog pro albánské organizace je Turecko. Vedle toho rozvíjejí spolupráci s Kavkazany - Ázerbájdžánci, Gruzínci, Dagestánci, Armény. Vůči tureckým syndikátům mají v této souvislosti jednu výhodu – nepřátelství až nevraživost ze strany kavkazských mafií vůči jejich tureckým konkurentům V Evropě k tomu po dlouhou dobu přibývala i další výhoda – tradiční západoevropská, zejména německá xenofobie, díky níž je každý Turek považován za potenciálního pašeráka. Dnes už Albánci, zejména Albánci z Kosova, automaticky vyvolávají podezření a nepohodlnou pozornost policie a celní služby evropských zemí, stejně jako jejich turečtí „kolegové“.

Pro albánské podnikání v drogovém byznysu je charakteristická značná „obchodní zdatnost“ a tvrdost v případě problémů – značnou pozornost v této souvislosti vzbudila vražda maďarského mediálního magnáta Jánose Fenyoa v květnu 1998. Mají sklon vytvářet zločinecká seskupení na základě tradičních rodinných klanů – *fares*. Skupinu tak často tvoří blízcí příbuzní – bratři, bratrance, strýcové. Její členové jednají podle To jim zajišťuje vysokou solidaritu a mlčení v případě zadržení. Kodex cti členů albánských klanů – Lejko Dukajdzini –, totiž nařizuje mlčet v případě zatčení. Na druhé straně v případě zatčení a odsouzení se albánský překupník drog nemusí obávat o osud svých blízkých – jeho „kolegové“ se o ně postarají. Ženy zpravidla nebývají do zločinů zasvěcovány ani v gangu neoperují.

Dalším fenoménem je sklon k izolaci od ostatních zločineckých komunit. Propojování s jinými organizacemi překupníků se v převažující míře děje na základě obchodních „kontraktů“, týkajících se dělby práce při přepravě drogových zásilek. Často si rovněž najímají občany jiných, zejména východoevropských zemí k přepravě a ukrývání drog. Na Balkánské cestě v poslední době výrazně preferují využívání těchto lidí při pašování menších zásilek různými cestami a s vysokou frekvencí. Spolupracují rovněž s místními drogovými dealery a využívají i služeb místních právníků. Tyto lidi ovšem nepovažují za plnohodnotné příslušníky svých organizací. Dohody s nimi uzavírají na dočasný „kontrakt“ a v případě obtíží je neváhají obětovat. Ve svém argotu je označují jako „sluhy“.

V sortimentu pašovaných drog převládá heroin a méně kanabinoidy. Několik Albánců bylo zatčeno v Itálii a v Německu v souvislosti s případy pašování kokainu. Nejméně dvě zásilky několika stovek kilogramů kokainu zadržené v řeckém přístavu Patras v roce 1996 měly být tranzitovány přes území Albánie.

Kromě obchodu s drogami se Albánci často věnují i dalším aktivitám – organizování prostituce a vyděračství, padělání dokumentů, krádežím automobilů aj.

Invaze do Evropy

Po deseti měsících koordinované spolupráce mezi makedonskou a italskou policií vyvrcholila v květnu roku 1994 rozsáhlá operace nazvaná „Makedonie“. Jejím výsledkem byl úlovek v podobě 42 kg heroinu, vyrobeného v Turecku a směřujícího přes Balkán do Itálie. Ministerstvo vnitra Makedonie oznámilo, že od počátku roku 1994 zadržely jeho složky 68 kg tureckého heroinu, určeného pro západní trhy. K nejvýznamnějším záchytům došlo na hranici s Albánií. Mezi zadrženými výrazně převládali etničtí Albánci ze Srbska (Kosovští Albánci) a z vlastní Albánie. V prosinci 1994 bylo ve francouzském Annecy zatčeno 12 překupníků drog, z nich 5 Kosovských Albánců. Pokoušeli se převézt 18 kg heroinu. Pouze během prosince 1994 bylo ve Švýcarsku pro drogové delikty zadrženo 120 Albánců z Kosova, Albánie a Makedonie. Pašeráci přitom využívali své krajany, kteří žili ve Švýcarsku a Německu jako drogové kurýry.

Bylo nepochybné, že albánská invaze do Evropy eskaluje.

V roce 1996 se v Německu v souvislosti s drogami ocitlo za mřížemi na 800 Albánců. Ve švýcarských věznicích to byly dva tisíce. Švýcarská policie naposled zaznamenala významný úspěch počátkem roku 1998, kdy během „Operace virus“ zatkla 37 Albánců. Podle jejích odhadů však nadále 80% veškerého heroinu přichází do Švýcarska prostřednictvím albánského kanálu. Fungování takového kanálu dobře ilustruje případ jednoho z významných kosovoalbánských „kmotrů“ Músy Rifáta Selnamiho, odsouzeného v polovině května 1998 ve švýcarském Lausanne k vysokému trestu odnětí svobody. Soud tomuto muži prokázal účast na pašování 285,3 kg heroinu v první polovině 90. let.

Selmani (nar. 1958) požádal v roce 1980 ve Švýcarsku o politický azyl. Ze země byl dvakrát vypovězen – poprvé za účast na distribuci falešných dolarů a podruhé za převoz 1 kg heroinu. Roku 1994 založil v tureckém Istanbulu obchod a řídil odtud organizaci, dopravující heroin do Švýcarska a dalších evropských zemích v kontejnerech na pohonné hmoty. Drogy nakupoval od tureckých překupníků a dopravoval je přes Skopje (Makedonie) do Pozharanu a Gjilanu (vesnic v Kosovu). Zde byly zásilky překládány do automobilů se švýcarskými poznávacími značkami a dopravovány přes Rakousko do Švýcarska. Salemi si poté vyzvedával peníze za dodávky v hotovosti na letišti ve Skopje, kam mu přicházely leteckou poštou. Když Lausanneští policisté přicestovali do Istanbulu, aby ho zatkli, Selmani zabránil své extradici tak, že se sám obvinil z drogových deliktů na turecké půdě. Z vězeňské cely v Turecku dál řídil svůj obchod pomocí telefonu, který mu ochotně zapůjčoval ředitel věznice až do doby, kdy byl vydán do Švýcarska.

Na konci 90. let prodělává švýcarský obchod s heroinem významné změny. Především – cena heroinu klesla z 500 švýcarských franků (350 USD) na počátku 70. let na dnešních 50 franků. Jde o natolik nízkou cenu, že se dnes v malé pouliční distribuci objevují i 5 – 10 gramové balíčky heroinu. Druhou novinkou je, že i když si etničtí Albánci nadále zachovávají kontrolu nad více jak třemi čtvrtinami švýcarského trhu s heroinem, začínají se v jejich rámci stále razantněji prosazovat příchozí z Albánie na úkor etnických Albánců z Kosova. Albánci, ve snaze získat ve Švýcarsku politický azyl, se dnes často vydávají za uprchlíky z Kosova, zmítaného ozbrojenými nepokoji. Podle švýcarských úřadů „je však jejich přízvuk často prozrazuje“. „Až doposud naši heroinomani získávali drogy od Kosovských Albánců v Curychu. Dnes se Albánští překupníci přesunuli do Ženevy a dodávají jim je až na zápraží“, prohlásil Jean-Bernard Lager, náčelník policejní brigády ženevského kantonu. Vedle toho nově příchozí Albánci, nespokojení s rozsahem heroinového trhu, vstoupili i do pouliční distribuce kokainu, kterou ve Švýcarsku doposud ovládaly západoafrické gangy a v menší míře Latinoameričané. K válce o teritoria nakonec nedošlo proto, protože Albánci omezili své dodavatelské aktivity na heroinomany, kterým začali zároveň dodávat kokain. Tuto drogu pravděpodobně nakupují v Turecku a Libanonu, kam je dopravována z Latinské Ameriky, zejména (prostřednictvím Sysrko – Libanonských sítí) přes Argentinu a Brazílii. Heroinové sítě ze Středního východu dnes dopravují rostoucí množství kokainu, zatímco turečtí „chemici“ zakládají laboratoře na výrobu heroinu v Brazílii a Kolumbii, pravděpodobně i v Mexiku.

Šetření curyšského magistrátu dále zaznamenává, že zatímco „Kosovští zločinci jsou tvrdí, Albánci (z Albánie) jsou daleko tvrdší, s větším sklonem k násilí. Zatímco Kosovoalbánci se pod tíhou důkazů obvykle přiznají, Albánci mají pevnější nervy a popírají absolutně všechno, i když je pravda očividná“. Švýcarské autority vysvětlují tento fakt tím, že i když jsou Kosovoalbánci i Albánci z Albánie organizováni na stejném klanovém principu, Kosovoalbánci náležejí k tradičně obchodnické diaspoře, zatímco Albánci, zejména ti, kteří pocházejí ze severu Albánie, jsou příslušníky mimořádně násilnických mafiánských fares s daleko tužšími vnitřními pravidly a vazbami.

Kolumbie Evropy

Tímto termínem dnes označují některé prognózy roli Albánie v evropském obchodu s drogami. Je smutnou skutečností, že jevy jako korupce, organizovaný zločin, násilí a obchod s drogami vybuchly v Albánii na pozadí demokratických změn v takové míře, že silně zasahují nejen do života Albánie samé, ale představují vážnou hrozbu pro celou Evropu.

Již v dobách izolace, kterou vůči svým sousedům praktikoval Hodžův stalinistický režim, bylo pašování zboží přes hranici nebezpečným, ale lukrativním způsobem podnikání. Už v té době se vytvořily rozsáhlé pašerácké sítě, které stačily zásobovat nedostatkovým

spotřebním zbožím kvetoucí černý trh v zemi. Po pádu Hodžova režimu tyto sítě nijak neztratily na významu a naopak expandovaly do zahraničí. Je smutnou skutečností, že jevy jako korupce, organizovaný zločin, násilí a obchod s drogami zde na pozadí demokratizačních procesů po Hodžově pádu vybuchly v takové míře, že silně zasahují nejen do života Albánie samé, ale představují vážnou hrozbu pro celou Evropu. Organizovaný zločin si zde podal ruce se státní nomenklaturou a zapustil v jejím prostředí kořeny, které nebude tak snadné zpřetrhat. Klanové zájmy se proluly se státní politikou.

Případ pyramidových her

První vlekou „obchodní“ příležitost poskytla albánské mafii občanská válka v sousední Jugoslávii a následné embargo, uvalené mezinárodním společenstvím na Srbsko a Černou horu a řecká blokáda Makedonie. Albánská mafie, ve spolupráci s italskou mafii, zejména Sacra coronou unitou z Apulie a neapolskou Camorrou dodávala do embargem postižených zemí zbraně a pohonné hmoty. Výměnou za ně získávala drogy, levnou pracovní sílu a inkasovala nemalé finanční částky. Ty bylo třeba legalizovat. Tehdy se objevil projekt pyramidových her, při nichž vkladatel mohl získat mnohonásobek původně vložené částky.

Pyramidové hry závisejí na neustálém přílivu čerstvých peněz. Všude ve světě nedokázaly „pyramidové“ finanční instituce (jako např. M–M–M v Rusku) získávat dostatečný počet nových platících klientů déle než dva roky. V Albánii však hra přetrvala mnohem déle. Důvod ale nespočíval ve vysoké důvěřivosti a koupěschopnosti Albánců. Hnacím motorem her se staly „špinavé peníze“ z embagka, legalizované v albánském pyramidovém soukolí. V mezinárodním finančním světě nepříliš důvěryhodné, nicméně oficiálně licencované albánské banky provádějící pyramidové hry, se k tomuto účelu výborně hodily. Navíc se jednalo o finanční instituce propagované státní televizí a strážené státní policií. Byla to odměna vlády za to, že pyramidové banky financovaly volební kampaň „modrých“ – Demokratické strany pozdějšího prezidenta Saliho Berishy, a jak vyšlo najevo později, prováděly i převody financí vedoucích činovníků na „bezpečnější“ konta do zahraničí – zejména do Itálie. (Právě tato konta umožnila řadě příslušníků albánské státní elity po opětovném nástupu postkomunistické levice k moci vcelku pohodlně emigrovat do zahraničí). Státisíce malých albánských účastníků pyramidových her se touto cestou stalo spoluúčastníky gigantického „praní špinavých peněz“ a obskurních finančních operací, zasahujících do prostředí vládních špiček v hlavním městě Tiraně.

Proud peněz z balkánského konfliktu roztácel albánské pyramidové hry až do zrušení embarga. Poté překupníci na jejich provozování rychle ztráceli zájem. Navíc pyramidové banky zhruba ve stejné době začaly přitahovat pozornost Mezinárodního měnového fondu, a staly se tak méně bezpečnými pro transakce italských a albánských zločineckých organizací. Finanční pramen her vysychal. Ve snaze uklidnit znepokojené investory, pyramidové banky ještě zvýšily své již astronomické úrokové sazby (zvláště na severu země) a začaly tiše převádět peníze z „pyramidových“ kont na účty italských a albánských zločineckých organizací a investovat je na Západě. Během šesti měsíců tak převedly na 500-800 miliónů amerických dolarů. Když k této částce přičteme defraudované zisky „pyramidových“ družstev z jihu Albánie, provozovaných většinou italskými firmami, zjistíme, že v této malé zemi došlo k loupeži století.

Moc klanů

V Albánii se nic významného neděje bez vědomí silných rodinných klanů, *fares*. Největší moc mají klany Guegue na severu a Tosque na jihu. Mezi oběma „rodinami“ existují značné rozdíly a tradiční řevnivost. Klan Guegue se v době společenských změn postavil na

stranu demokratů a po jejich vítězství v roce 1992 prostřednictvím svých zástupců kontroloval prakticky neomezeně státní instituce - to přinejmenším do března 1997, kdy byl prezident Berisha v zájmu uklidnění rozbourené situace v zemi jmenovat albánským premiérem reprezentanta opozičních socialistů Bashkima Fina. S klanem Guegue byl spojen např. bývalý ministr vnitra Berishovy vlády Agón Musaraj, obviněný ze systematického napomáhání skupinám porušujícím embargo uvalené na Černou horu a obchodu s drogami, a rovněž ministr obrany Safet Zhulali údajně zapojený do nelegálního obchodu se zbraněmi, pohonnými hmotami a cigaretami. Díky kontaktům ve vládě se severním *fares* prostřednictvím jimi kontrolovaných „pyramidových“ bank podařilo včas zablokovat značnou část příjmů z her a na „pyramidovém“ krachu spíše vydělat. Navíc získaly oficiální ujištění prezidenta, že jim budou případné ztráty uhrazeny.

Naproti tomu jižní klany, které měly po 50 let monopol na moc v Albánii Envera Hodžy, a jejichž členové tradičně zaujímali nejvyšší místa v albánské tajné službě *Sigurimi*, policii i armádě, se byly nuceny během demokratických změn na politické scéně stáhnout a přenechat i značnou část svých výnosných nelegálních aktivit agresivnějším skupinám ze severu. To byl hlavní důvod, proč se jižní klany postavily do čela povstání proti vládě v Tiraně. Nešlo jim přitom pouze o svržení demokratů v čele s Berishou. V pozadí stojí i snaha o likvidaci moci severních *fares* a kontrolu obchodů s italskou mafií, jež se v Albánii pevně usadila. Toto soupeření pokračuje i po volbách.

Zájem zločineckých organizací se stále více zaměřuje na ilegální imigranty a drogy. Právě z jejich prostředí se rekrutují údajně „desítky tisíc drogových kurýrů“, z nichž je nemálo dětí. Imigranti si tak „odpracovávají“ cestu na Západ. Do evropského prostoru dnes albánským kanálem pronikají vedle hašiše i velká množství tvrdých drog - heroinu a kokainu. Drogy poříchávají většinou z Pákistánu a Afghánistánu přes Turecko, ale i z „kokainových států Latinské Ameriky. Na miliardových obchodech s drogami pašovanými přes Albánii se dnes podílejí albánské, turecké, kurdské a jihoitalské mafie. Údajně byla zaznamenána činnost i americké Cosa Nostry.

Krásná oblast Shijaku, ležícího asi 20 kilometrů od albánského hlavního města Tirany je pověstná svými vilami, jež tu v uplynulých čtyřech letech vyrostly jako houby po dešti. Nad některými ze šesti stovek novodobých „paláců“ vlají švýcarské prapory. Místní představitelé hrdě ukazují své město návštěvníkům a označují je za vzor pro ostatní Albánii. Pomíjejí přitom fakt, že řada mladých obyvatel Shijaku má zkušenost s vězeními v Německu či Švýcarsku a další z nich se stali oběťmi drogové závislosti, jež je zde považována za plitovníhodný „pracovní úraz“. Toto nápadné bohatství v „chudobinci Evropy“ má totiž ilegální původ: peníze z obchodu s drogami.

Když počátkem 90. let prchaly tisíce Albánců před komunistickou diktaturou ze země, rozhodli se mnozí z nich pro Švýcarsko. Již po několika málo letech se zpět do vlasti začali vracet první drogoví zbohatlíci, stavět si zde luxusní vily s bazény a vystavovat na odív drahé západní vozy. Po celé Velké Albánii se začaly šířit pověsti o „bohatství, které člověku může snadno spadnout do klína“. Do Švýcarska i dalších zemí Evropy začali za obchodem s drogami odcházet další a další mladí Albánci – mnohdy s požehnáním svých rodin. Pro řadu obyvatel zdevastovaného venkova se vysílání rodinných příslušníků na Západ stalo způsobem ekonomického přežití. Naopak, tři roky „dělání byznysu“ v západní Evropě údajně stačí k tomu, aby si navrátilci mohli doma žít na vysoké noze.

Podobně luxusní domy vyrůstají i v jihoalbánském přístavním městě Vloře – s tím rozdílem, že zde nad „paláci“ většinou vlají italské vlajky. Na rozdíl od severského Shijaku Vloru ovládají příslušníci jihoalbánských *fares*. Vlorští pašeráci, vlastníci rychlých člunů nazývaných „skafí“ neustále pendlují mezi Albánií a apulijským pobřežím v Itálii. Do Itálie dopravují imigranty, v opačném směru přivážejí pohonné hmoty a nedostatkové zboží. Jejich lodě jsou schopné pobrat i 60 pasažérů, z nichž každý platí 500 dolarů. Za jednu velkou

ilegální zásilku lidí a heroinu jsou schopni vydělati i sto tisíc dolarů. Pro srovnání – mzda celníka ve Vloře, který navíc zpravidla patří ke stejnému klanu jako pašeráci, činí zhruba 100 dolarů měsíčně.

Jižněji ve směru k hranici s Řeckem nabývá drogový byznys jiné podoby. V posledních pěti letech bylo z Řecká vráceno do Albánie více jak milion emigrantů, mnozí z nich i několikrát za sebou. Zatímco zpočátku přicházeli do řecka samostatně, po zpřísnění pohraničních kontrol začali využívat služeb řecko – albánských pašeráckých organizací. Jejich členové importovali v posledních třech letech z Peloponésu a Thessaly na území Albánie pěstování marihuany a výrobu hašiše. Exporty albánského hašiše zpět do Řecká dosáhly takového objemu, že byl řecký ministr vnitra Giorgos Romeos nucen upozornit na tuto skutečnost Evropské společnosti. Romeos se přímo zmiňuje o kombinovaném pašování lidí a drog – a to nejen kanabinoidů – a rovněž o využívání ilegálních imigrantů jako kurýrů.

V mnoha oblastech současné Albánie přetrvává chaos po nedávných nepokojích. Společenské dění silně ovlivňuje organizovaný zločin a klanové třenice. Ze zkorumpovanosti jsou obviňováni demokraté, stejně jako socialisté. Nelegální aktivity se prolínají s nacionalistickými zájmy. Tradiční zákony odplaty jsou neobyčejně tvrdé a sahají daleko za hranice odčinění reálné křivdy. To vše vytváří z této země centrum nestability na Balkáně, ohrožující celý region Evropy. Oficiálně vyhlášený program socialistické opozice, který předpokládá „nastolení práva a pořádku“ v Albánii, dosažení „průhlednosti“ finančních společností provozujících pyramidové hry, uskutečnění privatizace a liberalizace hospodářství, reorganizaci armády a tajné policie aj., bude za současné situace mimořádně obtížné realizovat.

Kosovo a Makedonie - zbraně pro Velkou Albánii

Zásilky drog, zadržené v různých zemích Evropy, pocházejí nejčastěji z Prištiny (hlavního města Kosova), Skopje (hlavního města Makedonie) a Skadaru (významného městského centra na severu Albánie). Dvě pohraniční města – Vratnica na Makedonské straně a Biastnica na kosovské straně –, ležící blízko sebe, se stala významnými středisky albánských pašeráckých klanů, jejichž příslušníci žijí na obou stranách hranice. Zprávy hovoří rovněž o malém městě Aveliki Trnovac ve vlastním Srbsku, osídleném Albánci, jako místě, odkud je albánský obchod s drogami řízen. V Grand Hotelu ve Skopje (hlavním městě Makedonie) je podle zpráv z počátku roku 1995 celé hotelové patro rezervováno pro novou mafiánskou elitu, která se obléká u Armaniho, jezdí po městě v mercedesech a využívá diskrétních služeb osobních strážců vyzbrojených samopaly a před očima nečinné policie. Makedonská vláda oficiálně označuje tyto mladé Albánce, vystavující provokativně na odiv své bohatství, za „obchodníky“, kteří si musejí v „těžkých časech“ sami zajišťovat ochranu. Konflikt mezi etnickými Srby a bosenskými muslimy navíc dlouho zajišťoval albánské mafii „pochopení“ určité části muslimské komunity v Makedonii, která považuje albánské obyvatele srbského Kosova za „pátou kolonu“ uvnitř Jugoslávie a tudíž za spojence ve své „svaté válce“.

Více než dva milióny Albánců, kteří tvoří 85% obyvatel Kosova, byly v závěru 80. let zbaveny nejen politické autonomie, ale také základních etnických práv v oblasti školství, kultury a vědy. Světové společenství, které rozhodně podpořilo právo na sebeurčení dvou milionů Slovinců a nakonec – i když zdaleka ne tak energicky – státoprávní požadavky stejného počtu bosenských Muslimů, ponechalo albánskou komunitu v Kosovu jejímu osudu. Jak poznamenal historik Jan Pelikán: : „Albánci v Kosovu paradoxně doplatili na zdrženlivost, na přesvědčení, že proti cizímu útlaku je mnohem účinnější nenásilný odpor než boj se zbraní v ruce“. Tato zdrženlivost však měla své meze. Odpor proti hegemonistické politice dominantních Srbů nakonec vyústil v ozbrojené střetnutí. V roce 1996 o sobě dala

razantně vědět Kosovská osvobozenecská armáda (UCK), když provedla sérii pumových útoků v domech kosovských Srbů a Albánců, podezřelých z „kolaborace“ se Srby. Když o rok později zahynulo při dalších útocích několik desítek osob, organizace si získala pověst eskader smrti. Když v roce 1998 propukl v Kosovu otevřený konflikt, rozjeli se emisari UCK po Evropě, aby zvěstovali půl miliónu kosovských Albánců, že ozbrojený boj za svobodu začal. Do řad kosovoalbánské armády přihlásily tisíce mladých lidí. Zároveň emisari UCK začali vybírat mezi svými krajany v zahraničí jakousi válečnou daň. S jejich aktivitou jsme se v této souvislosti setkali i v Praze. Informace z policejních zdrojů tvrdí, že část účtů UCK platí albánská drogová mafie. Podle vyjádření specialisty z protidrogové brigády curyšské policie Albánci „mají trh pevně v rukou. Jsou stále drzejší a k tomu se dmou pýchou, že pomáhají vlasti“.

V těchto souvislostech nabývají aktivity albánských drogových organizací novou, politickou, dimenzi. Obchod s drogami získává v jejich prostředí líbivý nátěr „služby národu“. Po rozpadu znovu ožila i stará idea nastolení „Velké Albánie“ – svrchovaného státu Albánců, doposud žijících rozděleně na území Albánie, Makedonie a Srbska. Silný ohlas nalezla zejména v prostředí severoalbánských klanů, jejichž příbuzenské vazby pokrývají jak značnou část vlastní Albánie, tak i rozsáhlá území Kosova. Část výtěžků albánských zločineckých skupin je vynakládána i na tento účel. Příznačné je, že nezanedbatelný počet albánských překupníků drog, zadržených na našem území má příjmení, jež prozrazují jejich příslušnost k severoalbánským fares.

Albánské pašerácké organizace mají kontakty na Švýcarsko, Německo a země SNS, tedy regiony známé svými nelegálními trhy se zbraněmi. Barterové obchody zbraně – drogy – peníze s těmito zeměmi realizují již nejméně od počátku 90. let. Důsledek těchto obchodů a činnosti pašeráckých sítí dnes můžeme vidět v severní Albánii: třebaže albánská armáda trpí nedostatkem vojenského materiálu, paravojenské skupiny v severoalbánské Skordě (domovské základně albánské mafie) jsou přezbrojeny. Velké zásilky zbraní odtud směřují i do Kosova.

Ilegální kanály na dodávky zbraní, schopné překonat jakékoliv embargo, finanční zdroje pocházející z obchodu s drogami a dalších nelegálních aktivit, zpolitizované kriminální aktivity: to vše může udržovat albánský konflikt při životě po léta; zároveň i roztáčet kola drogového byznysu po celé Evropě.

BALKÁNSKÁ CESTA

ZDROJ - NÁRODNÍ PROTIDROGOVÁ CENTRÁLA ÚOOZ S KP P ČR

Pohled na problematiku pašování heroinu po tzv. Balkánské cestě se zaměřením na kosovoalbánské etnikum

Česká republika se v poslední době setkává s řadou problémů nového charakteru. Neexistuje oblast, které by se tyto změny přímo nedotýkaly, rezort Ministerstva vnitra nevyjímá. Obrovský nárůst kriminality není pouze stále opakovaný fenomén, nýbrž konstatování nepříjemné skutečnosti, kde drogy tvoří samostatnou kapitolu. V návaznosti na tuto skutečnost nelze opomenout stále aktuální pojem jakým je Balkánská cesta po které nadále neohroženě kráčí ziskuchtivá komunita osob rekrutujících se zejména z řad kosovoalbánců, Turků a jim přísluhujících jednotlivců ze států přes jejichž území směřují transporty heroinu. Není potřeba opětovně a dokola opakovat historii o heroinu a Balkánské cestě. Rovněž není ideální způsob nahlížet cestou nezvratitelných úspěchů na boj proti organizovanému zločinu a konstatovat, že vše je v pořádku a policie v harmonické koordinaci s orgány justice a Ministerstva spravedlnosti uzavírá okruh, který je předpokladem každé funkční a vyspělé společnosti pro zabezpečení jistoty existence práva a spravedlnosti všech občanů bez rozdílu. Je nutné vycházet z chyb a nedostatků, které provázejí každou úspěšnou akci a jsou stěžejní hybnou silou tvorby mechanismů, které zabrání opakování takových úkazů. Poukazováním na nedostatky a adekvátní reakce odpovědných orgánů vedoucí k odstranění těchto problémů je v současné době tím nejvhodnějším a nejefektivnějším prostředkem jak dělat něco pro zlepšování situace ať již je to přímo v boji proti organizovanému zločinu a jiné závažné trestné činnosti, nebo vytváření podnětů k úpravě legislativy, aby věrně odrážela aktuální potřebu doby. Výše uvedené představy vycházejí ze zkušeností získaných při realizacích jednotlivých případů nezákonného obchodu s heroinem. V této souvislosti se jeví trestuhodným přístup policistů, státních zástupců a soudců, kteří vnímají svoje poslání jako pracovní povinnosti, které lze plnit maximálně do výše svého měsíčního příjmu a to ještě při totálním pracovním nasazení. Takový přístup k práci není ojedinělý a tvoří zcela běžný obraz státního úředníka požívajícího jistých práv a výsad plynoucích z titulu jeho postavení, ale odmítajícího přijmout z téhož důvodu také odpovídající díl povinností a odpovědnosti. Abychom pouze nemluvili v prázdných frázích, pokusme se pozvolna vstoupit do světa, kde do současné doby nejsou pevně stanoveny meze, které srozumitelně a jednoznačně napomohou pochopit co to vlastně drogy jsou a jaký vůči tomuto problému zaujmout postoj. Šíření toxikomanie a počty drogově závislých osob se jeví z pohledu nejednoho politika jako daň za získanou demokracii. Tento zjednodušený úhel pohledu si mohou skutečně dovolit pouze lidé od kterých se očekává pouze názor a ne řešení. Každému, kdo v dané problematice pracuje a má možnost poznat strukturu a způsob fungování nezákonného obchodu s heroinem je jasné, že nelze věci zjednodušovat, ani přehnaně zveličovat. Existují pouze fakta a od těchto se musí odvíjet další dění. Existence drog zajišťuje na jedné straně nepředstavitelné bohatství a na straně druhé bídu a utrpení. Je to celosvětový problém a roste na významu. Nelze jej zničit, ale eliminovat a dosáhnout únosné úrovně. Heroin má nadále velmi dobré postavení z hlediska poptávky. Jde o tvrdou drogu, která byla převážně určena pro západní trh. Česká republika sloužila pouze jako tranzitní země. Největším lákadlem pro transport heroinu do zemí západní Evropy, je několikanásobně vyšší cenová nabídka. V současné době, kdy v rámci postupně přijímaných opatření pro vstup do EU dochází také v ČR k cenovým úpravám odpovídajícím cenám členských zemí EU je předpoklad, že se tato skutečnost může paradoxně odrazit i na drogové scéně. Zesílí kupní síla obyvatelstva a tím i možnost rozšíření trhu heroinu na území ČR. Je mnohem snazší pro organizované gangy narkomafie zásobovat

zemi, kde ceny budou nepatrně nižší, ale úměrně této skutečnosti se sníží rovněž riziko spojené s transportem a další distribucí. Není nadsázkou, když se řekne, že Česká republika je obdobou Sicílie 50-60tých let.

Můžeme to dokladovat na několika příkladech.

V roce 1995 po získání zcela běžné informace, že v Praze existuje noční podnik, kde se srocují osoby kosovoalbánského původu a dochází tam k organizování obchodu s heroinem, byla pozornost pracovníků NPDC zaměřena na tento bar s úmyslem potvrdit, nebo vyvrátit zmíněné podezření. V krátké době se podařilo získat nezvratné důkazy, že podnik slouží k organizování obchodu s heroinem a k nabízení sexuálních služeb. Rozpracováním případu bylo zjištěno, že klíčovou a nejvýraznější osobou těchto nelegálních aktivit je kosovoalbáncem vystupující pod přezdívkou Johnny. Proto byly vyhodnoceny veškeré styky jmenovaného na další osoby kosovoalbánského etnika a také na občany českého původu, které jsou často využívány jako kurýři k vývozu heroinu do zemí západní Evropy. Po vyhodnocení podrobné analýzy případu byla vyvolána spolupráce s pracovníky GŘC. Těmto byly předloženy typy možných kurýrů a vozidel, které organizace využívá k transportu heroinu zejména do SRN a Švýcarska. Na základě přijatých opatření se ve spolupráci NPDC a GŘC podařilo zadržet na hraničním přechodu Železná Ruda jednoho z vytypovaných českých kurýrů, který se pokoušel převézt do SRN 2 kg heroinu. Krátce před touto jízdou měl schůzku s Johnym. Sám při prvotním požádání o podání vysvětlení uvedl, že na cestu jej vyslal Johnny. Na základě těchto skutečností, byl Johnny téhož dne zadržen a umístěn do vyšetřovací vazby a tím byla ukončena jedna z úspěšných akcí pracovníků NPDC a GŘC. Příklad převzal vyšetřovatel. Naštěstí jeden z nejschopnějších. Nepomohla, ani taktika obhájců otočit běh věcí přímo proti orgánům činným v trestním řízení nařčením, že se jednalo o policejní provokaci. Nezabralo ani náležité poučení českého kurýra mluvit co nejméně a trochu poopravit své výpovědi v souladu s tím, co vypovídal Johnny. Vyšetřovatel si byl plně vědom viny obou obviněných a proto případu věnoval náležitou pozornost. Výsledkem bylo vynesení rozsudků ve výši šest a půl roku nepodmíněně pro každého z aktérů činu.

V tomto okamžiku nastupuje slabý článek případu jakým se ukázala příslušná soudkyně soudu, kde byla kauza v řízení. Ukázalo se, že obhajoba již nemá proti sobě takového soupeře jakým byl zmíněný vyšetřovatel. Obhájkyň předala obhajobu svého mandanta jinému obhájci, kterého se včas nepodařilo vyrozumět a proto museli být oba obžalovaní propuštěni na svobodu. Soudkyně zanedbala své povinnosti, neboť nevěnovala případu dostatečnou pozornost a uniklo její pozornosti, že lhůta pro vyřízení odvolání již uplynula. Veškerá předchozí profesionální práce vyšla nazmar. Vycházejíc ze zkušeností lze pouze zkonstatovat, že je nepatrný předpoklad zajistit oběma jmenovaným zasloužené odpykání vyměřeného trestu odnětí svobody. Je mnoho důvodů k takovému názoru. Komunita kosovoalbánců v ČR není nijak zanedbatelná a její špičky mají téměř neomezené možnosti.

Na úkor svých soukmenovců, kteří ve své vlasti nemají lehké životní podmínky a někdy živoří na pokraji lidské bídy se začali rekrutovat skupiny vyvolených, kteří právě pod záštitou velkého mezinárodního ohlasu na dění v zemích bývalé Jugoslávie organizují vytvoření funkčního a pružného aparátu na provozování nezákonných činností ve všech zemích Evropy. V České republice neexistuje filtr, který by kladl rozdíly mezi uprchlíky, kteří skutečně potřebují nezištnou pomoc a solidaritu a těmi, pro které je tato země pouze oázou hojnosti, kde se dá pokračovat v páčání trestné činnosti a dobře uplatnit ve sféře mezinárodního zločinu. Obelstít českého úředníka není problém, neboť tento se chová přátelsky, chápavě a tolerantně, pokud je záležitost dostatečně finančně zajímavá. Nezřídka zaujme podobný postoj i spořádaně žijící a všechno kolem kritizující občan, který ochotně

pronajme movitým cizincům svůj byt, nebo i více bytů za slušný honorář, jaký by asi těžko od českého občana obdržel. Přitom často zapomene splnit přihlašovací povinnost, případně z těchto nezanedbatelných zisků zaplatit do státní pokladny daně. Tak vzniká prostor pro zachování nutné flexibility kriminálních živlů při provozování podnikání v oborech, kde se nedaní a zisky jsou pohádkově vysoké. Když je potřeba zajistit bydlení osobě na kterou byl vydán mezinárodní zatykač, nebo je o ní zájem v rámci republiky pro podezření ze spáchání trestné činnosti, případně se na území státu zdržuje neoprávněně je o dotyčného ze strany organizace včas a dobře postaráno. Stejně tak je snadná situace, kdy je potřeba zajistit uskladnění velkých zásilek heroinu, zbraní a dalších komodit jejichž držení je v rozporu se zákonem. Vlastníci nemovitostí a různých nebytových prostor jsou vstřícní a náležitě diskrétní, pokud je jim dobře zapláceno. Okolí se o věc příliš nezajímá i když má podezření. Strach z toho co bude následovat a často opodstatněný potlačí pocit splnění občanské povinnosti věc nahlásit na policii. Jednotlivé gangy mají obvykle situaci v těchto oblastech pod kontrolou a jsou si dobře vědomi svých pozic. Pokud na zvládnutí situace nestačí peníze a dobré styky, neštítí se uplatnit jakýkoliv druh násilí a to ani ve vlastních řadách jak o tom svědčí smrt Frankyho pobývajícího v okrese Liberec, zastřelení kosovoalbánce Xaji Hilmi před vlastní Pizzerií v Praze a mnohé další případy. Těmto situacím napomáhá i skutečnost, že převážná většina kosovoalbánců podnikajících v oblasti drog vlastní zbraň, nebo i širší zbrojní arzenál. Přesto, že neovládají český jazyk jsou schopni si zařídit zbrojní průkazy. Přitom lze vážně pochybovat o tom, že poměrně náročné testy, které předcházejí vydání povolení k nošení zbraně existují také v albánštině. Je málo pravděpodobné, že si ke zkouškám přibírají tlumočníky, kterých je v ČR mizivé procento. Navíc každá z těchto osob zadržena v souvislosti s drogovým deliktem prohlašuje, že albánština je úřední jazyk, ale dotyčný ve skutečnosti spolehlivě rozumí pouze místnímu dialektu užívanému v oblasti ze které pochází. Obdobným způsobem můžeme polemizovat i o otázce držení řidičského oprávnění vydaného v ČR. V této souvislosti nutno připomenout, že organizované skupiny překupníků často používají vozidla pocházející z trestné činnosti a nezřídka jsou opatřena státní poznávací značkou příslušející jinému vozidlu. Při zjištění takové skutečnosti, nemá policie dostatečný prostor jak páchání takového porušování pravidel zabránit. Přestupce zaplatí pokutu, která příliš nepoškodí jeho finanční možnosti a může ve své činnosti pokračovat. Někdy se stává, že používají vozidla, které jeho majitel bydlící v jiné zemi nahlásí jako odcizené. Po vyplacení pojistného lze vozidlo provozovat například na území ČR. Tento výčet negativních jevů byl rozsáhle rozveden, aby bylo snazší pochopit, proč je tak mizivá pravděpodobnost, že Johny a jeho kurýr si odpykají zasloužený trest.

Další případ zasahuje již do roku 1993, kdy byla středem zájmu pracovníků NPDC organizovaná skupina překupníků heroinu z Liberce. Postupným rozpracováním jednotlivých poznatků bylo zjištěno, že organizace má mezinárodní působnost. Zásilky jsou zasílány do Španělska, Velké Británie a Švýcarska.

Proto kromě jiných opatření bylo přistoupeno k vyvolání součinnosti s příslušnými orgány uvedených zemí. Výsledek nenechal na sebe dlouho čekat. Ve Španělsku se podařilo zadržet dva české kurýry se zásilkou heroinu pocházející z České republiky. V pozadí stála výše zmíněná organizace řízená kosovoalbánцем vystupujícím pod jménem Robert. Přímé zorganizování cesty a nábor kurýrů zorganizoval další kosovoalbáncem užívající jména Ilja. Na základě důvodného podezření z trestného činu nedovolené výroby a držení omamných a psychotropních látek a jedů v souladu s ustanovením § 187 ods. 3 tr. zákona byli oba jmenovaní vzati do vyšetřovací vazby. Kurýři ve Španělsku byli po krátké trvajícím soudním procesu odsouzeni k trestu odnětí svobody nepodmíněně a vysoké finanční pokutě. Trest značně převyšoval trestní sazby platné pro obdobné delikty v ČR. Další velký rozdíl v přístupu obou zemí se projevil, když byl Robert po zaplacení kauce 800.000,-Kč z

vyšetřovací vazby propuštěn a do dnešního dne nebyl za tento trestný čin odsouzen. Ilja byl z vyšetřovací vazby propuštěn po uplynutí zákonem stanovené lhůty 2 let a také se rozsudku nedočkal. Protože soud nikdy nevyřkl konečný verdikt zůstává na každém jak si smysl takového postupu vysvětlí.

Zřejmě nejvýmluvnější odpověď si našel sám Robert. V trestné činnosti úspěšně pokračoval. Spokojeně dohlížel jak z peněz pocházejících z drog roste v Liberci jeho nová restaurace. Pravidelné zásilky do Velké Británie úspěšně putovaly do rukou svých tureckých odběratelů v Londýně. Spokojenost vládla i ve Švýcarsku, SRN a Itálii, neboť Robert nebyl troškař. V hierarchii kosovoalbánské mafie nestál až na vrcholu, což mu bylo i důrazně dáno najevo, když jeho obchod začal nepříjemně vzkvétat. Tony mu cestou svých lokajů dal pocítit, kdo je v Liberci a přilehlém okolí pánem. Poznal to i zavražděný Franky. Přesto se Robertovi i nadále slušně dařilo. Kurýrům platil až 200.000,-Kč za cestu do Londýna, kam směřovaly největší zásilky. Veškeré tyto aktivity opět nezůstaly bez povšimnutí pracovníků NPDC. Na základě mezinárodní spolupráce se podařilo v Londýně zadržet českého kurýra se zásilkou 50kg heroinu. Krátce poté byl zadržen v ČR Robert a zrealizována celá jeho organizace. Jak již bylo řečeno nechal si z peněz pocházejících z trestné činnosti postavit novou restauraci. Proto byla vyvíjena snaha o dosažení propadnutí věci. Objekt měl oficiálně naprosto jiného majitele, který shovívavým úsměvem sdělil policistům, že jsou na špatné stopě a chudák Robert je pouze nemajetný známý topící se v dlužích. Robert i jeho komplicové byli umístěni do vyšetřovací vazby. Mimo jiné vyšetřovací úkony byla potřeba vyslechnout korunního svědka jakým byl zadržený český kurýr v Londýně. Tento úkon bylo možné provést pouze cestou právní pomoci o kterou musí zažádat státní zástupce vykonávající dozor nad případem. Příslušný státní zástupce v Ústí n. Labem zaslal tento požadavek až po uplynutí doby delší jednoho roku od okamžiku zadržení pachatelů. Tento liknavý přístup způsobil údiv jak na straně britské justice, tak i ze strany samotného kurýra, který předpokládal, že policisté z ČR přicestují do Velké Británie ihned po zadržení zásilky a ne až po dvou, nebo třech letech, kdy si již odpykává trest odnětí svobody. Tomáš byl odsouzen k 26 letům nepodmíněně. Odmítá se k věci k věci vyjádřit. Roberta čekal opět trochu poněkud jiný osud. Byl propuštěn již před uplynutím lhůty pro vyšetřovací vazbu a to ze zdravotních důvodů. Požádal o umožnění léčby ve Švýcarsku, kde má syna. Zbytek členů organizace byl propuštěn po uplynutí dvouleté vyšetřovací vazby. Robert se vrátil do své restaurace. Když potká policisty, kteří odvedli kus dobré práce, aby jej dostali do vězení přátelsky se usměje a vůbec se na ně nezlobí. Dělalí co mohli. Dokonce je pozve do své restaurace i na kávu. Má přece styl a musí ukázat, že je formát. I v jejich přítomnosti se ke svému majetku opět hrdě hlásí a ukazuje, že jeho pozice nebyla až natolik otřesena. Nestojí o to aby jej v tak lukrativním podnikání nahradil někdo jiný, jak to obvykle bývá zvykem. A práce všech policistů, kteří riskují životy a poctivě si plní svoje povinnosti na úkor vlastních rodin a jakéhokoliv soukromí vzbuzuje jenom lehký úsměv na tvářích těchto mužů, kteří dobře vědí, že tam, kde jsou peníze a dobré styky těžko obstojí jakýkoliv důkaz. Při této příležitosti musíme připomenout, že Severní Čechy jsou kraj geograficky i složením obyvatelstva ať již v otázce drog, nebo páchání další závažné trestné činnosti nejcitlivější částí území ČR vůbec. Zde směřuje cesta do SRN a Polska, což je nejčastější směr pro transport heroinu do zemí západní Evropy a zejména severovýchodních států, kde zvláště v Norsku jsou ceny heroinu nejvyšší. Uvedené skutečnosti jsou si vědomi i rozrůstající se skupiny podnikavců, kteří chtějí utrhnout z bohaté nabídky co nejvíce pokud to ještě jde. A tak se v těchto lokalitách začíná tvořit velmi pestrá a mnohonárodnostní skladba obyvatelstva. Poměrně početné komunity občanů vietnamské národnosti obsazují trhy s užitkovým zbožím a angažují se v oblasti distribuce drog. Romská společenství se snaží realizovat v oboru prostituce a kapesných krádeží. Obchod s bílým masem zajímá bulharské klany. Kosovoalbánci se drží zavedené praxe v obchodu s heroinem ve vnitrozemí i mezinárodním

měřítku. Po výčtu těchto zajímavých odvětví podnikání ani nepřekvapuje, že se ráz krajiny poněkud mění. Honosné a mnohdy architektonicky zajímavé a přitažlivé vilky pomalu chátrají jako němí svědkové časů, kdy české sklo reprezentovalo Českou republiku a uvedlo ji ve známost po celém světě a přineslo zasloužené zisky těm, kteří stáli u jeho zrodu. Jak je vidět časy se mění. Zajímavou architekturu nahradily noční kluby, restaurace, vinárny, herny, salóny a řada dalších zařízení napovídajících o posunu lidských hodnot. Abychom ve svém vyprávění nezůstali na jednom místě přemístíme se do jiného kouta naší vlasti.

Krátce předtím, než se objevil přízrak olomoucké aféry měla NPDC rozpracovanou skupinu kosovoalbánců řídící obchod s heroinem v Olomouci. Hlavou organizace byl Enver. Tento muž si nevedl špatně. Přesto, že mu bylo přes padesát let byl čilý a velice aktivní ve své branži. Zařídil si firmu, zakoupil restauraci a zásluhou dobré finanční situace si zajistil soužití s místní čtyřicetiletou dívkou. Věkem ne právě ideální partner. Ale proč ne, když umí vydělat peníze a láska je láska. Ve svém okolí vystupoval jako osobnost požívající náležitě autority. Ani skutečnost, že jeho kurýři se zásilkou heroinu byli zadrženi ve Švédsku neohrozila jeho postavení. Dříve než měli pracovníci NPDC možnost Envera z organizátorství usvědčit, předběhl je rychlý a nečekaný zvrat událostí. Postarší pán byl na svůj věk dost temperamentní a svým chováním vzbuzoval ve své mladé přítelkyni silné projevy žárlivosti. Hádky vyústily až v tragédii. Při jedné z roztržek postřelil svou družku do ruky a do hlavy. Po činu z místa utekl a zanechal zde kufr s oděvními svršky a několika cestovními doklady znějícími na různá jména. Osud oběti násilného trestného činu byl i pro silnější povahy otřesný. Po několikaměsíční hospitalizaci na pokraji života a smrti nakonec svým zraněním podlehl. Další vývoj události zrůdnost situace jenom dovršil. Kosovoalbánský gang Envera pro jeho skutek neodsoudil. Měl mu za zlé, že svým jednáním dostal komunitu do nepříjemné situace. Budou jim ze strany policie kladeny otázky a na nějaký čas je to přinutí k vystoupení z anonymity. Zprůhlední se jejich pochybné obchodní aktivity a zisky silně poklesnou. Neobjevil se ani náznak snahy pomoci českým úřadům při dopadení pachatele. Zmařený lidský život mladé ženy není dostatečným důvodem aby svého soukmenovce předali spravedlnosti. Naopak vše bylo zařízeno, aby mohl bezpečně opustit území ČR. Svou roli zde sehrál kosovoalbáncem vystupující pod jménem Ali. Enver se na něj obrátil o pomoc ihned po incidentu. Ali dle osvědčených pravidel vlastnil mobilní telefon registrovaný na někoho jiného. V tomto případě se jednalo o pracovníka policie odboru správních služeb v Přerově. Dotyčná na dotaz, kdo je skutečným uživatelem této stanice dotčeně odsekla, že jistý Ital, kterého nezná. Následujícím překvapením bylo zjištění blíže neidentifikovatelného vztahu výše zmíněné organizace na pracovníka kriminální policie v Olomouci. Nicméně policisté z NPDC byli za daného stavu věci nuceni předat případ i veškeré poznatky místně příslušnému týmu z odboru násilí. Envera. byl každou chvíli na jiném místě. Objevil se v Polsku, Španělsku, SRN a ve Švédsku, kde se jej nakonec po dlouhé době na základě vydaného mezinárodního zatykače podařilo zadržet. Po celou dobu byl Interpol pod drobnohledem příbuzenstva zemřelé dívky. Pozůstali nedokázali pochopit, jak se pachateli tak dlouho dařilo unikat před zákonem, když z místa činu uprchl bez dokladů a navíc byl v ČR cizincem. Nyní bude čelit obvinění ze dvou závažných trestných činů.

Za zmínku stojí i záhadná osoba vystupující v předchozí kauze pod jménem Ali. Později se podařilo jmenovaného ztotožnit a zjistit, že se jedná o dalšího organizátora obchodu s heroinem ze Šumperka. Jmenovaného se dlouho předtím nedařilo vypátrat. Byl posledním členem organizace, kterou se podařilo eliminovat na základě mezinárodní spolupráce se Švýcarskem již v roce 1994. Případ měl ve Švýcarsku velký ohlas. Zadrženo bylo několik desítek osob. Ali byl poslední komu se dařilo unikat. V červnu 1997 byl zadržen a umístěn do vyšetřovací vazby v Hradci Králové. Po dlouhém a marném úsilí obhájců dostat jmenovaného i další komplice z vyšetřovací vazby objevila se spásonosná

myšlenka přemístit jej do Severomoravského kraje, kde má více známostí. Proti neúplatnému a nekompromisnímu státnímu zástupci působícímu ve Východočeském kraji se jeho šance uniknout spravedlivému trestu snižují na nulu. Dle platných právních předpisů je šance obhájců k přemístění svého klienta více než reálná. Příklad je aktuální a proto se výsledkem necháme překvapit.

Dnem 5. července 1998 přicházíme do stále aktuálnější současnosti. Na pořadníku dne se mezi pracovníky NPDC začíná stále častěji opakovat jméno kosovoalbánce, kterému se po dlouhou dobu, stejně jako mnohým dalším nepodařilo prokázat účast na obchodu s heroinem. Nyní se jeví docela reálná šance, že dojde řada i na tuto osobu. Proto byla zahájena akce. V bytě jmenovaného se podařilo při domovní prohlídce zajistit 1,5kg heroinu, 6 milionů padělaných italských lir, nelegálně držená pistole a náboje, 1kg semtexu i s roznětkami k okamžitému použití, a lis s formou na lisování balíčků heroinu.

I naprostý laik by si řekl, že se nejedná o běžný případ a pachatel by měl skončit ve vězení. Jinak se na to díval profesionál z místně příslušného ÚV pro Prahu 4 a to hned v prvopočátku po přijetí oznámení od stálé služby NPDC. Po několika neúspěšných dotazech, kterými se snažil účasti na případu nějak vyhnout zkusil nakonec argument, že věcně příslušnou součástí by měl být ÚV hl.m.Prahy, neboť se mimo jiné jedná o padělané bankovky. Proto byl stálou službou požádán, aby se na místo dostavil s tím, že pracovníci ÚV hl.m. Prahy se dostaví rovněž a na místě si mohou rozhodnout o kompetencích, neboť zdoluhavé dohadování po telefonu je jenom na úkor dalšího vyšetřování. Na místě padlo rozhodnutí, že případem se bude zabývat vyšetřovatel z Prahy 4, který opět zkusil, jak to udělat aby to nešlo, než aby hledal cestu jak se na profesionální úrovni s věcí vypořádat. Když neobstál s verzi, že držení 1,5kg heroinu ve smyslu trestního zákona není trestné, neboť se jedná pouze o držení pro případnou vlastní potřebu pokusil se velice vlašným způsobem pokračovat ve vyšetřování, jakoby pracovníci NPDC byli obtížný hmyz, který hrubě narušuje běh života jeho poklidně ubíhajícími pracovními dny. Z místa případu odejel a nechal pracovníky NPDC pokračovat v provádění domovní prohlídky. Po ukončení úkonu byl pachatel i zajištěné věci převezen na ÚV pro Prahu 4. Zde již krátce předtím byl s překvapující rychlostí obhájce podezřelého kosovoalbánce na návštěvě u pana vyšetřovatele a raději ani nečekal na příchod pracovníků NPDC a podezřelého. Zřejmě mu stačilo si pouze promluvit s vyšetřovatelem a jinak jej osud Kadriho moc nezajímá, neboť nebyl přítomen ani u výslechu, což bylo u obhájce tak vysokých kvalit až zarážející. Tento muž je známý tím, že obhájce zejména kosovoalbánce, kteří jsou finančně velmi zdatní a v případě neúspěchu v jejich nelegálních aktivitách by jim hrozily vysoké trestní postihy. Proto jsou ochotni platit za svoji obhajobu neoficiální cestou nepředstavitelné finanční částky pocházející z nezákonné trestné činnosti. Za hodně peněz také požadují nejlepší služby, jaké jim bezesporu zmíněný právník poskytuje. Ze zmíněného důvodu je jeho blesková návštěva u vyšetřovatele před příjezdem klienta a vyhnutí se možnosti být přítomen u výslechu přinejmenším na pováženu. Vyšetřovatel po sepsání protokolu přislíbil pracovníkům NPDC, že pachatel bude převezen do vyšetřovací vazby. O to větší bylo překvapení, když druhého dne vyšlo najevo, že pachatel nebyl umístěn do vyšetřovací vazby a byl naopak vyšetřovatelem propuštěn na svobodu. Skutečnou příčinu nestandardního postupu se již nikdo nedoví.

V období, kdy bezpečnostní situace ve státě není právě nejlepší je obdobný přístup policistů při výkonu svého povolání zarážející. Vytváří se vhodné podmínky pro silnou opozici zastávající názor uvolňování protidrogové politiky. Jedním ze základních argumentů této skupiny lidí je poukazování na neúčinnost represe při řešení otázky drog v České republice. Tento názor docela paradoxně nachází podporu ve výše uvedených případech. Proto byli jednotlivé události popsány přesně tak, jak se odehrály. Kterýkoliv

řadový občan pochopí, že represe je nezbytná, ale musí se dělat lépe a potom dosáhne žádoucího účinku. Tento příspěvek je nejenom strohá bilance, ale také výzva k těm, kdo se na odhalování trestné činnosti podílejí. Bez kvalitní a obětavé práce bude kriminalita nadále bludným kruhem. Průběh popsanych událostí to pouze potvrzuje. Je nutno mít na paměti, že kromě nedostatečných zákonů a legislativy vzniká nový a mnohem nebezpečnější produkt doby jakým je obor advokacie. Veškeré úsilí policistů velmi často končí v kapsách zdatných obhájců a právníků, kteří včas pochopili, že zákon to jsou především peníze. Zločinec, který umí vydělat pohádkové jmění s touto skupinou lidí počítá. Nastává kombinace, která sklízí neuvěřitelné úspěchy. Osoba s právnickým vzděláním, požívající ve společnosti úcty a vážnosti si vytvoří jakýsi nepsaný syndikát s těmi co nato mají. Bohužel příliš často se jedná o kriminální živly. Proto mnohé kauzy závažných trestných činů končí v neprospěch veřejného zájmu. Tomuto stavu pomáhá i skutečnost, že dle stávajícího a platného právního řádu má pachatel větší práva, než poškozený. Zejména, když poškozeným je stát a přímé důsledky nezákonného jednání nejsou přímo hmatatelné. Schopný a bezcharakterní advokát má prakticky stále otevřenější cestu k bohatství, které se přímo nabízí. Netrápí jej svědomí, že společnost výrazně doplácí na beztrestnost osob, které ji okrádají o miliardové částky svými pochybnými finančními aktivitami. Že se nejedná o nadsázku, stačí, když si uvědomíme kolik heroínu se z naší země vyváží na západ a kolik se jej prodá na domácím trhu. Množství, které se za jeden měsíc vyveze lze počítat na tuny. Přitom kilogram stojí přibližně jeden milion korun. V Norsku je jeho cena minimálně čtyřnásobně vyšší a než se dostane k pouliční distribuci stoupá jeho cena až do desetinásobku. Výdělky se nezdaňují a odečítají se pouze výlohy spojené s platbou kurýrů, státních úředníků atd. Dojde k všeobecné spokojenosti všech zúčastněných, neboť nikdo z nich nepřijde zkrátka. Maximálně nato doplatí ten, který má z tučných zisků drobné promile. Jsou to kurýři. Často končí ve vězeních v zemích kam se heroin vyváží. I to je způsob jak se Česká republika dostává do povědomí. Největším problémem zůstává otázka propadnutí majetku. V okamžiku, kdy bude tato otázka zdárně dořešena organizovaný zločin začne zaznamenávat pasiva, která jej přesvědčí o nevhodnosti území České republiky pro nezákonné aktivity. Je až s podivem jak je těžké tento úkon realizovat. Přitom obrovská část peněz z trestné činnosti logicky přechází do oblastí podnikání, nákupů nemovitostí, provozoven sloužících jako krytí pro nekalé podnikání atd. Státní aparát nemá funkční systém jak tyto pochybné sféry podnikání rozkrývat a již v zárodku eliminovat možnost jejich existence. Špinavé peníze vstupují do ekonomiky a mají zde již několik let zvláštní postavení. Je lepší jejich existenci popírat, než jít úmornou a strastiplnou cestou odhalování jejich původu a dalšího pohybu. Výsledek by mohl přinést velmi nepříjemná zjištění. Vyřešit tento problém by znamenalo dát jasně najevo, že Česká republika je stát, kde jsou účinné kontrolní mechanismy a tudíž nevyhovující podmínky pro daný druh obchodních aktivit. V okamžiku, kdy se znatelně zpomalí tok peněz pochybného původu a podnikání bude po finanční stránce přehledné ztratí naše území svůj strategický význam pro organizovaný zločin. Je otázkou, zda takového stavu lze vůbec dosáhnout. Proto nezbývá, než vzít na vědomí realitu, která nás obklopuje a poukazovat na chyby a nedostatky, které se v boji proti organizovanému zločinu vyskytují, aby se postupně odstraňovaly a práce soudců, státních zástupců, policistů a dalších úředníků státní správy byla lepší a kvalitnější. Proto vznikl tento příspěvek, který jste právě dočetli a jeho smyslem je informovat a vyprovokovat konstruktivní reakci.

HISTORIE DEA

HANA ŠTURMOVÁ, NÁRODNÍ PROTIDROGOVÁ CENTRÁLA

(Převzato z Informačního bulletinu DEA, říjen 1996)

Dne 1. července 1998 oslavil náš zahraniční partner, americká DEA, 25. výročí svého založení.

Posláním DEA je, cituji Thomase A. Constantina, velitele DEA, „... odhalit... a rozkrýt nejvýznamnější organizace obchodníků s drogami, kteří útočí na Spojené státy.“

Vládní protidrogový úřad má dlouhou a hrdou historii. Dnešní DEA je postavena na úspěšné tradici založené počtem protidrogových agentur předcházejících DEA, sjednocených v roce 1973.

Federální úřad pro narkotika (FBN) byl založen v červenci 1930, když prezident Herbert Hoover jmenoval Harryho J. Ainslingera prvním komisařem pro narkotika, do pozice, kterou H. J. Ainslinger zastával pod čtyřmi americkými prezidenty v rozpětí více jak tří dekád.

Pan Ainslinger věřil, že kontrola drog ve Spojených státech bude neefektivnější, bude-li tak blízko zdroji, jak jen to bude možné. Přidělil tedy agenty FBN do různých vstupních přístavů a osobně dosáhl dohod s představiteli 20 světovými agenturami vykonávajícími právo k výměně drogových informací. Toto úsilí mělo za následek dramatický nárůst v záchytech drog v roce 1930.

Hlavními prioritami v průběhu tohoto období byly kokainové a opiátové případy; kvůli omezeným zdrojům a personálu neměly marihuanové případy vysokou prioritu. Nicméně problém marihuany v průběhu 30. let vzrostl.

Jako se rozšířila po Spojených státech beznaděj Velké krize, stejně se rozšířilo užívání marihuany. Současně politici ze států podél americko-mexické hranice varovali před marihuanovou epidemií. V roce 1936 uzákonilo všech 48 států legislativu na kontrolu pěstování konopí, ale jeho produkce a užívání nebylo federálním zákonem zakázáno. V roce 1937 umístil Kongres, vydáním Zákona o dani z marihuany, marihuanu a hašiš do kategorie ilegálních, federálně kontrolovaných drog.

Se začátkem 2. světové války bylo Středozemní moře účinně uzavřeno pro obchod s drogami. Mezinárodní obchod byl potlačen do té míry, že heroin prodávaný v ulicích USA v roce 1940 měl pouze 5% čistotu a mnoho narkomanů oznámilo, že hledá povzbuzující antidiarotika obsahující práškové opium. Nedostatek heroínu vyústil v nárůst krádeží z lékáren, nemocnic a ostatních zdrojů legitimních drog. A poprvé byly uznány barbituráty jako problém možné drogové závislosti.

Poválečná léta přinesla do Spojených států nové drogové problémy. Kokain od roku 1930 fakticky neexistoval, ale začal se objevovat v amerických vstupních přístavech a byl vystopován do tajných laboratoří v Peru. Do roku 1946 každá nová droga, která dorazila, včetně syntetických drog, vyžadovala samostatnou legislativu předtím, než mohla být kontrolována. Po uznání neúčinnosti této dohody získala FBN plnou soudní pravomoc nad všemi drogami.

V 50. letech si mexické opium našlo cestu do New Yorku, kde bylo rafinováno na heroin a následně distribuováno do větších měst po celých Spojených státech. Agenti FBN začali v průběhu této doby pozorovat jak nárůst počtu narkomanů ve většině metropolitních oblastí, tak i pokles průměrného věku drogových provinilců. Boggsův zákon z roku 1951 a Zákon o kontrole narkotik z roku 1956 uvalily těžší tresty, stejně jako nařízené odsouzení do vězení, na drogové delikty.

Americký sociální převrat a experimentování s drogami diktovaly, že nový, přísnější přístup k boji proti drogám byl oprávněný. V roce 1966 byla tedy vytvořena pod Vládním úřadem pro potraviny a léky nová federální výkonná jednotka, Úřad pro kontrolu zneužívání drog (BDAC), řízený Johnem Finlatorem. Měl odpovědnost za kontrolu stimulantů, jako byly například metamfetamin a různé halucinogeny.

V roce 1968 spojila Johnsonova vláda FBN a BDAC realizací Reorganizačního plánu č. 1, aby pod Ministerstvem spravedlnosti založila Úřad pro narkotika a nebezpečné drogy (BNDD).

Následně byl Richard M. Nixon zvolen prezidentem, částečně na základě svého slibu národu, že obnoví právo a pořádek.

27. října 1970 schválil Kongres komplexní Zákon na prevenci a kontrolu zneužívání drog, který nahradil více jak 50 částí drogové legislativy. Titul II Zákona, známý jako Zákon o kontrolovaných substancích (CSA), dal Kongresu právo omezovat vnitrostátní obchod s drogami. Bylo také sestaveno pět tabulek, které roztrídily kontrolované substance podle toho, jak přicházely v úvahu pro zneužití. Drogy byly rozděleny do kategorií podle toho, jak nebezpečné byly, jaké bylo riziko zneužití a zda měly nějakou zákonnou lékařskou hodnotu.

V průběhu této doby se rozpočet BNDD více jak čtyřnásobil. Počet agentů vzrostl k únoru 1972 na 1361 a počet zahraničních a domácích zatčení se zdvojnásobil. Navíc měla BNDD řídicí kontrolu nad více jak 50 000 zaregistrovanými firmami oprávněnými distribuovat licitní drogy. Také měla šest nejkompletnějších soudních laboratoří na světě.

Navíc nebyla BNDD sama v boji proti drogám. Americký celní úřad měl Drogovou vyšetřovací jednotku pro boj proti pašeráctví drog. Také FBI byla zatažena hlouběji do drogové války, jak byl organizovaný zločin stále více zahrnován do aktivit obchodu s drogami.

Berouc na vědomí růst výroby kokainu v Jižní Americe a rafinace heroínu v Jihovýchodní Asii, odsouhlasil prezident Nixon s Kongresem provedení Reorganizačního plánu č. 2, který sloučil všechny federální protidrogové jednotky pod samostatný sjednocený oddíl pod Ministerstvem spravedlnosti. Tato elitní organizace pro boj s drogami – Vládní protidrogový úřad (DEA) – vznikla 1. 7. 1973.

Výkonný rozkaz zrušil Úřad pro narkotika a nebezpečné drogy, Úřad pro výkon zákona o zneužívání drog a Úřad pro národní drogové zpravodajství a umístil jejich kombinované činnosti do nové DEA. (Viz Genealogie DEA). Toto sloučení bylo podniknuto pro sjednocení drogových vyšetřování, pro vytvoření samostatné federální drogové zpravodajské databáze a pro vybudování jednoduchého spojení mezi federálními protidrogovými agenty a jejich státními a místními, stejně jako zahraničními, protějšky. O dvacet let později zůstává jedinou americkou agenturou, jejíž výhradním posláním je potírat obchod s drogami.

DEA není pouze vůdčí agenturou pro vnitrostátní výkon federálního zákona, ale má také výhradní zodpovědnost za koordinaci a sledování amerického drogového vyšetřování v zahraničí. DEA se věnuje přípravě a provádění nejefektivnější možné strategie provádění drogového zákona – takové, která doplní a posílí americké státní a místní protějšky a takové, která zmapuje postup a sladí úsilí všech ostatních federálních agentur s pravomocemi pro výkon zákona o drogách nebo pro drogové zpravodajství.

Kvůli závažnosti a pronikavosti problému ilegálních drog je jedna složka strategie úspěšného výkonu zákona o drogách velmi důležitá : potřeba pracovat důkladně s ostatními organizacemi bojujícími proti drogám – federálními, státními, místními a zahraničními. V 90. letech utvořila tato strategie DEA základy pro multi-organizační a kooperační přístup pro lepší určení obchodů s drogami v regionálním, národním a mezinárodním měřítku.

DEA je složka Ministerstva spravedlnosti, jako FBI, Úřad maršálů Spojených států Přistěhovalecký úřad. V čele stojí velitel navrhovaný prezidentem a schvalovaný Senátem.

S B O R D E A

Personální zdroje a maximální počet zmocnění
ke 30. červnu 1996

Schváleno

Speciální agenti	3776*
Zpravodajští specialisté	420
Diverzní vyšetřovatelé	439
Chemici	205
Odborníci/Správa	1015
Technici/Úředníci	1609
Celkem	7464

Domácí úřady

Speciální agenti	3033*
Diverzní vyšetřovatelé	295
Zpravodajští specialisté	178
Odborníci/Správa	156
Technici/Úředníci	1069

Zahraniční úřady

Speciální agenti	338
Diverzní vyšetřovatelé	6
Zpravodajští specialisté	34
Odborníci/Správa	70
Technici/Úředníci	36

Laboratoře

Chemici	189
Odborníci/Správa	16
Technici/Úředníci	85

Vzdušná perut'

Speciální agenti	85
Zpravodajští specialisté	4
Odborníci/Správa	17
Technici/Úředníci	5

Speciální operace

Speciální agenti	20
Odborníci/Správa	6
Technici/Úředníci	5

EPIC

Speciální agenti	45
Zpravodajští specialisté	41
Odborníci/Správa	31
Technici/Úředníci	47

Velitelství (včetně výcviků)

Speciální agenti	255
Diverzní vyšetřovatelé	38
Zpravodajští specialisté	163
Chemici	16
Odborníci/Správa	719
Technici/Úředníci	353

Celkem 7464

** DEA získala v rozpočtu na rok 1997 261 nových míst do pozice Speciální agent*

Od roku 1921 do roku 1995 zahynulo při výkonu služby 57 agentů a zaměstnanců DEA.

R O Z P O Č E T D E A

	Přímé dotace DEA	Federální rozpočet pro drogy
R.1997	1,05	15,0
R.1996	0,85	13,8
R.1995	0,80	13,3
R.1994	0,76	12,1
R.1993	0,73	12,2
R.1992	0,72	11,9
R.1991	0,69	10,8
R.1990	0,54	9,3
R.1989	0,53	6,4
R.1988	0,49	4,5
R.1987	0,49	4,6
R.1986	0,38	2,7
R.1985	0,35	2,6
R.1984	0,32	2,2
R.1983	0,28	1,8
R.1982	0,24	1,6
R.1981	0,21	1,4

OPERACE HON NA LIŠKU

DEA má za sebou mnoho úspěšných součinnostních akcí proti obchodníkům s drogami. Jako příklad, na který mohly být všechny zúčastněné strany právem hrdé, lze uvést

Se zatčením 199 podezřelých a zadržením přes 13,5 milionu amerických dolarů a 6,5 tuny kokainu na přelomu let 1994/1995, toto vyšetřování ušetřilo závažný úder operacím kolumbijské drogové mafie v evíti amerických městech – Los Angeles, New Yorku, Miami, Chicagu, San Francisku, New Orleans, San Antoniu, St. Luis a Washingtonu, D. C.

Operace *HON NA LIŠKU* dostala jméno podle jednoho z prvořadých cílů vyšetřování, Diega Fernanda Salazar-Izquierda, losangeleského ředitele přepravního článku calijské mafie, známého jako „Zorro“ (Zorro je španělsky liška). Druhý ředitel článku, Over Arturo Acuna, kterého agenti uváděli jako „Artura“, řídil souběžné drogové operace, také z Los Angeles. Zorro a Arturo řídili své vlastní drogové sítě ale jak je typické pro přísně kontrolovaný a na úseky rozdělený řídicí systém kolumbijských mafiánských zaměstnání, měli nařízeno nijak se mezi sebou nestýkat. Nicméně Zorro i Arturo podali zprávu přímo hlavě organizace americké sítě, která měla sídlo v Cali v Kolumbii.

Operace *HON NA LIŠKU* byla významná v tom, že zatčení Zorra a Artura účinně a zcela zastavila distribuci kokainu v Spojených státech rodinou v Kolumbii, která zásobovala oba ředitele.

Když byl Zorro zatčen, nechal se slyšet, že „*to pro něj byl velmi špatný den*“. Arturo mylně věřil, že bude moci pokračovat. Zatím se agenti pracující na *HONU NA LIŠKU* naučili telefonní kódy drogové organizace tak dobře, že zabavovali drogové zásilky téměř denně. Mezi polovinou června a koncem července 1994 zadrželi agenti přibližně 1262 liber kokainu ve čtyřech samostatných dnech.

Kartel poté začal dělat zásoby kokainu v Mexiku pro zásilku přes Los Angeles a distribuci do měst po celých Spojených státech, od New Yorku po Nebrasku, Missouri a Arizonu. Obchodníci používali všechny možné druhy přepravy schopné dopravit kokain z Kolumbie přes Mexiko do amerických měst. Nicméně bylo nalezeno přes 3 tuny kokainu ukrytého v tajných přihrádkách např. v dodávkách, osobních automobilech, letadlech a lodích.

Operace *HON NA LIŠKU* byla enormně úspěšným vyšetřováním, které mělo prospěch z podpory více jak 55 federálních, státních a místních agentur vykonávajících právo.

JAK SE STÁT SPECIÁLNÍM AGENTEM DEA

Agenti DEA jsou páteří agentury. Je to vyvolená skupina mužů a žen různého původu, jejichž zkušenosti a oddanost se spojují, aby z nich udělaly nejlepší federální protidrogové agenty na světě.

Agenti DEA hrají důležitou a ojedinělou roli v potírání závažného problému obchodu s drogami. Přestože není tato práce bez zklamání a nebezpečí, nabízí mnoho možností pro různorodé zkušenosti v domácích i zahraničních úřadech DEA.

Stát se agentem DEA je obtížné, neboť kvalifikační standardy jsou vysoké a teoretický a fyzický výcvik je náročný. DEA přijímá lidi, kteří splňují přísné podmínky a vysoké standardy.

PODMÍNKY

Všeobecné:

Žadatel musí být občan Spojených států amerických, v době přijetí mu musí být 21-36 let a musí vlastnit platný řidičský průkaz.

Fyzické:

Vynikající fyzická kondice, perfektní sluch a nekorigované vidění nejméně 20/200 (Snellen) a korigované vidění 20/20 na jednom oku a na druhém 20/40 (radiální keratotomie je diskvalifikující).

Vzdělání:

Vysokoškolské a průměr 2,95 a lepší.

Zkušenosti:

Počítají se profesionální zkušenosti. Zkušenost s účetnictvím, počítači, komunikacemi, cizí jazyk, armáda, letectví nebo výkon práva jsou užitečné. Náboráři poskytují více podrobností.

Dodatečné:

Úspěšné splnění pohovoru do funkce speciálního agenta vyžaduje úplné odhalení dřívějšího užívání drog. Také úspěšné splnění grafologického testu, psychologických testů a vyčerpávající prověření minulosti.

Podmínky zaměstnání:

- Speciální agenti musí být ochotni akceptovat na základě rozhodnutí přiřazení kamkoli na světě. Po uchazeči se bude požadovat, aby před nabídkou zaměstnavatele podepsal prohlášení o tomto provedení.
- Všichni noví speciální agenti DEA budou podrobeni urologickému vyšetření na přítomnost marihuany a ostatních kontrolovaných substancí a po celou dobu svého zaměstnání bude podrobován namátkovým testům.
- Po uchazeči se bude požadovat, aby se před rozhodnutím zúčastnil prověrky fyzické způsobilosti.
- Žáci na speciální agenty DEA navštěvují metodický 16-ti týdenní výukový program vedený na Akademii FBI v Quantico ve Virginii. Výuka zahrnuje etiku, sebeobranu, použití střelné zbraně, právo, soudní procedury, kriminologii, vyšetřovací techniky a identifikaci drog.
- Aby byl jmenován speciálním agentem DEA, musí kandidát úspěšně projít všemi výše popsány výcviky a složit test fyzické způsobilosti.
- Po úspěšném zakončení základního výcviku agenta – tento základní výcvik 16-ti týdenní výcvik zahrnuje teoretické, taktické, praktické, zbrojní a právní lekce - musí nový agent projít roční zkušební dobou.

Povinnosti:

Povinnosti, které mohou být na speciálním agentu DEA vyžadovány, zahrnují:

- Řídící dozor
- Pronikání mezi obchodníky s drogami
- Zatýkání provinilců
- Zabavování ilegálních drog
- Vedení vyšetřování ohledně praní špinavých peněz
- Shromažďování a příprava důkazů
- Svědectví v kriminálních případech u soudu.

Pro více informací kontaktujte náboráře DEA v nejbližším oblastním úřadu DEA nebo Odbor náboru agentů na ústředí DEA.

Agent Recruiting
Drug Enforcement Administration
Washington, D. C. 20537

1-800-DEA-4288

Připomínky nebo dotazy můžete posílat na:

Drug Enforcement Administration
Information Services Section (CPI)
700 Army-Navy Drive
Arlington, VA 22202

DEA také vytvořila vlastní internetovou stránku, kde naleznete široké spektrum informací, včetně portrétů uprchlíků.

www.usdoj.gov/dea/deahome.htm

POHLED DO ZAHRANIČÍ

REDAKČNÍ RADA

ŠVÝCARSKO

Švýcaři odmítli legalizaci drog

V poměru 3:1 dne 29.11. 1998 švýcarští voliči v referendu odmítli návrh na legalizaci drog. Stoupenci návrhu tvrdili, že jeho realizace by přispěla k likvidaci drogové mafie, zatímco odpůrci namítali, že by se ze Švýcarska stal drogový ráj.

Kdyby byl výsledek hlasování opačný, stalo by se Švýcarsko jedinou zemí na světě, kde by si každý občan starší 18 let mohl - i když po konzultaci s lékařem - volně koupit svou oblíbenou drogu, od marihuany až po heroin.

Francois Reusser, jeden z organizátorů referenda, vyjádřil nad výsledkem velké zklamání. Nepodařilo se nám mobilizovat samotné narkomany, jinak by byl výsledek jiný, řekl.

(ČTK)

SRN

Výdej heroinu jako liberalisticky chápaná svoboda drogové závislosti

Strana CDU odmítá vydávání heroinu osobám v nejtěžším stupni chorobné závislosti a doporučuje poučit se od Švédska a ne od Švýcarska. Opoziční politikové a lékaři s liberálním přístupem k drogám však hodlají toto opatření prosadit, jako údajný požadavek rozumu proti mezinárodnímu právnímu stavu, který brání poskytování omamných látek mimo rámec vědeckých programů. Tito zastánci konzumace drog se především opírají o "povzbudivé švýcarské zkušenosti".

"Švýcarský heroinový program" je z vědeckého hlediska nedostačující a ve svých praktických důsledcích je spíše škodlivý než užitečný. Eticky je neudržitelný, neboť heroinem zásobuje velký počet chorobně závislých osob, které jsou po ukončení povoleného výzkumného programu ponechány bez pomoci ve své závislosti, pokud se pro ně nepodaří politickým nátlakem zajistit pokračování volného výdeje drog. Výdej heroinu osobám v nejtěžším stupni chorobné závislosti je pouze špičkou ledovce defenzivní drogové politiky, jejímž hlavním problémem je zvyšování počtu chorobně závislých konzumentů, kteří zajišťují organizovanému zločinu nesmírné příjmy a za jejichž pomoci je prostřednictvím korupce a "černé" ekonomiky rozkládána společnost.

Optimistické závěry souhrnné zprávy o švýcarských zkušenostech s výdejem heroinu 1146 pacientům jsou přijímány s rozpaky. Experimentem nebyla podchycena ani polovina osob v nejtěžším stupni chorobné závislosti. Pacienti z metadonových programů byli převedeni na heroin, který jim byl injekčně aplikován dvakrát až třikrát denně. Rovněž byla trpěna, bez ohledu na následky, současná konzumace kokainu, heroinu a jiných látek. Chorobná závislost nebyla léčena, nýbrž upevňována. Zájem o terapeutické programy bez konzumace drogy díky experimentu s výdejem heroinu poklesl. Abstinence, která byla původním cílem terapie, bylo dosaženo pouze asi v 5 % případů. Vědci oproti tomu testovali, jaký způsob konzumace drogy byl pro narkomany nejvíce příjemný.

Hlavním motivem volného výdeje omamných látek pod lékařským dohledem je to, že chorobně závislým osobám usnadňuje život bez nutnosti obstarávat si prostředky na drogy. Denní kontakt s lékařem umožňuje léčbu nemocí provázejících konzumaci heroinu, jako jsou hepatitidy, infekce HIV a celková zchátralost organismu. Tyto skutečnosti je třeba hodnotit

pozitivně. Ten, kdo má na mysli pouze tzv. "osoby v nejtěžším stupni závislosti" (definice, s níž lze manipulovat a která se týká skupiny osob, které nechtějí žít jinak než ve stavu závislosti), nebere na zřetel zvláštnosti vzniku a léčby chorobné závislosti. Chorobná závislost postihuje člověka v celé jeho podstatě, tzn. i jeho schopnost svobodně se rozhodovat. Odvykání a detoxikace jsou prakticky možné v každé fázi chorobné závislosti, i proti vůli osoby trpící drogovou závislostí. Heroin tedy není akceptovatelnou pomocí při přežití. Léčba chorobné závislosti znamená odvykání, což předpokládá osvobození vůle. Pomoc směřující ke svépomoci vyžaduje znovu získat po dobu chorobné závislosti ztracenou svobodu povzbuzením a posílením vědomého předsevzetí. Liberalistický požadavek "práva na závislost" podceňuje skutečnost, že se jedná o svobodné rozhodnutí o ztrátě svobody, jehož rizika jsou především mladšími osobami rozpoznány příliš pozdě.

Není sporu o tom, že je možno poučit se od Švédska, jak lze prostřednictvím restrikcí a represí účinně utlumit rozšiřování drogové závislosti, a tím současně omezit moc organizovaného zločinu, kterou nelze překonat konkurenčním výdejem drog. Nástup organizovaného zločinu k moci rozšířením konzumace drog ohrožuje stát mnohem více než celá problematika drogové závislosti, v jejímž důsledku v SRN zemře ročně asi 1500 osob. Naproti tomu švýcarský model brzdí léčbu závislosti, podporuje šíření náruživosti a tím také růst zločinnosti, která ohrožuje společnost.

(BOCHNIK, J.: Heroin-Abgabe als liberalistische „Freiheit zur Sucht“. Frankfurter Allgemeine Zeitung, 31.7.1998, č. 175, s. 10.)

Letecká přeprava kontrolovaných zásilek s drogami

Dne 8. června 1997 obdržel tajný agent telefonickou zprávu z Kolumbie, že na palubě letadla Lufthansy z Bogoty do Frankfurtu, číslo letu 531, se nachází modrý kufr značky Samsonite, evidovaný pod číslem 489344, který nepatří žádnému z cestujících. Podle zprávy byl kufr s 32 kg kokainu uložen v zadní části letadla - v kontejneru s označením AKE. Zboží bylo údajně určeno pro odběratele v cílovém místě.

Další ohlášenou dodávku kokainu o váze vyšší než 30 kg policisté na letišti zadrželi o pět dní později. Z případů Společné vyšetřovací drogové skupiny (Die Gemeinsame Ermittlungsgruppe Rauschgift - GER), skládající se z policistů a celníků, vyplývá pro Lufthansu řada nepřijemných otázek. Jak často tato letecká linka dopravuje zavazadlo, které nepatří žádnému z cestujících? Funguje tato letecká společnost jako pomocný orgán bezpečnostních úřadů? Ví Lufthansa, co je v jejích letadlech přepravováno?

Všechny aerolinie musí být schopny přesně identifikovat každé zavazadlo na palubě svých letadel, aby bylo zabráněno novému Lockerbie. Pokud se zaregistruje pasažér se spoluzavazadlem a potom do letadla nenastoupí, nesmí odletět ani jeho kufr. V případě nutnosti je konkrétní zavazadlo po závěrečné kontrole vyloženo - a to i tehdy, když se tím zpozdí odlet. Zodpovědná místa však odmítají sdělit, do jaké míry byla Lufthansa informována o nikomu nepatřících zavazadlech s drogami z Kolumbie. Zásadní záměr přepravovat v německých letadlech pod tajným dohledem GER kokain prý byl "v květnu 1997 avizován", tvrdí Ulrich Martens, vedoucí bezpečnostního oddělení koncernu Lufthansa. Vedení koncernu tyto plány údajně "neschválilo ani nepodpořilo". Martens připouští, že příslušní zodpovědní představitelé Lufthansy zaujali nekompromisní postoj až po interních debatách a "navázání kontaktů s místními zástupci". V červenci 1997 bylo s konečnou platností rozhodnuto, že "Lufthansa nebude vědomě akceptovat žádné zásilky omamných látek" na lince z Bogoty.

Lufthansa považuje tento problém za velmi vážný. "Abychom zabránili propašování zavazadel na paluby letadel, přistoupila společnost k rozsáhlým organizačním opatřením, zvláště v kolumbijském hlavním městě Bogotě," uvedl Martens. O detailech pochopitelně bezpečnostní šéf nehovoří.

Z hlediska vyšetřovatelů jsou sledovaná zavazadla s kokainem velmi účinnou kriminalistickou metodou. Ulrich Leistner, vedoucí oddělení omamných látek frankfurtské

prokuratury, přesvědčivě prohlašuje: "Bez kontrolovaných transportů bychom mohli boj proti dealerství ve velkém zcela vzdát."

Zákon, který by upravoval pašování drog pod státním dohledem, neexistuje. Tímto choulostivým tématem se zabývají pouze "Směrnice pro trestní a pokutové řízení". Podle nich přicházejí kontrolované transporty v úvahu pouze tehdy, "když nelze jiným způsobem vypátrat osoby v pozadí nebo odhalit distribuční kanály". Kromě toho mají být pátrači neustále schopni během kontrolovaného transportu zadržet pachatele a jejich ilegální zboží.

Představitel BKA Bernard Falk poukazuje na to, že kontrolovaný vývoz drog z ciziny je povolen pouze tehdy, "když s tím souhlasí příslušné tamní úřady". To však není v Kolumbii možné, protože policisté, kteří by tyto transporty propustili, by se provinili proti trestnímu zákonu. "Pro mezinárodní boj s drogovou kriminalitou by byla možnost kontrolovaného vývozu drog z Kolumbie významným pokrokem," tvrdí Falk.

Frankfurtští vyšetřovatelé však považují stanovisko BKA za "příliš teoretické". Již dnes by prý byly možné dílčí dohody v souladu se zákonem. Za "ne zcela akceptovatelné" považují vyšetřovatelé také úvahy Lufthansy. Na první pohled nikomu nepatřící sledovaná zavazadla s kokainem jsou totiž zavazadly policie.

(Gepäck der Polizei. Der Spiegel, 3.8.1998, č. 32.)

V SRN platí nový zákon o řízení motorových vozidel pod vlivem drog

Od 1. srpna 1998 je konzumace drog u řidičů motorových vozidel stíhána v celé SRN jako přestupek. "Přestupku se dopouští ten, kdo se pod vlivem omamného prostředku účastní silničního provozu", cituje vedoucí dopravního oddělení policie Horst-Peter Albat nový § 24a, odstavec 2 Zákona o silničním provozu. O vliv drogy se jedná, pokud je látka prokázána v krvi. Konkrétní výše koncentrace nehraje žádnou roli.

O jaký druh omamných prostředků se jedná, je uvedeno v dodatku, který může být ministrem dopravy aktualizován formou nařízení, což umožňuje reagovat na měnící se trendy drogové scény. V současnosti jsou v dodatku uvedeny kanabisové drogy, heroin, morfin, kokain, amfetaminy a syntetické drogy MDE a MDMA, které jsou v techno-scéně známé pod označením ecstasy. Pokud krevní zkoušky prokážou přítomnost byť jen nepatrného množství z uvedených látek, je řidič potrestán peněžitou pokutou ve výši 1000 DEM a zákazem řízení motorového vozidla na dobu tří měsíců bez ohledu na to, zda ohrožoval nebo neohrožoval silniční provoz. V případě, že je řidič přistížen pod vlivem drog poprvé, je potrestán pokutou 500 DEM a zákazem řízení na jeden měsíc. Podle Albata je zákonem stanovena výjimka u osob, které mohou prokázat, že vzhledem ke svému zdravotnímu stavu užívají lékařem předepsané léky obsahující omamné látky.

Skutečnost, že nyní může být při sebemenším nálezu drog postižen i sebejistě působící řidič motorového vozidla, souvisí v neposlední řadě i s alarmující mnichovskou studií. Pod záštitou profesora toxikologie Gerolda Kauerta byly zkoumány krevní vzorky náhodných účastníků silničního provozu na přítomnost stop drog. Výsledky byly alarmující: přibližně 20 % testů bylo pozitivních.

Úspěšná realizace zákona nyní záleží především na samotných policistech. Proto byl každý dopravní policista již před 1. srpnem 1998 zvlášť proškolen.

Podle Albata lze konzumenta drog mezi řidiči poznat především podle zorniček, které jsou většinou extrémně široké nebo příliš úzké. Kromě toho dlouholetí konzumenti drog mají zsinatou barvu obličejů. Často mají těkavé pohyby, nekontrolovanou řeč a gestikulaci. Jako pomůcka policistů jsou nyní testována dvě zařízení: tzv. pupilograf a drogová stěrka, kterou lze rychle odhalit stopy určitých drog např. na rukou nebo v kapse.

Pokud má policista podezření, že řidič motorového vozidla je ovlivněn drogami, nařídí u něj odběr krve a následně nechá provést zkoušku na přítomnost drogy. Základní test na přítomnost drogy stojí 225 DEM. Pokud delikvent konzumoval jinou než předpokládanou drogu, nebo více než jednu drogu, připočítává se k ceně testu 100 DEM za každou další

drogu. Vícenásobní konzumenti drog nejsou výjimkou. U multitoxikomanů tak může cena analýzy dosáhnout až 800 DEM.

Pokud by se drogu nepodařilo zjistit základním testem, je možno použít hmotový spektrometr, např. v laboratoři Zemského kriminálního úřadu. Náklady této analýzy se však pohybují v tisících DEM. Účet lze předložit konzumentovi omamné látky jen při pozitivním nález. Jestliže počítač spektrometru přítomnost drogy nepotvrdí, náklady na test uhradí stát.

(FABRITIUS, D.: *Blick-Fahndung nach Drogensündern am Steuer. Süddeutsche Zeitung, 18.8.1998, č. 188, s. 31.*)

Frankfurtští sociální pracovníci pomáhají závislým na cracku

Crack, záhudná droga se superkrátkým účinkem, je na drogové scéně nazývána "kámen". Směs z kokainu a prášku do pečiva, velikosti malého kamínku šterku, světlé barvy, podobná drobkou chleba, stojí okolo 30 DEM. Několik šluků z malé kovové lulkly aktivizuje činnost mozku a přitom působí čistě, nezůstávají stopy po vpichu jako u heroinu ani není zničen nos jako u kokainu. Crack je tvrdý, rychlý, moderní a neškodlivější ze všech módních drog uplynulých desetiletí. Z celého Německa je největší množství cracku zabavováno ve Frankfurtu nad Mohanem, kde je rovněž největší počet osob závislých na této droze. Frankfurt ve snaze pomoci této násilnické a údajně beznadějně klientele vyslal do ulic sociální pracovníky, aby s osobami závislými na cracku navázali kontakt. Tým pracovníků protidrogové pomoci, sociálních pracovníků místního úřadu pro mládež a lékařů maltézské záchranné služby prochází tři dny v týdnu čtvercem o několika stovkách metrů drogové scény. Podle odhadu policie žije pod výškovými budovami frankfurtských bank 200 osob trpících chorobnou závislostí na cracku a jejich počet stále stoupá. Dalších 1000 závislých osob zatím žije v uspořádaných poměrech. Počet osob chorobně závislých na cracku, zahrnující celé Německo, není znám. Kromě Frankfurtu se s crackem obchoduje i v dalších německých městech, kde rovněž umírají chorobně závislé osoby na křeče dýchacího ústrojí či na srdeční infarkty. Avšak pouze Frankfurt vykazuje crack v drogové statistice samostatně.

"Až dosud přetrvával názor, že s osobami chorobně závislými na cracku nelze navázat kontakt. S tím jsme se nemohli a nechtěli smířit," uvádí Regina Ernstová, která je pověřena vedením drogového referátu. Proto již rok ve Frankfurtu existuje projekt týkající se pouliční konzumace cracku a po prvních zkušenostech jsou jinak spíše rezervovaní sociální pracovníci nadšeni. Více než třetina z celkového počtu závislých osob již přijala menší či větší nabídku pomoci. Sociální pracovníci jsou nyní v pravidelném kontaktu s přibližně polovinou zpustlých potulných samotářů. "Pro tyto chorobně závislé osoby mají velký význam peníze. Když do nich někdo investuje, současně je přesvědčuje o tom, že mají ještě nějakou cenu," tvrdí Thomas z protidrogové pomoci.

Crack vyvolává stihomam, halucinace, deprese a agresivitu. Musí být brán v krátkých intervalech, aby umožnil rundu, druh delšího opojení s krátkými přestávkami. Ten, kdo sehnal "kamínek", chrání ho proti závistníkům. Nožíky, které slouží k odškrabávání odštěpků "kamínků" do lulkly, se mohou po vyvolání sporu mezi narkomany stát bodnou zbraní a způsobit krvavou ránu.

Crack vede k přečňování sebe samého, protože vyvolává již několik vteřin po vdechnutí určitý druh efektu v mozku a závislá osoba má pocit nesmírné síly a nepřemožitelnosti, který však trvá pouze několik krátkých chvil. Proto konzument cracku je nucen brát znovu a znovu, což je drahé. Pro několik marek je schopen všeho, tudíž i k pokoření sama sebe. Posloupnost konzumace je následující: nejprve crack pro "vzrušení", potom heroin pro zapomnění. Většina narkomanů, kteří začnou s crackem, dospějí k injekcím heroinu do žíly.

Kromě osob trpících dlouhodobou závislostí, kteří se nudí při metadonových programech a kvůli krátkému crackovému povyražení se k droze vracejí, tvoří tuto drogovou scénu především mladé dívky z rozpadlých rodin, mladiství z dětských domovů a zpustlí mladiství. Podle sociálních pracovníků mnozí z nich přicházejí do Frankfurtu, města otevřeného drogám,

z blízkého Bavorska, kde drogová politika sází na trest a zastrašování a kde hrozba umístění do uzavřeného léčebného zařízení vyvolává u mladistvých paniku.

Policie se sice pravidelně objevuje na místech konzumace drog, avšak o chorobně závislé osoby se vlastně nezajímá. "Považujeme je za nemocné," konstatuje Peter Öhm z frankfurtské policie. Stejně jako většině jeho kolegů mu spíše vadí, že je policie bezmocná vůči dealerům cracku. Před několika měsíci Vrchní zemský soud ve Frankfurtu zrušil nařízení, podle kterého museli údajní dealeri brát dávidlo, aby vyzvrátili "kamínky", které narychlo při kontrole policie spolykali. Nyní jsou podezřelí dealeri dopraveni do nemocnice, kde se čeká, dokud úlomky nevyjdou přirozenou cestou. Mnohý ze zadržených zahájí hladovku, takže se procedura může protáhnout na několik dní. Nedávno propustil jeden soudce dva údajné dealery s tím, že není slučitelné s lidskou důstojností je zadržovat v nemocnici. Počet usvědčených dealerů cracku ve Frankfurtu po zákazu použití dávidel poklesl o třetinu.

Pracovníci projektu na prevenci cracku, kteří jsou svědky každodenního smrtícího koloběhu chorobné závislosti, násilností a vzdávání se vlastní identity, získali neobyčejný respekt před touto strašlivou drogou devadesátých let. Soucit, úzké vztahy s pacienty a osobní kontakty se výslovně zakazují. Každý, kdo zde pracuje, musí zachovávat vůči svým klientům především profesionální odstup.

(KAHLWEIT, C.: Vom Stein zermalmt. Süddeutsche Zeitung, 25.8.1998, č. 194, s. 3.)

Poptávka po kokainu a amfetaminu vzrůstá

Podle drogové statistiky za prvních sedm měsíců roku 1998 poklesl počet registrovaných prvokonzumentů tvrdých drog ve srovnání se stejným obdobím roku 1997 celkem o 3,3 %. Silný pokles zaznamenává statistika u prvokonzumentů ecstasy a LSD. Rovněž se snížil počet osob, které byly poprvé přistiženy s heroinem. Oproti tomu, podobně jako v předcházejících letech, byl zjištěn zřetelný nárůst počtu osob, které konzumovaly kokain a amfetamin. Je to však poprvé po řadě let, kdy se nezvýšil počet prvokonzumentů omamných látek. Pro srovnání je možno uvést, že během prvních sedmi měsíců roku 1997 činil nárůst počtu prvokonzumentů téměř 20 % a ve stejném období 1996 přibližně 13 %. Drogový pověřenec spolkové vlády Lintner označil tento poprvé zaznamenaný pokles počtu prvokonzumentů tvrdých drog za "záblesk naděje".

O všeobecném poklesu poptávky po tvrdých drogách však nelze hovořit. Počet prvokonzumentů heroinu poklesl v období ledna až července 1998 o více než 7 % ve srovnání se stejným obdobím roku 1997. Ještě výrazněji, a to o více než 18 %, se zmenšilo množství zabaveného heroinu. Tento vývoj se však podle Lintnera projevuje jako trvalý trend již delší dobu. Politik CSU proto opět označil snahu o usnadnění manipulace s heroinem za pomoci zákona a udržování osob v jejich závislosti na heroinu prostřednictvím vydávání této omamné látky na lékařský předpis za "zcela kontraproduktivní". „Místo toho musí být rozšířena nabídka osvědčených terapií pro osoby závislé na heroinu,“ prohlásil Lintner.

Nezměněná tendence, podle drogové statistiky za prvních sedm měsíců roku 1998, charakterizuje poptávku po drogách, které působí povzbudivě a vyvolávají povznesenou náladu. Počet osob, které byly zaregistrovány jako prvokonzumenti kokainu, byl ve sledovaném období téměř o 10 % vyšší než v roce 1997. Závažné změny byly zjištěny na trhu syntetických drog. Počet prvokonzumentů ecstasy poklesl během prvních sedmi měsíců roku 1998 o 36,8 % a rovněž se značně snížil počet prvokonzumentů LSD. Oproti tomu se však o 16 % zvýšil počet prvokonzumentů amfetaminu. Tento vývoj se odráží i v množství zabavených drog. Počet zabavených tablet ecstasy poklesl v období od ledna do července 1998 ve srovnání se stejným obdobím roku 1997 přibližně o 80 000 na přibližně 217 000. Zároveň však o 120 % vzrostlo množství zabaveného amfetaminu, a to z 93 kg na více než 200 kg.

Zvýšený zájem o amfetamin, syntetickou drogu, která je mnohem návykovější a má silnější účinek než ecstasy, pravděpodobně souvisí i s nižšími náklady na jeho výrobu.

Výchozí látka pro výrobu ecstasy (3,4-metylendioximetamfetamin) je čtyřikrát dražší než benzylmethylketon, který je potřebný pro syntézu amfetaminu. Tím je zisk při výrobě amfetaminu několikrát vyšší než při výrobě ecstasy.

V Nizozemsku se "Jednotka pro syntetické drogy" (Unit Synthetische Drugs - USD), která již dva roky bojuje proti syntetickým drogám ve všech 25 policejních regionech země, a zařízení "Drogového informačního a monitorovacího systému" (Drug Information and Monitoring System - DIMS) již delší dobu shodují v tom, že stále méně tablet, které jsou nabízeny jako ecstasy, skutečně tuto látku obsahují. V současnosti v Nizozemsku (stejná je pravděpodobně situace i v Německu) téměř každá druhá tableta ecstasy obsahuje jako účinnou složku amfetamin.

Rovněž je třeba vzít v úvahu, že USD zlikvidovala mnoho laboratoří specializovaných na výrobu ecstasy, takže zvýšená konzumace amfetaminu v Nizozemsku a nyní i v Německu souvisí také se změnou nabídky syntetických drog.

Vedoucí policejní důstojník USD Rijnders se však domnívá, že současná nabídka odpovídá poptávce. V Nizozemsku požaduje stále více mladistvých syntetické drogy a zdá se, že k podobnému vývoji dochází i v Německu, což drogový pověřenec Lintner dává do souvislosti se vzrůstající potřebou mladistvých experimentovat při manipulaci s drogami. Zřejmě stále více osob, především na techno-scéně, konzumuje kromě ecstasy a kanabisových drog také amfetamin.

V důsledku konzumace drog došlo v SRN za prvních sedm měsíců roku 1998 k 879 úmrtím, což ve srovnání se stejným obdobím roku 1997 (849 úmrtí) představuje zvýšení o 3,3 %.

(Die Nachfrage nach Kokain und Amphetamin steigt. Frankfurter Allgemeine Zeitung, 26.8.1998, č. 197, s. 1.)

Nové triky pašeráků drog

Černý kokain je nejnovějším trikem, s jehož pomocí pronikají kolumbijské drogové kartely na evropský drogový trh. Podle poznatků Interpolu jde o tradiční kokain, který je smíchán s thiokyanatanem železa (Eisenthiocyanat) a tak ztrácí svou bílou barvu. Rovněž chuť a vůně se mění. Po úspěšném propašování na místo určení je možno černý prášek za použití acetonu nebo éteru znovu přeměnit na bílý kokain. Kromě Nizozemska se s touto nejnovější metodou kolumbijských drogových kartelů poprvé setkala také SRN. Díky pozornosti Společné vyšetřovací skupiny policie a celních úřadů při Zemském kriminálním úřadu (LKA) v Porýní-Falci byl proveden rozbor neobvyklého nákladu pocházejícího z Kolumbie, který tvořilo šest pytlíků naplněných černým prachem, každý o váze 2,5 kg. Chemická kontrola látky, deklarované jako průmyslové barvivo určené k apretaci textilií, potvrdila podezření vyšetřovatelů, že se jedná o černý kokain.

Podle mluvčí LKA Dagmar Meyerové vedlo vyšetřování případu k rozbití gangu německých distributorů kokainu, který působil v Mohuči. Podařilo se zadržet pět obchodníků s drogami, z nichž dva se nacházejí ve vazbě. Za účelem lepšího utajení své nelegální činnosti požádali pachatelé, k nimž patří také jedna žena, o živnostenské povolení k provozování apretace textilu.

Zatímco v roce 1997 se v Německu podařilo podle údajů Spolkového kriminálního úřadu (BKA) zabavit 1721,2 kg kokainu, což bylo o 25,4 % více než v roce 1996, oznámily celní úřady za prvních šest měsíců roku 1998 pokles o 9,1 % na 730,4 kg. Tento stav může souviset s přesunem pašeráckých tras na teritorium východní Evropy v souvislosti se zvýšením tlaku na drogové pašeráky ze strany německých celníků a vyšetřovatelů. Odborníci hovoří o "importu s objížďkou", např. přes středomořské a černomořské přístavy Gdaňsk, Oděsu, Varnu, Konstanci nebo Sevastopol. Také moskevská a varšavská letiště hrají v logistické koncepci drogových kartelů významnou úlohu. Této situaci přispívají dohody o spolupráci mezi kolumbijskými kokainovými kartely a organizacemi ruských nebo polských zločinců.

Podle výpovědi svědků před německými bezpečnostními úřady tyto zločinecké organizace provozují skutečná "vývojová pracoviště", jejichž úkolem je vývoj nových pašeráckých metod a vylepšování osvědčených postupů.

(SCHERER, P.: *Die neuen Tricks der Drogenschmuggler. Die Welt*, 19.9.1998, č. 219, s. 12.)

RAKOUSKO

Pašování albánské marihuany do Rakouska

Na základě informace slovinských kolegů podrobili korutanští celníci podrobné prohlídce sedm albánských nákladních automobilů. Ve dvou z nich bylo pašováno více než 450 kg marihuany. O den později odhalili v dalším nákladním automobilu téměř 1 t marihuany, která byla ukryta za chladicím agregátem. Také tento automobil pocházel z Albánie. V obou případech převzali řidiči nákladní automobily v slovinském přístavním městě Koper, kam byly dopraveny po moři z Albánie.

(1,4 t Marihuana beschlagnahmt. *Die Presse*, 18.8.1998, s. 12.)

ALBÁNIE

Znepokojivý vývoj drogové situace v Albánii

Již několik let sledují evropští odborníci na boj proti drogám situaci v jižní Albánii, kde vznikly ve velmi krátké době obrovské konopné plantáže. "Hospodářská a sociální situace v této zemi je příznivá pro tento razantní vývoj," konstatuje Karl Lesjak, hlavní představitel boje proti drogám na rakouském ministerstvu vnitra. Pro mnohé albánské maloroľníky představuje pěstování konopí na jejich poměry vydatný zdroj příjmů. "Vzhledem ke klimatickým podmínkám jsou dokonce možné dvě sklizně ročně," tvrdí Karl Lesjak. Albánie se již zařadila mezi největší evropské dodavatele kanabisových drog. Producentům marihuany nahrává nejen klima, ale i geografická poloha Albánie, která leží přímo na proslulé tzv. balkánské trase, po níž se do Evropy dostává téměř 80 % drog. Z Albánie jsou drogy zpravidla dopravovány po moři do Chorvatska, Slovinska nebo Itálie, odkud jsou dále převáženy do Německa a především do Nizozemska.

Po posledních případech zabavení drog na korutanských hranicích však drogoví magnáti zřejmě zvolí jiné trasy. Lesjak jako příklad uvádí "severní cestu" přes Rumunsko, Maďarsko a Českou republiku. Albánci však disponují potřebnými logistickými prostředky, takže mohou marihuanu dopravovat námořní cestou přímo do Amsterdamu, Rotterdamu nebo Hamburku.

Úspěchy policie v boji proti pašování drog podle Lesjaka potvrdily, že Rakousko je na novou situaci na evropském drogovém trhu připraveno. Přesto se však domnívá, že vývoj drogové situace v Albánii je znepokojivý.

(HOFER, G.: *Albanien, das Land der neuen Drogenbarone. Die Presse*, 27.8.1998.)

RUSKÁ FEDERACE

Nárůst konzumace drog ohrožuje budoucnost Ruska

Analýza současné drogové situace v Rusku ukazuje, že si ruská společnost zatím není

vědoma rizika narkotizace širokých vrstev obyvatelstva, především věkově mladších skupin. Podle statistiky se nelegální obrat drog zvýšil na 500 až 600 tun za rok. Cena nelegálně prodaných drog v roce 1997 překročila 5 bil. RUR. Podle oficiálních údajů dosahuje počet drogově závislých Rusů 2 mil. Podle expertů je však reálný počet až 12 mil. závislých osob. Jen v Moskvě je 60 % narkomanů ve věku 18 až 30 let a 14 % z nich jsou žáky škol.

Mezinárodní společenství, OSN a Interpol dávají najevo své znepokojení nad tím, že v Rusku zatím nebyla vypracována jednotná zásadní protidrogová politika. Existují sice plány a programy, ale jejich realizace je prakticky nulová. Ruští experti předpokládají, že pokud v nejbližším období nedojde ke snížení tempa nárůstu narkomanie a nebude zastaven tlak narkobyznysu, mravní a fyzické zdraví značné části dnešní mládeže bude natolik podlomeno, že plány na budování prosperujícího Ruska v prvních desetiletích příštího století budou zcela nereálné. Nebude totiž s kým a pro koho budovat.

Vedoucí představitelé Ruska musí cítit svou odpovědnost před občany tohoto státu. Finanční a bankovní struktury a dobře situované osoby nesmějí šetřit při podpoře státních a nevládních struktur, sponzorování lékařských zařízení fungujících z posledních sil, výstavbě nových stacionářů a rehabilitačních center pro osoby v drogové závislosti. Drogy představují "třetí hrozbu lidstvu" po perspektivě ekologické katastrofy a stále vypukajících vojenských konfliktech a její podcenění může vést k tragickým následkům.

(NIZSKIJ, V.A.: "Tret'ja ugroza" čelovečestvu. Nezavisimaja gazeta, 15.8.1998.)

Na boj proti drogám nejsou v Rusku peníze

Na tiskové konferenci Střediska veřejných styků ruského ministerstva vnitra byly zveřejněny výsledky boje policistů proti nelegálnímu prodeji drog v prvním pololetí 1998. V tomto období bylo spácháno 108 000 deliktů souvisejících s drogami (nárůst oproti stejnému období roku 1997 o 13 %). Počet závažných trestných činů se zvýšil o 40 % a počet zneškodněných organizovaných zločineckých skupin o 37 %. K trestné zodpovědnosti bylo vzato 60 000 osob a trojnásobně se zvýšil počet řidičů motorových vozidel, kteří řídili pod vlivem drog. U 87 000 osob byly v kapsách nebo taškách nalezeny drogy. Množství zabaveného heroinu se zvýšilo šestinásobně.

Většina drog přichází na ruský trh ze zahraničí. Ze 60 000 osob zadržovaných v souvislosti s pašováním drog a jejich prodejem (nárůst o 43 %) bylo 2000 cizinců. Výroba drog se rozvíjí také uvnitř Ruska. Bylo odhaleno 477 laboratoří a zničeno 970 ha divoce rostoucího konopí.

Podle otevřeného přiznání náčelníka Správy pro boj proti nezákonné distribuci narkotik (UNON - Upravlenije po nezakonnomu oborotu narkotikov) Ministerstva vnitra Ruské federace generála A. Sergejeva si mocenské orgány uvědomují existující hrozby, ale přijímaná opatření jsou nedostatečná. Počet pracovníků UNON (4000 osob) se od roku 1993 nezvýšil, i když počet narkomanů a množství drog na trhu každoročně několikanásobně vzrůstají. Podle představitelů ruského ministerstva vnitra se policisté snaží dělat vše, co je v jejich silách. Bylo vytvořeno středisko meziresortní spolupráce, do jehož činnosti jsou zapojeni představitelé ministerstva vnitra, kontrarozvědky (FSB), celníci a pohraničníci. Ve vládě funguje koordinační komise pro drogy, v jejímž čele stojí ministr vnitra Sergej Stěpašin. K podpisu je připraven návrh výnosu prezidenta Jelcina k zesílení boje proti drogám. Byl vytvořen i program boje proti nelegálnímu obratu narkotických látek do roku 2001, ale Ministerstvo financí RF zatím hledá peníze na jeho realizaci.

(ILJIČEV, G.: Na bor'bu s narkotikami net deneg. Nezavisimaja gazeta, 19.8.1998; LJUKAJTIS, D.: Oborot narkotikov v Rossiji prevysil 1,5 mld. USD. Kommersant-Daily, 20.8.1998.)

Mezi nejvýznamnější obchodníky s drogami v Moskvě patří Nigerijci

Distribuce drog v Moskvě získává katastrofické rozměry. Podle poznatků policistů působí dnes prakticky v každé části města dobře organizovaná a rozvětvená síť dealerů drog, schopných obstarat a dodat jakoukoliv drogu.

Nejmocnější a nejutajenější skupinou obchodníků s heroinem jsou Nigerijci, kteří využívají nedostatků v ruské legislativě. Zpravidla pouze odebírají peníze a drogy prodávají za nízkou odměnu občané Ruska, Ukrajiny, Moldávie a dalších států SNS.

Moskevští policisté získali např. operativní informaci o jisté Světlaně prodávající heroin. Žena byla zadržena a při prohlídce bylo u ní nalezeno 15,3 g heroinu. První den zadržená všechna obvinění rozhořčeně popírala a tvrdila, že jí drogu podstrčili policisté. Druhý den však začala vypovídat. Světlana pochází z Charkovské oblasti, kde se asi před rokem seznámila s Nigerijcem, který na ni tak zapůsobil, že se rozhodla se za něj provdat a mít s ním dítě. Rodiče však se sňatkem nesouhlasili, a proto se Světlana odstěhovala do Moskvy, kde si pronajala byt a zanedlouho se jí narodil syn. Otec chlapce v té době zmizel v Nigérii a až začátkem léta tohoto roku se Světlana o něm dozvěděla od jeho bratra, který přiletěl do Moskvy a kterému si postěžovala, že žije v Moskvě prakticky bez přátel a s dítětem nemá možnost vydělat si nějaké peníze. Nigerijec seznámil Světlanu se svým krajanem, který jí navrhl možnost snadného výdělku prodejem drog.

Objednávku drog posílali klienti na operátor, který Světlaně koupil Nigerijec. Když obdržela zašifrovanou objednávku, odjela do bytu Nigerijce, který text rozšifroval a vydal Světlaně požadované množství heroinu pro klienta. Peníze za heroin Světlana dopravila zpět do bytu Nigerijce. Její odměna činila 100 rublů za tři dny.

Moskevští policisté provedli v posledních letech velké množství podobných operací. Podle vyjádření odborníků pro boj proti drogám se síť děvčat, kurýrek využívajících operátory, stala jednou z nejrozšířenějších metod distribuce drog. Nejzajímavější je, že tuto metodu používají výhradně Nigerijci, kteří ji kdysi vypracovali v New Yorku. Systémů předání drog je více. Zpravidla kurýrka po objednávce na operátor zanechá kuličku s drogou na určeném místě. Klient předá peníze Nigerijci, který mu pak ukáže tajnou schránku s drogou. Bez ohledu na jednoduchost této metody však její aplikace umožňuje obchodníkům s drogami úspěšně se vyhýbat trestné zodpovědnosti. Pokud se policistům podaří někoho zadržet, jedná se jen o kurýry, kteří v nejlepším případě znají jen toho, kdo jim předává drogu. V poslední době Nigerijci začali v Moskvě využívat k distribuci drog i výrostky, kteří umývají skla automobilů.

(ŽEGLOV, A.: U narkoseti - ženskoje lico. Segodnja, 24.8.1998, č. 186.)

UZBEKISTÁN

Houby k likvidaci makových polí

Původní funkci objektu v Taškentu připomínají již jen betonová zeď s ostnatým drátem a strážnice u vchodu. Před rozpadem bývalého SSSR zde vědci shromažďovali, testovali a archivovali v 19 laboratořích, sklenicích a na pokusném hospodářství několik set původců různých chorob rostlin. V případě války měly být rozptýleny na polích nepřítele a zničit zemědělskou úrodu.

V současné době se v tomto zařízení vědci zabývají vyšlechtěním houby, která by napadala rostliny máku ve střední a jihozápadní Asii. Tato mikroskopická biologická zbraň je nazývána *Pleospora papaveracea*. Původní onemocnění rostlin máku, zapříčiněné tímto mikroorganismem, nebylo příliš závažné. Koncem 80. let však taškentstí vědci vypěstovali mimořádně virulentní kmeny, které po rozprášení z letadla na pole mohou rostliny máku zcela zlikvidovat. Takto napadená pole by byla navíc zamořena několik let.

"Dnes již nedostáváme z Moskvy žádné příkazy, ale ani finanční podporu," konstatuje

vedoucí oddělení Rustam Machmudovič. Nezbytné peníze však přicházejí z Velké Británie a USA. Obě země investovaly do vyšlechtění houby přibližně milion marek. První zkoušky s velmi dobrými výsledky byly již provedeny v odlehlých končinách Uzbekistánu. Brzy by mohlo být připraveno takové množství spor této houby, které by bylo schopno zlikvidovat 2000 hektarů makových polí.

"Jedná se o metodu podle amerického vzoru," kritizuje tento způsob ničení polí Jochen de Haas z německého ministerstva pro hospodářskou spolupráci. Ničení plantáží rostlin pro výrobu drog vedlo buď ke zbídačení rolníků nebo k přemístění plantáží do jiných oblastí. Strategie boje proti pěstování máku, které dávají přednost Němci, je sice zdoluhavá, ale trvalá. V některých částech Thajska nyní pěstují sedláci ovoce místo rostlin pro výrobu drog.

Ničení máku pomocí této houby je k přírodě šetrnější než metoda s využitím herbicidů, které zničí nejen mák, ale i ostatní rostliny. Dev Johnson z britského ministerstva zahraničních věcí prohlásil, že pokud se prokáží vedlejší negativní účinky této houby, bude projekt ihned ukončen.

(MILTNER, F.: Pilze gegen Opium. Focus, 13.7.1998, č. 29, s. 114.)

USA

Marihuana zůstává v USA nelegální

Sněmovna reprezentantů odmítla legalizaci marihuany pro lékařské účely. Poměrem hlasů 310 : 93 schválili poslanci návrh zákona, který byl namířen proti výjimce v generálním zákazu konzumace drog v Kalifornii a Arizoně. Podle předkladatele návrhu Billa McColluma nebyl dosud prokázán lékařský přínos marihuany.

(Marihuana bleibt in USA illegalisch. Süddeutsche Zeitung, 17.9.1998, č. 214, s. 12.)

KOLUMBIE

V Kolumbii existuje drogový "superkartel"

V mezinárodním obchodu s kokainem se podle informací zpravodajských služeb zformoval "superkartel", tvořený zbytky kolumbijských kartelů z Cali a z Medellinu, které spolupracují s menšími syndikáty a s guerillovou organizací FARC (Revoluční ozbrojené síly Kolumbie).

„Právě tato kombinace zločinců z povolání a guerilly je obzvláště brizantní," konstatuje analýza německé zpravodajské služby BND. Podle této zprávy je organizace FARC v Kolumbii schopna "kontrolovat drogy od pěstování přes výrobu až po odbyt". Kromě svých vlastních aktivit ochraňují příslušníci FARC za příslušný honorář pěstitelské plochy, výrobní místa a transportní cesty obchodníků s drogami. Rovněž druhá největší kolumbijská guerillová skupina ELN (Vojsko národního osvobození) je podle informací zpravodajských služeb a policejních jednotek zapojena do obchodování s drogami.

Kolumbie je nyní stejně jako dříve hlavní zpracovatelskou zemí kokové pasty. Podle bezpečnostně-politických analýz zpravodajských služeb infiltrovaly drogové kartely část politické a ekonomické scény a ozbrojených sil také v Bolívii a Mexiku. Podle BND může být více než 100 kolumbijských politiků na výplatních listinách drogových kartelů. Do roku 1996 bylo v Kolumbii zatčeno nebo propuštěno ze služby přibližně 7000 policistů pro podezření z kontaktů s drogovými kartely.

Bezpečnostní orgány pozorují s obavami stále těsnější spolupráci jednotlivých organizací drogových obchodníků v Latinské Americe, kteří mezi sebou dříve vedli krvavé boje o odbytové trhy. BND informuje o dohodách mezi kartelem z Cali a mafii. Od začátku 90. let existují "smlouvy" mezi ruskými a polskými skupinami organizovaného zločinu a kartelem z Cali. Obsahem těchto smluv jsou dodávky kokainu, při kterých fungují jako kurýři zřejmě

nigerijské skupiny.

Strategickým centrem pro evropské zásobování kokainem je SRN. Tento závěr vyvozuje Celní kriminální úřad (ZKA) z faktu, že 80 % kokainu, zadrženého v roce 1997 na německých letištích a v přístavech, nebylo určeno pro odběratele v Německu.

Trasy pro organizované pašování drog do Evropy a USA začínají v Brazílii, Venezuele a Argentině. Podle německých celníků však zločinecké organizace používají nové tranzitní země - Guatemalu, Uruguay a především Surinam.

Do mezinárodního obchodu s kokainem se rovněž pokoušejí zapojit i Němci, jak ukázalo nedávné zatčení 43letého občana z Norimberku ve venezuelském městě Polamaru. V uvedeném případě spolupracoval Spolkový kriminální úřad s venezuelskými orgány a zatčený Němec je údajně jednou z osob v pozadí mezinárodní bandy pašeráků kokainu.

(SCHERER, P.: Kolumbien hat „Superkartell“ für Drogen. Die Welt, 23.7.1998, č. 169, s. 6.)